

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα: Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Διπλωματική Εργασία

Θέμα: «Οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) και Πληροφορικής Δημοτικού»

Αντώνιος Καραμήτος

Επιβλέπων: Παναγιώτης Τσιωτάκης

Κόρινθος 2023

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα κ. Παναγιώτη Τσιωτάκη για την πολύτιμη βοήθεια που μου παρείχε, την καθοδήγηση, την υποστήριξη και την ταχύτατη ανταπόκρισή του κατά την διάρκεια της συγγραφής της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

Ακόμη, ευχαριστώ τους καθηγητές της κατεύθυνσης Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Υλικό (Συμβατικές και e-Μορφές): Πολιτικές και Πρακτικές του ΠΜΣ Εκπαιδευτική Πολιτική: Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Διοίκηση του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου οι οποίοι μας άνοιξαν νέους ορίζοντες φέρνοντάς μας σ' επαφή με τα επιστημονικά επιτεύγματα της εποχής μας και μαθαίνοντάς μας τον τρόπο οργάνωσης της σκέψης μας στο πλαίσιο εκπόνησης των εργασιών μας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους εκπαιδευτικούς που ανταποκρίθηκαν θετικά και συμμετείχαν στην έρευνά μου. Δίχως αυτούς θα ήταν αδύνατη η δημιουργία της παρούσας διπλωματικής.

Πάνω από όλα ευχαριστώ τη Γιώτα και τους γονείς μου, Επαμεινώνδα και Ευαγγελία, για την συναισθηματική τους υποστήριξη και την αμέριστη συμπαράστασή τους κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας μου. Τους ευχαριστώ από καρδιάς

Τριμελής εξεταστική επιτροπή

Παναγιώτης Τσιωτάκης, μέλος ΕΔΙΠ Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (επιβλέπων)

Αθανάσιος Τζιμογιάννης, καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (μέλος τριμελούς επιτροπής)

Κωνσταντίνος Δημόπουλος, καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (μέλος τριμελούς επιτροπής)

Περίληψη

Η παρούσα εργασία ασχολείται με την διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών οι οποίοι εφάρμοσαν πιλοτικά το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) και Πληροφορικής Δημοτικού. Σκοπός της εργασίας είναι η αξιολόγηση του νέου Προγράμματος Σπουδών συγκρίνοντας την επιδιωκόμενη από μέρους των κατασκευαστών και της προσλαμβανόμενης από τους εκπαιδευτικούς μορφής του Προγράμματος Σπουδών.

Στο θεωρητικό μέρος γίνεται λόγος για την έννοια του Προγράμματος Σπουδών, πραγματοποιείται ιστορική αναδρομή του Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής στην Ελλάδα και αναλύεται το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) και Πληροφορικής Δημοτικού.

Ακολουθεί η βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικά με τα Προγράμματα Σπουδών, τους παράγοντες που εμπλέκονται στην εφαρμογή τους και στα αίτια τα οποία οδηγούν σε τυχόν διαφοροποιήσεις ανάμεσα στην επιδιωκόμενη από μέρους των κατασκευαστών και της προσλαμβανόμενης από τους εκπαιδευτικούς μορφής των Προγραμμάτων Σπουδών, αναλύεται η αναγκαιότητα της έρευνας και δηλώνεται ο σκοπός της έρευνας και τα ερευνητικά ερωτήματα.

Εν συνεχεία, στο ερευνητικό μέρος τονίζεται η σημασία της ποιοτικής έρευνας στην ερμηνεία της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Στο μεθοδολογικό πλαίσιο πραγματοποιούνται 9 ημιδομημένες συνεντεύξεις εκπαιδευτικών ειδικότητας Πληροφορικής οι οποίοι υπηρετούν στους νομούς Έβρου, Ηλείας, Θεσσαλονίκης, Αχαΐας, Ηρακλείου, Αττικής, και Βοιωτίας που σκοπό έχουν να διαφωτίσουν και να παρουσιάσουν τις απόψεις, τις εμπειρίες, τα κίνητρα και τις στάσεις τους ώστε να προκύψουν γόνιμα συμπεράσματα από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Προγράμματος Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) και Πληροφορικής Δημοτικού. Ακολουθεί θεματική ανάλυση όπου αναλύονται παράγοντες και επισημαίνονται με τη συνοδεία αποσπασμάτων.

Στα κυριότερα ευρήματα της έρευνας περιλαμβάνεται η θετική γνώμη και η αποδοχή του νέου Προγράμματος Σπουδών από τους εκπαιδευτικούς της πιλοτικής εφαρμογής καθώς δίδεται βάση στην αλγοριθμική σκέψη, τον προγραμματισμό, την ψηφιακή πολιτειότητα, τα δίκτυα και την ασφάλεια στο διαδίκτυο. Επίσης, αναγνωρίζονται ως θετικά στοιχεία η σε μεγάλο βαθμό ανοικτότητα, προσαρμοσιμότητα και

συμπεριληπτικότητά του, το ότι λειτουργεί βοηθητικά στην καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας και η χρήση της σπειροειδούς προσέγγισης στη διαμόρφωση του περιεχομένου από τάξη σε τάξη. Ως βασικότερη δυσκολία οι εκπαιδευτικοί αναγνώρισαν το θέμα του διατιθέμενου προς διδασκαλία χρόνου, της μίας ώρας την εβδομάδα.

Τέλος, η επιμόρφωση κρίθηκε από όλους αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του προγράμματος σπουδών.

Λέξεις κλειδιά: Πρόγραμμα Σπουδών, Πληροφορική, Αξιολόγηση Προγράμματος Σπουδών

Abstract

This paper deals with the investigation of the opinions of the teachers who piloted the new Information and Communication Technologies (ICT) and Informatics Curriculum for Primary School. The purpose of the essay is the evaluation of the new Curriculum by comparing the one intended by the manufacturers and the form of the Curriculum adopted by the teachers.

In the theoretical part, the concept of the Curriculum is discussed, a historical review of the Informatics Curriculum in Greece is carried out and the new Curriculum of Information and Communication Technologies (ICT) and Elementary Informatics is analyzed.

This is followed by the bibliographic overview about the Study Programs, the factors involved in their implementation and the causes that lead to any differences between the intended by the manufacturers form of the Study Programs and the one adopted by the teachers, the necessity of the research is analyzed and the purpose of the research and the research questions are stated.

Then, in the research part, the importance of qualitative research in the interpretation of human behavior is emphasized. In the methodological context, 9 semi-structured interviews of IT teachers who serve in the prefectures of Evros, Iliia, Thessaloniki, Achaia, Heraklion, Attica, and Boeotia are carried out with the aim of enlightening and presenting their opinions, experiences, motivations and attitudes so that to draw fruitful conclusions from the pilot implementation of the new Information and Communication Technologies (ICT) and Elementary Informatics Curriculum. A thematic analysis follows where factors are analyzed and highlighted with accompanying quotes.

The main findings of the research include the positive opinion and acceptance of the new Curriculum by the teachers of the pilot application as it is based on algorithmic thinking, programming, digital citizenship, networks and internet security. Also, its openness, adaptability and inclusiveness to a large extent, the fact that it works helpfully in the better organization of teaching and the use of the spiral approach in shaping the content from class to class are also recognized as positive elements. As the most basic difficulty, the teachers recognized the issue of the time allotted for teaching, one hour per week.

Finally, the training was considered effective by all in clarifying and promoting the new elements of the curriculum.

Keywords: Curriculum, Informatics, Curriculum Evaluation

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	σελ.2
Περίληψη.....	σελ.4
Abstract.....	σελ.6
Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή.....	σελ.10
1.1 Σκοπός και σχεδίαση της διπλωματικής	σελ.10
1.2 Σημασία της έρευνας.....	σελ.11
1.3 Παρουσίαση των βασικών αποτελεσμάτων της έρευνας.....	σελ.12
1.4 Δομή της διπλωματικής	σελ.14
Κεφάλαιο 2. Θεωρητικό Πλαίσιο.....	σελ.16
2.1 Πρόγραμμα Σπουδών – Curriculum.....	σελ.16
2.2 Ιστορική αναδρομή του Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής στην Ελλάδα.....	σελ.18
2.2.1 ΤΠΕ στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.....	σελ.18
2.2.2 Οι ΤΠΕ στο Ψηφιακό Σχολείο	σελ.19
2.3 Νέο Πρόγραμμα Σπουδών μαθήματος ΤΠΕ και Πληροφορικής	
Κεφάλαιο 3. Βιβλιογραφική επισκόπηση	σελ.29
3.1 Βιβλιογραφική επισκόπηση	σελ.29
3.2 Αναγκαιότητα Έρευνας	σελ.36
3.3 Ο σκοπός της έρευνας και τα ερευνητικά ερωτήματα	σελ.39
Κεφάλαιο 4. Ερευνητικό μέρος	σελ.41
4.1 Μεθοδολογία της έρευνας	σελ.41
4.2 Οι συνεντεύξεις	σελ.43
4.3 Το εργαλείο της έρευνας	σελ.46
4.4 Δείγμα έρευνας	σελ.48

4.5 Διεξαγωγή της έρευνας	σελ.48
4.6 Ανάλυση των δεδομένων	σελ.49
Κεφάλαιο 5. Αποτελέσματα	σελ.50
5.1 Χαρακτηριστικά δείγματος	σελ.50
5.2 Θεματική ανάλυση	σελ.51
5.2.1 1ο Ερευνητικό Ερώτημα	σελ.52
5.2.2 2ο Ερευνητικό Ερώτημα	σελ.72
5.2.3 3ο Ερευνητικό Ερώτημα	σελ.85
5.2.4 4ο Ερευνητικό Ερώτημα	σελ.91
5.3 Σύνοψη της έρευνας	σελ.103
5.4 Σύνοψη των αποτελεσμάτων	σελ.108
Κεφάλαιο 6 Συμπεράσματα	σελ.115
6.1 Συμπεράσματα	σελ.115
6.1.1 Ποια είναι τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν τα νέα Π.Σ. σύμφωνα με τους κατασκευαστές τους και με ποιο τρόπο αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς;	σελ.115
6.1.2 Ποιες λειτουργικές αδυναμίες των νέων Π.Σ. εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στα νέα Π.Σ.;	σελ.119
6.1.3 Ποια λειτουργικά πλεονεκτήματα εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στα νέα Π.Σ.;	σελ.121
6.1.4 Ποιες δυσκολίες αναμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί κατά την εφαρμογή των νέων Π.Σ. και ποιες προτάσεις διατυπώνουν για τη βελτίωσή τους με στόχο την επιτυχή εφαρμογή τους στην πράξη;	σελ.122
6.2. Περιορισμοί της έρευνας	σελ.126
6.3. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	σελ.127
6.4. Επίλογος	σελ.128
Βιβλιογραφικές Αναφορές.....	σελ.130
Παράρτημα.....	σελ.140

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία εκπονείται στο πλαίσιο των σπουδών στο ΠΜΣ «Εκπαιδευτική Πολιτική: Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Διοίκηση» και ειδικότερα της κατεύθυνσης «Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Υλικό (Συμβατικές και e-Μορφές): Πολιτικές και Πρακτικές» και ασχολείται με την διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών οι οποίοι εφάρμοσαν πιλοτικά το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού.

1.1 Σκοπός και σχεδίαση της διπλωματικής

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η αξιολόγηση του νέου Προγράμματος Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού μέσω της διερεύνησης των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με το εν λόγω νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε συγκρίνοντας την επιδιωκόμενη από μέρους των κατασκευαστών και της προσλαμβανόμενης από τους εκπαιδευτικούς μορφής του Προγράμματος Σπουδών.

Η επιχειρούμενη αξιολόγηση των νέων Π.Σ. γίνεται στο πλαίσιο σύμπραξης του Εργαστηρίου Πολιτικών Εκπαίδευσης, Ηλεκτρονικής Μάθησης, Διάχυσης Γνώσης και Καινοτομίας του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Η σχετική σύμπραξη πραγματοποιήθηκε με βάση σχετικό μνημόνιο συνεργασίας των δυο φορέων.

Κοινή ομάδα εργασίας αποτελούμενη από τρία μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και τρία μέλη του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής διαμόρφωσαν το μεθοδολογικό πλαίσιο της αξιολόγησης (ερευνητικά εργαλεία, δείγματα, τρόπος ανάλυσης δεδομένων). Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο διαμορφώθηκαν από την κοινή ομάδα εργασίας τα ερευνητικά ερωτήματα, το δείγμα των υποκειμένων της έρευνας επελέγη από την εν λόγω ομάδα και κοινοποιήθηκε στον εκπονούντα την παρούσα διπλωματική εργασία. Το δείγμα αποτελείται από μέλη των ομάδων ανάπτυξης των νέων Προγραμμάτων Σπουδών και ενός αριθμού έμπειρων εκπαιδευτικών οι οποίοι εφάρμοσαν πιλοτικά το νέο

Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού.

Διεξήχθη ποιοτική έρευνα και χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της συνέντευξης προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις 9 εκπαιδευτικών οι οποίοι διδάσκουν σε σχολεία των νομών Έβρου, Ηλείας, Θεσσαλονίκης, Αχαΐας, Ηρακλείου, Αττικής, και Βοιωτίας. Το πρωτόκολλο της συνέντευξης διαμορφώθηκε από την ανωτέρω αναφερθείσα ομάδα.

Διερευνήθηκαν οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν τα νέα Π.Σ. σύμφωνα με τους κατασκευαστές τους και με ποιον τρόπο αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς, ποιες τυχόν λειτουργικές αδυναμίες και λειτουργικά πλεονεκτήματα των νέων Π.Σ. εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στα νέα Π.Σ., ποιες δυσκολίες αναμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν κατά την εφαρμογή των νέων Π.Σ. και ποιες προτάσεις διατυπώνουν για τη βελτίωσή τους με στόχο την επιτυχή εφαρμογή τους στην πράξη.

1.2 Σημασία της έρευνας

Από το σχολικό έτος 2021 – 2022 έχει τεθεί σε πιλοτική εφαρμογή σε Πειραματικά και Πρότυπα Δημοτικά Σχολεία το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού.

Σύμφωνα με τους Bernstein (2003) και Whitson (2008) τα Προγράμματα Σπουδών αποτυπώνουν το τι αποτελεί σύμφωνα με τους κατασκευαστές τους επιθυμητή γνώση, δηλαδή περιεχόμενο και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, επιθυμητές μορφές μετάδοσης της γνώσης αυτής, παιδαγωγικοί προσανατολισμοί, καθώς επίσης και επιθυμητές μορφές εφαρμογής της εν λόγω γνώσης, δηλαδή αξιολόγηση. Κατά τους Taylor & Richards (2018), όσον αφορά στο επίπεδο κωδικοποίησής τους, τα Προγράμματα Σπουδών αποτελούν αυτό που στη σχετική βιβλιογραφία απαντάται ως *επιδιωκόμενα Προγράμματα Σπουδών*.

Σύμφωνα με τους Park & Sung (2013), Bantwini (2010) και Kelly (2009), παρ' όλες τις προθέσεις των δημιουργών τους, τα Προγράμματα Σπουδών αποκωδικοποιούνται κατά τρόπο διαφορετικό από τον αναμενόμενο από τους εκπαιδευτικούς μιας και κατά τη σχετική διαδικασία υπεισέρχονται ορισμένοι παράγοντες οι οποίοι σχετίζονται με

το πώς τα «διαβάζει» ο καθένας. Τέτοιοι παράγοντες είναι οι προσωπικές θεωρίες του κάθε εκπαιδευτικού όσον αφορά στη διδασκαλία και τη μάθηση, ο βαθμός διακειμενικότητας των νέων Προγραμμάτων Σπουδών σε σχέση με τα υφιστάμενα ή παλαιότερα Προγράμματα Σπουδών, οι υλικοτεχνικές υποδομές και η κουλτούρα των σχολείων στα οποία υπηρετούν κ.ά. (Park & Sung, 2013; Bantwini, 2010). Όπως υποστηρίζουν οι Remillard & Heck (2014), το Πρόγραμμα Σπουδών, όταν αποκωδικοποιείται από πλευράς των εκπαιδευτικών που καλούνται να το υλοποιήσουν, αντιστοιχεί σε αυτό που στη σχετική βιβλιογραφία απαντάται ως *προσλαμβανόμενο Πρόγραμμα Σπουδών*. Το πώς, λοιπόν, προσλαμβάνει ο κάθε εκπαιδευτικός το Πρόγραμμα Σπουδών τελικά καθορίζει με πολύ πιο αποφασιστικό τρόπο τον τρόπο με τον οποίο θα υλοποιηθεί στην πράξη στο επίπεδο της τάξης.

Η παρούσα ποιοτική έρευνα έχει ως στόχο τη διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού προκειμένου να προβούμε στην αξιολόγηση του εν λόγω νέου Προγράμματος Σπουδών, συγκρίνοντας την επιδιωκόμενη από μέρους των κατασκευαστών (*επιδιωκόμενο Πρόγραμμα Σπουδών*) και της προσλαμβανόμενης από τους εκπαιδευτικούς μορφής του (*προσλαμβανόμενο Πρόγραμμα Σπουδών*).

Οι εκπαιδευτικοί μέσα από την έρευνα αυτή εξέφρασαν τις απόψεις τους, διατύπωσαν τους προβληματισμούς τους και κατέθεσαν βελτιωτικές προτάσεις.

Καταλήγοντας, η παρούσα έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει έναυσμα για μία ανάλογη μελλοντική έρευνα, η οποία θα χαρακτηριζόταν από τον συνδυασμό ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων η οποία θα είχε ως υποκείμενα και τους υπολοίπους εκπαιδευτικούς οι οποίοι εφάρμοσαν πιλοτικά το νέο Πρόγραμμα Σπουδών.

1.3 Παρουσίαση των βασικών αποτελεσμάτων της έρευνας

Κατόπιν της ανάλυσης των απαντήσεων των εκπαιδευτικών, οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα, σχετικά με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού προέκυψαν τα εξής αποτελέσματα:

Καταρχάς, οι εκπαιδευτικοί του δείγματος της έρευνας δήλωσαν πως και οι ίδιοι και οι συνάδελφοί τους δέχθηκαν θετικά το νέο πρόγραμμα σπουδών του μαθήματος Τ.Π.Ε. και Πληροφορική Δημοτικού. Θεωρούν πως το νέο Πρόγραμμα Σπουδών κινείται στην σωστή κατεύθυνση, στρέφεται στο αντικείμενο της επιστήμης της Πληροφορικής, δίδεται έμφαση στην αλγοριθμική, τον προγραμματισμό και την πολιτειότητα. Ισχυρίζονται πως διαφοροποιείται από το υφιστάμενο καθώς είναι πληρέστερο και πιο σύγχρονο, στηρίζεται περισσότερο στα σενάρια διδασκαλίας, έρχεται πιο κοντά στην εξωστρέφεια, στην κοινωνία, στον πολιτισμό. Η εν λόγω διαφοροποίηση μεταξύ υφισταμένου και νέου προγράμματος σπουδών αξιολογήθηκε ως θετική.

Επίσης, είναι ανοικτό, προσαρμόσιμο και συμπεριληπτικό. Είναι βοηθητικό για την καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας και θα χρησιμοποιηθεί είτε κατά γράμμα είτε ως οδηγός. Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα είναι από αρκετά έως πολύ σωστά διατυπωμένα, και από αρκετά έως πολύ βοηθητικά όσον αφορά στο να οργανωθεί η διδασκαλία καθώς συνοδεύονται από κάποιες δραστηριότητες που εξηγούν τους στόχους.

Όσον αφορά την επιστημονική του εγκυρότητα, αυτή κρίθηκε πολύ υψηλή. Η οργάνωση του περιεχομένου του νέου Προγράμματος Σπουδών σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη βοηθά στην καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας και αυτή η καινοτομία θα λειτουργήσει προς την σωστή κατεύθυνση.

Δηλώθηκε emphaticά πως δεν επαρκεί μία ώρα την εβδομάδα και διατυπώθηκαν ορισμένες προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Πρόγραμμα Σπουδών.

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες. Διαπνέεται όντως από μια προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική όπως διακηρύσσουν οι κατασκευαστές του και θεωρείται ως η πλέον κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματος των Τ.Π.Ε. και Πληροφορικής στο Δημοτικό.

Οι σημαντικότερες δυσκολίες ή και αδυναμίες που διαπιστώθηκαν από την πιλοτική εφαρμογή του είναι ο διατιθέμενος προς διδασκαλία χρόνος της μίας ώρας την εβδομάδα, το επίπονο της εκπόνησης σεναρίων διδασκαλίας, η ανάγκη ύπαρξης και δεύτερου διδάσκοντος λόγω της ομαδοσυνεργατικής, διερευνητικής φύσης του μαθήματος, η δυσκολία εφαρμογής του σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, η

δυσκολία του περιεχομένου σε σχέση με την ηλικία των παιδιών και, τέλος, η έλλειψη παραχθέντος υλικού που αφορά στις ενότητες και τις υποενότητες.

Θετικά στοιχεία η στροφή στον προγραμματισμό, η εισαγωγή της επιστήμης της Πληροφορικής πέρα από τις Τ.Π.Ε., η έμφαση στη συμπερίληψη, το γεγονός πως τα παιδιά είναι πιο χαρούμενα, συμμετέχουν και ανυπομονούν τότε θα κάνουν μάθημα, η δυνατότητα εφαρμογής μεγάλους εύρους εκπαιδευτικών τεχνικών, η ποικιλία των δραστηριοτήτων στις οποίες κάθε παιδί μπορεί να βρει κάτι που το αφορά, και, τέλος, η ωφέλεια στα παιδιά και σε άλλα αντικείμενα όπως τα Μαθηματικά και η Φυσική.

Τέλος, η επιμόρφωση κρίθηκε αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του προγράμματος σπουδών, ωφέλιμη, διεξήχθη εξαιρετικά από όλες τις απόψεις.

1.4 Δομή της διπλωματικής

Το πρώτο κεφάλαιο αποτελεί την συνοπτική παρουσίαση της διπλωματικής εργασίας. Καταγράφονται ο σκοπός της έρευνας, η σημασία της, παρουσιάζονται τα βασικά αποτελέσματα της έρευνας, ο τρόπος σχεδίασής της και η δομή της εργασίας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο μελετάται το θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας. Διευκρινίζεται, μέσω της βιβλιογραφίας, η έννοια «Πρόγραμμα Σπουδών», πραγματοποιείται μία ιστορική αναδρομή του Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής στην Ελλάδα και αναλύεται το νέο Πρόγραμμα Σπουδών Τ.Π.Ε. και Πληροφορικής Δημοτικού.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρατίθεται η βιβλιογραφική επισκόπηση και γίνεται λόγος για την αναγκαιότητα της έρευνας, τον σκοπό της έρευνας και τα ερευνητικά ερωτήματα.

Το τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται στο ερευνητικό μέρος και πραγματοποιείται ανάλυση της μεθοδολογίας της έρευνας, των συνεντεύξεων και του εργαλείου της έρευνας. Επίσης, γίνεται ανάλυση της μεθόδου, της διεξαγωγής και ανάλυσης των δεδομένων της έρευνας.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας. Αναλύονται τα χαρακτηριστικά του δείγματος και πραγματοποιείται διερεύνηση, θεματική ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων της ποιοτικής έρευνας των 9 συνεντεύξεων με βάση τους ερευνητικούς άξονες και τα επιμέρους ερωτήματα τους. Επίσης, γίνεται μια

σύνοψη και κατηγοριοποίηση των αποτελεσμάτων τα οποία προέκυψαν από την ποιοτική έρευνα.

Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση των συμπερασμάτων της ποιοτικής έρευνας ανά ερευνητικό ερώτημα και εν συγκρίσει με την βιβλιογραφία του πεδίου. Παρατίθενται οι περιορισμοί της έρευνας και οι προτάσεις για περαιτέρω έρευνα. Η εργασία περατώνεται με τον επίλογο και την παράθεση της χρησιμοποιηθείσας ελληνικής και ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας

Κεφάλαιο 2. Θεωρητικό πλαίσιο

2.1 Πρόγραμμα Σπουδών – Curriculum

Η εκπαιδευτική κοινότητα ξεκίνησε τη συζήτηση περί του Προγράμματος Σπουδών (curriculum), είτε ως Αναλυτικό Πρόγραμμα (ΑΠ) είτε ως Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ), στην αυγή του 20ου αιώνα. Την ξεκίνησε με το έργο του ο οραματιστής εκπαιδευτικός John Dewey ο οποίος όρισε το curriculum ως έναν κύκλο μελέτης ο οποίος λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο του σχολείου και ο οποίος παρουσιάζει υλικό απεριόριστα εκτεινόμενο πίσω στο χρόνο και προς τα έξω στο χώρο (Dewey, 1902). Έκτοτε πλήθος ορισμών έχουν διατυπωθεί (Bobbitt, 1971; Johnson, 1968; Taylor & Richards, 1979; Pratt, 1980; Ryan & Cooper, 1980; Erickson, 1995; Oliva, 1997, κ.ά.).

Κάθε εκπαιδευτικός επιδιώκει να απαντήσει τα εξής ερωτήματα: τι θα διδάξω, πώς θα το διδάξω και για ποιο σκοπό. Συνεπώς, στα ερωτήματα που ακολουθούν εμπεριέχονται τα κύρια χαρακτηριστικά ενός Προγράμματος Σπουδών (Tyler, 1949), «Ποιοι σκοποί πρέπει να επιδιώκεται να επιτευχθούν από τα σχολεία; Ποιες εκπαιδευτικές εμπειρίες είναι δυνατόν να μεταδοθούν προκειμένου να έχουμε επίτευξη αυτών των σκοπών; Πώς δύνανται οι εμπειρίες αυτές να οργανωθούν κατά τρόπο αποτελεσματικό; Με ποιους τρόπους είναι δυνατόν να αξιολογήσει κανείς το εάν επετεύχθησαν οι τεθειμένοι σκοποί;» (Tyler, 1949). Οι τέσσερις άξονες επί των οποίων εδράζεται η προσπάθεια να δημιουργηθεί ένα Πρόγραμμα Σπουδών συνίστανται από τις διερευνήσεις και τις δοθείσες απαντήσεις στα ανωτέρω ερωτήματα, σύμφωνα με τον Tyler (1949) και είναι οι κάτωθι:

1. Σκοποί και Στόχοι
2. Περιεχόμενο
3. Μεθοδολογικές υποδείξεις
4. Έλεγχος επίτευξης στόχων

Σύμφωνα με τον Ξωχέλλη (1981), το curriculum διαφοροποιείται εν συγκρίσει με το παραδοσιακό αναλυτικό πρόγραμμα βάσει αυτών των τεσσάρων αξόνων. Παρόμοια είναι και η θεώρηση του Φλουρή (1997) ο οποίος βλέπει το Πρόγραμμα Σπουδών ως ένα πλήρη οδηγό για την διδασκαλία όπου πέραν της διδακτέας ύλης περιλαμβάνονται και πλείστα άλλα στοιχεία τα οποία μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί. Τέλος, παρατίθεται και η θεώρηση των Pinar et al., (1995). Σε ένα Πρόγραμμα Σπουδών υπάρχει αυτό το οποίο έχει επιλεγεί να ειπωθεί στους νεότερους από τους μεγαλύτερους, είναι το πεδίο εντός του οποίου οι γενιές δίνουν αγώνα να ορισθεί ο εαυτός τους και ο κόσμος. Σε ένα Πρόγραμμα Σπουδών υπάρχει η έκφραση μίας συνεκτικότητας ανάμεσα σε εκείνα που επιδιώκεται να συμβούν στα σχολεία και σε εκείνα τα οποία τελικώς συμβαίνουν (Pinar et al., 1995).

Τα Προγράμματα Σπουδών αποτελούν «κείμενα» ή κωδικοποιημένα συστήματα σημαινόντων τα οποία σηματοδοτούν στο επίπεδο των σημαινομένων το τι συνιστά σύμφωνα με τους δημιουργούς τους **επιθυμητή γνώση** (περιεχόμενο, προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα), **επιθυμητές μορφές μετάδοσης της γνώσης αυτής** (παιδαγωγικοί προσανατολισμοί) και **επιθυμητές μορφές εφαρμογής της εν λόγω γνώσης** (αξιολόγηση) (Bernstein, 2003; Whitson, 2008). Σε αυτό το επίπεδο, στο επίπεδο δηλαδή της κωδικοποίησής τους, τα Προγράμματα Σπουδών αποτελούν αυτό που στη σχετική βιβλιογραφία περιγράφεται με τον όρο **επιδιωκόμενα Προγράμματα Σπουδών**. (intended curricula) (Taylor & Richards, 2018). Συχνά μάλιστα τα Προγράμματα Σπουδών επιδιώκεται να είναι όσο το δυνατόν πιο «κλειστά» κείμενα, με την έννοια που ο Eco, (1984) δίνει στον όρο, δηλαδή «κείμενα» τα οποία θα αποκωδικοποιηθούν με όσο το δυνατόν περισσότερο ομοιογενή και σύμφωνα με τις προθέσεις των «συγγραφέων» τους τρόπο από τους αποδέκτες τους (εν προκειμένω τους εκπαιδευτικούς) (Stuart, 1980).

Ωστόσο, παρά τις προθέσεις των συγγραφέων, τα Προγράμματα Σπουδών αποκωδικοποιούνται (δηλαδή κατανοούνται) με διαφορετικό από τον αναμενόμενο τρόπο από τους εκπαιδευτικούς καθώς στη σχετική διαδικασία υπεισέρχονται ορισμένοι παράγοντες του συγκεκριμένου της «ανάγνωσής» τους όπως είναι οι προσωπικές θεωρίες των εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία και τη μάθηση, ο βαθμός διακειμενικότητας των νέων Προγραμμάτων Σπουδών. σε σχέση με τα υφιστάμενα ή παλαιότερα Προγράμματα Σπουδών, οι υλικές και κοινωνικές συνθήκες των σχολείων

στα οποία εργάζονται, οι βασικές επαγγελματικές τους αξίες, κλπ (Park & Sung, 2013; Bantwini, 2010; Kelly, 2009). Το Πρόγραμμα Σπουδών ως αποκωδικοποιημένο «κείμενο» αντιστοιχεί σε αυτό στο οποίο στη βιβλιογραφία συναντάται με τον όρο *προσλαμβανόμενο* Πρόγραμμα Σπουδών. (*perceived curriculum*), και το οποίο εν τέλει καθορίζει με πολύ πιο αποφασιστικό τρόπο εν σχέσει με το επιδιωκόμενο Πρόγραμμα Σπουδών τον τρόπο υλοποίησής του στην πράξη (*enacted curriculum*) στο επίπεδο της τάξης (Remillard & Heck, 2014).

Όσον αφορά στις σύγχρονες προσεγγίσεις στα Προγράμματα Σπουδών, οι ψηφιακές τεχνολογίες αντιμετωπίζονται ως αντικείμενο νέων γραμματισμών, όπως για παράδειγμα να έλθουν σε επαφή οι μαθητές και οι μαθήτριες και να γνωρίσουν τις τεχνολογίες, να εκφράζονται κατά τρόπο δημιουργικό μέσα από τις τεχνολογίες και να κατανοούν τη θέση τους στο πλαίσιο της κοινωνίας και του πολιτισμού (Τζιμογιάννης, 2019). Επιπλέον, οι ψηφιακές τεχνολογίες αντιμετωπίζονται και ως γνωστικά εργαλεία με εγκάρσιες χρήσεις που λαμβάνουν τη μορφή της επικοινωνίας, της συνεργασίας, της διερεύνησης, του πειραματισμού και της ανακάλυψης, της επίλυσης προβλημάτων, της ανάπτυξης δημιουργικότητας και κριτικής σκέψης σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα (Κόμης, 2019). Επομένως, έχουμε την ένταξη στο Πρόγραμμα Σπουδών της Πληροφορικής και των ΤΠΕ με στόχο να ενισχυθεί η μάθηση, να αναπτύσσονται συνεχώς οι μαθητές και οι μαθήτριες και να προετοιμαστούν να συμμετάσχουν στην Κοινωνία της Γνώσης μέσω της καλλιέργειας ικανοτήτων ζωής (Τζιμογιάννης, 2019).

2.2 Ιστορική αναδρομή του Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής στην Ελλάδα

2.2.1 ΤΠΕ στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Η εισαγωγή της Πληροφορικής στην ελληνική εκπαίδευση ξεκίνησε από τα Τεχνικά και Επαγγελματικά και τα Πολυκλαδικά Λύκεια κατά την περίοδο 1983- 1985. Μετά επεκτάθηκε στα Γυμνάσια από το 1992, με την εισαγωγή αυτόνομου μαθήματος πληροφορικής, όπου και ολοκληρώθηκε μετά από περίπου μια δεκαετία. Τέλος, προχώρησε στο Γενικό Λύκειο, από το 1998, και ολοκληρώθηκε μετά από μερικά χρόνια. Αργότερα επεκτάθηκε και στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, με την καθιέρωση ενός ενδεικτικού προγράμματος σπουδών και τον εξοπλισμό μέρους των σχολείων με υπολογιστές (Κόμης, 2004).

Πιο οργανωμένα μελετήθηκε η εισαγωγή των ΤΠΕ στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα με τη διαμόρφωση από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών (ΕΠΠΣ, 1997), το οποίο μετεξελήχθηκε στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ, 2003). Με τα τελευταία, οι ΤΠΕ εντάχθηκαν πλήρως σε όλες τις βαθμίδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, αφού μάλιστα περιγράφηκαν με σαφήνεια οι άξονες γνωστικού περιεχομένου που προσεγγίζονται, καθώς και οι τρόποι για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο. Η Πληροφορική και οι ΤΠΕ απέκτησαν ιδιαίτερη βαρύτητα στο Αναλυτικό Πρόγραμμα, αφού αντιμετωπίστηκαν σαν γνωστικό αντικείμενο ισότιμο με άλλα 4 θεμελιώδη, τη Γλώσσα, τα Μαθηματικά, τη Μελέτη Περιβάλλοντος και τη Δημιουργία και Έκφραση. Έτσι, με σημείο εκκίνησης το Νηπιαγωγείο, στο οποίο ο βασικός στόχος είναι «να εξοικειωθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες με τις βασικές λειτουργίες του υπολογιστή και να έλθουν σε μια πρώτη επαφή με διάφορες χρήσεις του ως εποπτικού μέσου διδασκαλίας, ως γνωστικού-διερευνητικού εργαλείου και ως εργαλείου επικοινωνίας και αναζήτησης πληροφοριών στο πλαίσιο των καθημερινών σχολικών τους δραστηριοτήτων με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού και ιδιαίτερα ανοικτού λογισμικού διερευνητικής μάθησης» (ΔΕΠΠΣ, 2003), η πληροφορική απέκτησε σαφή θέση στο σχολείο, φτάνοντας μέχρι τις εξειδικευμένες γνώσεις του μαθήματος «Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό Περιβάλλον», στη Γ' Λυκείου (Π.Σ. ΑΕΠΠ, 1999).

Από το σχολικό έτος 2010-2011 εφαρμόστηκε πιλοτικά το Ενιαίο Αναμορφωμένο Πρόγραμμα (ΕΑΕΠ, 2010), σηματοδοτώντας ανακατατάξεις στα μαθήματα Πληροφορικής, προετοιμάζοντας το έδαφος για την πλήρη ανάπτυξη του Ψηφιακού Σχολείου και τα νέα πιλοτικά προγράμματα σπουδών.

2.2.2 Οι ΤΠΕ στο Ψηφιακό Σχολείο

«Νέο Σχολείο» αποκαλείται η μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος υποχρεωτικής εκπαίδευσης που στόχο είχε να ανταποκριθεί στις νέες εκπαιδευτικές ανάγκες και προκλήσεις που προέβαλλε ο 21ος αιώνας (ΕΠΕΔΒΜ, 2014). Το «Σχολείο του 21ου αιώνα», όπως αλλιώς ονομάστηκε, είχε ως βασικούς άξονες την παροχή Γενικής Παιδείας, την ανάπτυξη μαθησιακών δεξιοτήτων, αλλά και την ανάπτυξη Κοινωνικών Στάσεων και Δεξιοτήτων (Τζιμογιάννης, 2011). Θεμελιώδεις συστατικό του Νέου Σχολείου αποτέλεσαν οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των

Επικοινωνιών, αφού ο Πληροφοριακός Γραμματισμός αποτελεί ένα από τα βασικά αντικείμενα Γενικής Παιδείας (Τζιμογιάννης, 2011). Ο όρος πληροφορικός γραμματισμός (ICT literacy) περιγράφει την ικανότητα των μαθητών να χρησιμοποιούν τις σύγχρονες ψηφιακές τεχνολογίες, τα εργαλεία επικοινωνίας και τις δικτυακές υπηρεσίες για την προσπέλαση, διαχείριση, ενσωμάτωση, αξιολόγηση, δημιουργία και επικοινωνία πληροφοριών, με στόχο την επίλυση προβλημάτων και, τελικά, τη συμμετοχή τους στη σύγχρονη κοινωνία της γνώσης (knowledge society). Στα εν λόγω πιλοτικά Προγράμματα Σπουδών, ο πληροφοριακός γραμματισμός αντιμετωπίζεται ως γνωστικό - μαθησιακό αντικείμενο αντίστοιχης σπουδαιότητας με αυτό του γλωσσικού γραμματισμού (literacy), τα μαθηματικά και τον επιστημονικό γραμματισμό (scientific literacy), αναδεικνύοντας τη σημαντικότητα της θέσης των ΤΠΕ στο σύγχρονο σχολείο (ΠΣΤΠΕ, 2011)

Έτσι, στα εν λόγω Προγράμματα Σπουδών, οι ΤΠΕ είναι: μαθησιακό αντικείμενο, εργαλείο μάθησης, κοινωνικό φαινόμενο, εργαλείο έκφρασης και επικοινωνίας (Τζιμογιάννης, 2011). Οι καινοτομίες αυτού του Προγράμματος Σπουδών ΤΠΕ ήταν: α) η εργαστηριακή φύση του μαθήματος, β) η σπειροειδής προσέγγιση που επιτρέπει την αυτόνομη ανάπτυξη όλων των μαθητών στις ΤΠΕ, και γ) η ενεργός συμμετοχή κάθε μαθητή σε δραστηριότητες και ερευνητικά σχέδια με ποικίλα εργαλεία ΤΠΕ και η ανάπτυξη ολοκληρωμένων ψηφιακών έργων που διατηρούνται στον ατομικό τους ηλεκτρονικό φάκελο (e-portfolio)

2.3 Νέο Πρόγραμμα Σπουδών μαθήματος ΤΠΕ και Πληροφορικής

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών, σχεδιάστηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 5941/Β/16-12-2021 κατόπιν της Υπουργικής Απόφασης 162496/Δ1/2021 –και δημοσιεύεται υπό τον διακριτικό τίτλο «Πρόγραμμα Σπουδών για το μάθημα ΤΠΕ και Πληροφορική στο Δημοτικό Σχολείο».

Κατά τα σχολικά έτη 2021 - 2022 και 2022 - 2023, θα εφαρμοσθεί πιλοτικά σε όλα τα Πρότυπα και Πειραματικά Δημοτικά σχολεία της χώρας, σε συνδυασμό με τα ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών. Από το σχολικό έτος 2023 - 2024 θα εφαρμοσθεί σε όλα τα Δημοτικά Σχολεία της χώρας.

Οι νέες παιδαγωγικές προσεγγίσεις αντιλαμβάνονται την Πληροφορική και τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) ως αντικείμενο νέων γραμματισμών (γνωριμία με τις ψηφιακές τεχνολογίες, δημιουργική έκφραση μέσω

των τεχνολογιών, κατανόηση της θέσης τους στην κοινωνία και τον πολιτισμό) και ως γνωστικά εργαλεία με εγκάρσιες χρήσεις (επικοινωνία, συνεργασία, διερεύνηση, πειραματισμός, ανακάλυψη, επίλυση προβλήματος, ανάπτυξη δημιουργικότητας, κριτική σκέψη κ.ά.) σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα (Τζιμογιάννης, 2019). Στο πλαίσιο αυτό, η Πληροφορική και οι ΤΠΕ εντάσσονται στο σχολείο με στόχο την ενίσχυση της μάθησης, τη συνεχή ανάπτυξη των μαθητών και μαθητριών και την προετοιμασία της συμμετοχής τους στην Κοινωνία της Γνώσης με την καλλιέργεια ικανοτήτων ζωής (Τζιμογιάννης, 2019).

Ο Ψηφιακός Γραμματισμός συνιστά πλέον εγγενές τμήμα των Προγραμμάτων Σπουδών (ΠΣ) στις περισσότερες χώρες του κόσμου από τα πρώτα στάδια του σχολείου (Κόμης, 2019; Τζιμογιάννης, 2019). Αφορά όλο το εύρος εκείνων των ικανοτήτων που πρέπει να διαθέτουν οι μαθητές και οι μαθήτριες και σχετίζονται με τη χρήση των ΤΠΕ για: α) την αναζήτηση, συλλογή, αξιολόγηση και διαχείριση πληροφορίας από ποικίλα μέσα και πηγές, β) τη δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου και νέων πληροφοριών και γ) την επικοινωνία και τη διαμοίραση πληροφοριών με άλλους με στόχο την οικοδόμηση γνώσεων και την επίλυση προβλημάτων. Συμπληρωματική ως προς τον Ψηφιακό Γραμματισμό έννοια είναι αυτή του Πληροφορικού Γραμματισμού, που αφορά την εις βάθος οικοδόμηση γνώσεων για βασικές έννοιες της Πληροφορικής και τον τρόπο λειτουργίας της υπολογιστικής τεχνολογίας. Στα σύγχρονα Προγράμματα Σπουδών ο Ψηφιακός και ο Πληροφορικός Γραμματισμός θεωρούνται πλέον γνωστικά μαθησιακά αντικείμενα αντίστοιχης σπουδαιότητας με τον Γλωσσικό Γραμματισμό, τον Μαθηματικό Γραμματισμό και τον Επιστημονικό Γραμματισμό (Τζιμογιάννης, 2019). Ο Ψηφιακός και ο Πληροφορικός Γραμματισμός ολοκληρώνονται όταν εντάσσουν στις πρακτικές τους όχι μόνο ικανότητες γνώσης, κατανόησης και χρήσης των ψηφιακών εργαλείων αλλά και την ανάπτυξη της αλγοριθμικής σκέψης και της προγραμματιστικής ικανότητας, που αποτελούν βασικές συνιστώσες της Υπολογιστικής Σκέψης (Wing, 2006; Τζιμογιάννης, 2019). Υπό το πρίσμα αυτό, οι διαστάσεις του Ψηφιακού και του Πληροφορικού Γραμματισμού δεν εμπερικλείουν απλώς τη γνωριμία των μαθητών και μαθητριών με τις ψηφιακές τεχνολογίες και την εις βάθος κατανόηση της λειτουργίας τους, αλλά αφορούν κυρίως την ανάπτυξη ικανοτήτων δημιουργίας και έκφρασης με τις τεχνολογίες αυτές, οι οποίες αποτελούν εγγενές μέρος του κόσμου μέσα στον οποίο αναπτύσσονται τα παιδιά. Η δημιουργία και η έκφραση συνιστούν ικανότητες υψηλού επιπέδου και συνδυάζουν τόσο χρήσεις

ψηφιακών εργαλείων παραγωγής και μετασχηματισμού ψηφιακού υλικού (κείμενα, εικόνες, ήχους κ.λπ.) όσο και αξιοποίηση τεχνολογιών ελέγχου και αλγοριθμικής προσέγγισης, όπως η ρομποτική και ο προγραμματισμός (Φεσάκης, 2019).

Ο Ψηφιακός και ο Πληροφορικός Γραμματισμός συμπεριλαμβάνουν όλες εκείνες τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες κατά τις οποίες οι μαθητές και οι μαθήτριες, με (ή και χωρίς) την υποστήριξη του εκπαιδευτικού, έρχονται σε επαφή, γνωρίζουν, εξοικειώνονται και κατανοούν λειτουργίες των ψηφιακών τεχνολογιών και της Πληροφορικής ως επιστήμης και παράλληλα κατανοούν τον ρόλο τους στη σύγχρονη κοινωνία και τον πολιτισμό (Wing, 2006; Τζιμογιάννης, 2019). Προφανώς, οι γραμματισμοί αυτοί δεν μπορούν να αναπτυχθούν πλήρως εάν αφορούν μόνο ικανότητες κατανόησης και χρήσης των υπολογιστικών εργαλείων και εάν δεν εντάξουν στην προβληματική τους και την ανάπτυξη της ικανότητας Υπολογιστικής Σκέψης, το σύνολο γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων και αξιών που σχετίζονται με την επίλυση προβλημάτων με τη χρήση υπολογιστικών εργαλείων (οργάνωση και ανάλυση δεδομένων, σχεδιασμός συστημάτων, εντοπισμός σφαλμάτων, μοντελοποίηση, βελτιστοποίηση) (Φεσάκης, 2019).

Στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος ΤΠΕ και Πληροφορικής του Δημοτικού Σχολείου υιοθετείται η φιλοσοφία του Διαθεματικού Ενιαίου Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών για την Πληροφορική, από την προσχολική εκπαίδευση έως το Λύκειο. Αποτελεί συνέχεια των προηγούμενων Προγραμμάτων Σπουδών Πληροφορικής και ΤΠΕ του ελληνικού σχολείου, ενσωματώνοντας τα διαχρονικά τους στοιχεία (που αφορούν τα θεμελιώδη, τα σημαντικά και τα αναλλοίωτα θεματικά πεδία της επιστήμης αναφοράς) και τις καλές πρακτικές σε συνδυασμό με τις νέες τάσεις και τη διεθνή εμπειρία (ΙΕΠ, 2021).

Επιπρόσθετα, βασίζεται στη σύγχρονη επιστημονική έρευνα και τη διδακτική, δίνει έμφαση σε εγκάρσιες αρχές, όπως η συμπερίληψη και η διεύρυνση της συμμετοχής όλων των μαθητών και μαθητριών σε θέματα Πληροφορικής Επιστήμης, η εκπαίδευση με ανοχή στη διαφορετικότητα και τον σεβασμό των άλλων πολιτισμών, η σύνδεση του μαθήματος με τον πραγματικό κόσμο και την καθημερινή ζωή, η παιδαγωγική ευελιξία και η ανοικτότητα (είναι ανεξάρτητο από συγκεκριμένες τεχνολογίες, εργαλεία και πλατφόρμες), η διερεύνηση, η συνεργασία και η διαθεματικότητα. Τέλος, το νέο Πρόγραμμα Σπουδών ακολουθεί μια σειρά από εξειδικευμένες αρχές, με στόχο

να αποτελέσει τη βάση για την εκπαίδευση των μελλοντικών πολιτών της χώρας μας την επόμενη τουλάχιστον δεκαετία (ΙΕΠ, 2021):

1) Ισορροπία Ψηφιακού και Πληροφορικού Γραμματισμού: Η Πληροφορική στο Δημοτικό Σχολείο πρέπει να συνδυάζει αρμονικά την ανάπτυξη Ψηφιακού Γραμματισμού (ικανότητα δημιουργικής χρήσης της Ψηφιακής Τεχνολογίας) με την εκπαίδευση σε στοιχεία και θεμελιώδεις έννοιες και μεθόδους της Πληροφορικής ως επιστήμης.

2) Υπολογιστική Σκέψη - Επίλυση προβλημάτων: Η αποτελεσματική χρήση υπολογιστικών εργαλείων για την επίλυση προβλημάτων και η έμφαση στην καλλιέργεια της υπολογιστικής σκέψης, σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού Σχολείου έχουν ως στόχο να οικοδομήσουν σημαντικές ικανότητες για τη ζωή των μικρών μαθητών και μαθητριών.

3) Προγραμματισμός - Ανάπτυξη κώδικα: Η ανάπτυξη της αλγοριθμικής σκέψης και της προγραμματιστικής ικανότητας συνιστά ένα νέο είδος εγκύκλιας γνώσης και αφορά όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Οι μαθητές και οι μαθήτριες στο τέλος του Δημοτικού Σχολείου πρέπει να μπορούν να δημιουργούν τα δικά τους προγράμματα σε μία εκπαιδευτική γλώσσα προγραμματισμού.

4) Ανάλυση δεδομένων - Μοντελοποίηση: Η καλλιέργεια ικανοτήτων μοντελοποίησης δεδομένων πρέπει να ξεκινά από το Δημοτικό Σχολείο, και το γνωστικό αντικείμενο της Πληροφορικής συνιστά το πλέον κατάλληλο πλαίσιο για την ανάπτυξη των ικανοτήτων αυτών.

5) Ψηφιακή ικανότητα και αυτονομία χρήσης ψηφιακών συσκευών και συστημάτων: Η ψηφιακή ικανότητα ξεκινά από την προσχολική ηλικία, οργανώνεται γύρω από μια σειρά γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων και αξιών και προϋποθέτει επαρκή κατανόηση και γνώση της φύσης, του ρόλου και των ευκαιριών που παρέχουν οι ψηφιακές τεχνολογίες και τα υπολογιστικά συστήματα σε καθημερινές καταστάσεις, όπως στην προσωπική και κοινωνική ζωή, καθώς και στην εργασία.

6) Επιπτώσεις της Πληροφορικής και των Ψηφιακών Τεχνολογιών στην κοινωνία: Η ενσωμάτωση των ψηφιακών τεχνολογιών στην καθημερινότητα και η καθημερινή δραστηριοποίηση των παιδιών στο Διαδίκτυο γίνονται όλο και εκτενέστερες. Το γεγονός αυτό καθιστά αναγκαία την προετοιμασία των μαθητών και μαθητριών ώστε

να χρησιμοποιούν τις ψηφιακές τεχνολογίες αποτελεσματικά, με ασφάλεια, με ενσυναίσθηση της πολυπολιτισμικότητας του μέσου, σεβόμενοι τα πνευματικά δικαιώματα και τα προσωπικά δεδομένα.

7) Ψηφιακή πολιτειότητα: Το Πρόγραμμα Σπουδών ΤΠΕ και Πληροφορικής στοχεύει στην προετοιμασία όλων των μαθητών καιτριών, ώστε να συμμετέχουν ενεργά και με κριτικό τρόπο στην κοινωνία και να μπορούν να ευημερήσουν στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της σύγχρονης εποχής.

8) Ικανότητα χρήσης των Ψηφιακών Τεχνολογιών ως εργαλείο και περιβάλλον μάθησης: Οι εκπαιδευτικές ψηφιακές τεχνολογίες έχουν μετασχηματίσει τον τρόπο που μαθαίνουμε σε τυπικό και άτυπο πλαίσιο, καθώς και σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης (όπως η πανδημία Covid 19). Με το Πρόγραμμα Σπουδών ΤΠΕ και Πληροφορικής, οι μαθητές και οι μαθήτριες εξοικειώνονται με τις ψηφιακές τεχνολογίες μάθησης και εξασκούνται στον αυτενεργό σχεδιασμό της μάθησής τους για θέματα σχολικά και γενικότερα.

Γενικός σκοπός του Προγράμματος Σπουδών ΤΠΕ και Πληροφορικής στο Δημοτικό Σχολείο είναι όλοι οι μαθητές και οι μαθήτριες να έχουν αυξημένες ευκαιρίες και δυνατότητες ώστε να αναπτύξουν τις απαραίτητες ψηφιακές και υπολογιστικές ικανότητες (γνώσεις, δεξιότητες, συμπεριφορές, στάσεις και αξίες), που τους επιτρέπουν να αξιοποιούν επαρκώς υπολογιστικά συστήματα, ψηφιακές συσκευές και το διαδίκτυο, ώστε να συλλέγουν, να οργανώνουν, να διαχειρίζονται και να αναλύουν δεδομένα, να εκφράζονται, να επικοινωνούν και να συνεργάζονται, να δημιουργούν προγράμματα και να επιλύουν προβλήματα με υπολογιστικό τρόπο εντός και εκτός σχολείου και, τέλος, να αντιλαμβάνονται τις επιπτώσεις της ψηφιακής τεχνολογίας στην κοινωνία και τον πολιτισμό, καθώς και να επιδεικνύουν συμπεριφορές ενεργού και υπεύθυνου πολίτη (ΙΕΠ, 2021).

Οι στόχοι του Προγράμματος Σπουδών αφορούν την επίτευξη του ψηφιακού και του πληροφορικού γραμματισμού και την οικοδόμηση της υπολογιστικής σκέψης και εμπερικλείουν πέντε διαστάσεις: την τεχνολογική (θεμελιώδεις γνώσεις και δεξιότητες χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών), τη γνωστική, την κοινωνική (διαχείριση πληροφοριών, επικοινωνία, συνεργασία), τη διάσταση επίλυσης προβλημάτων με ψηφιακές τεχνολογίες (δημιουργικότητα, μοντελοποίηση, λήψη απόφασης, κριτική ικανότητα, καινοτομία) και τη διάσταση ψηφιακής κουλτούρας που αφορά γνώσεις,

δεξιότητες, στάσεις, συμπεριφορές και αξίες αναφορικά με την ψηφιακή μάθηση, την ψηφιακή πολιτειότητα και την ψηφιακή ασφάλεια (ΙΕΠ, 2021).

Αφού ολοκληρώσουν τη φοίτηση στο Δημοτικό Σχολείο, οι μαθητές και οι μαθήτριες στο σύνολό τους θα πρέπει να διαθέτουν την ικανότητα να χρησιμοποιούν με επάρκεια υπολογιστικά συστήματα, ψηφιακές συσκευές και το διαδίκτυο σε δραστηριότητες εντός και εκτός σχολείου για να μαθαίνουν ή για να αντιμετωπίζουν ζητήματα καθημερινής ζωής, να εντοπίζουν προβλήματα του πραγματικού κόσμου που μπορούν να επιλυθούν υπολογιστικά και να τα μετασχηματίζουν για τον σκοπό αυτό, να αναπτύσσουν ψηφιακό περιεχόμενο και να δημιουργούν ψηφιακά τεχνουργήματα με ποικίλους τρόπους, να οργανώνουν, να διαχειρίζονται, να επεξεργάζονται και να αναλύουν ψηφιακά δεδομένα ώστε να αναπαριστούν πληροφορίες και να τα αξιοποιούν για τη λήψη αποφάσεων, να επικοινωνούν, να συνεργάζονται και να μαθαίνουν με τη χρήση ψηφιακής τεχνολογίας, να αναλύουν, να σχεδιάζουν, να αναπαριστούν, να ελέγχουν και να βελτιώνουν μια διαδικασία που περιγράφει την επίλυση ενός προβλήματος, να αναπτύσσουν προγράμματα σε μια γλώσσα προγραμματισμού, ώστε να λύνουν απλά προβλήματα ή να χειρίζονται ρομπότ και αυτοματισμούς, να σκέφτονται δημιουργικά και καινοτόμα και να αναπτύξουν ικανότητες αφαίρεσης, γενίκευσης και επίλυσης προβλημάτων με υπολογιστικό τρόπο, να κατανοούν θεμελιώδεις αρχές και μεθόδους της Πληροφορικής επιστήμης και να αντιλαμβάνονται βασικές πρακτικές που απορρέουν από αυτήν, και τέλος, να κατανοούν με κριτικό τρόπο τις επιδράσεις της ψηφιακής τεχνολογίας στη σύγχρονη κοινωνία και να συμπεριφέρονται δεοντολογικά, με υπευθυνότητα και με ασφάλεια στο διαδίκτυο (ΙΕΠ, 2021).

Ο σχεδιασμός και η οργάνωση του περιεχομένου του μαθήματος ΤΠΕ και Πληροφορικής είναι ενιαία για όλες τις τάξεις του Δημοτικού Σχολείου και ακολουθεί τις αρχές της συνέχειας και της σπειροειδούς προσέγγισης (ΙΕΠ, 2021).

Το περιεχόμενο διαρθρώνεται σε δύο άξονες: α) τα κύρια Θεματικά Πεδία, τα οποία έχουν προσδιοριστεί με ενιαίο και συνεκτικό τρόπο, από το Δημοτικό Σχολείο μέχρι το Λύκειο και β) τις πρακτικές που αναμένεται να ακολουθήσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες προκειμένου να επιτύχουν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα αλλά και να είναι σε θέση να συνεχίσουν να αναπτύσσουν τις ικανότητές τους στην Πληροφορική (ΙΕΠ, 2021).

A) Θεματικά Πεδία (ΙΕΠ, 2021):

1. Αλγοριθμική και Προγραμματισμός υπολογιστικών συστημάτων.
2. Υπολογιστικά συστήματα, Ψηφιακές συσκευές, Δίκτυα.
3. Δεδομένα και Ανάλυση δεδομένων.
4. Ψηφιακός γραμματισμός.
5. Ψηφιακές τεχνολογίες και κοινωνία.

Οι ενδεικτικές πρακτικές αφορούν (ΙΕΠ, 2021):

1. Πρακτικές εστιασμένες στο γνωστικό αντικείμενο της Πληροφορικής. Οι πρακτικές αυτές αφορούν την ανάπτυξη της υπολογιστικής σκέψης.
2. Πρακτικές σχετικές με τις ΤΠΕ. Οι πρακτικές αυτές εστιάζουν στην ασφαλή και υπεύθυνη ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας σε καθημερινές δραστηριότητες εντός και εκτός σχολείου.
3. Εγκάρσιες πρακτικές. Οι πρακτικές αυτές εξελίσσονται σε πλαίσια αυθεντικής μάθησης και βασίζονται στην επίλυση προβλήματος, στη διερευνητική προσέγγιση και στη δημιουργικότητα των μαθητών/τριών με χρήση υπολογιστικών εργαλείων.

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών δίνει έμφαση στη διαμόρφωση μαθησιακών καταστάσεων που επιτρέπουν την ανάπτυξη της υπολογιστικής ικανότητας, την οικοδόμηση εννοιών, αρχών και μεθοδολογιών της αλγοριθμικής και του προγραμματισμού, την καλλιέργεια μαθησιακών δεξιοτήτων και ικανοτήτων επίλυσης προβλημάτων και την αυτόνομη ανάπτυξη όλων των μαθητών/τριών στην Πληροφορική και τις ΤΠΕ. Ο σχεδιασμός μάθησης δίνει έμφαση στη συνολική δραστηριότητα της τάξης ή της ομάδας μαθητών/τριών και συμπεριλαμβάνει, εκτός των μαθητών/τριών, τον/την εκπαιδευτικό και την προς οικοδόμηση γνώση αλλά και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους, όπως αυτές διασαφηνίζονται από το διδακτικό τρίγωνο (Γνώσεις Μαθητές Εκπαιδευτικός), καθώς επίσης και τα χρησιμοποιούμενα φυσικά ή και συμβολικά εργαλεία. Ειδικότερα, στο γνωστικό αντικείμενο της Πληροφορικής, η διαμόρφωση διδακτικών καταστάσεων με χρήση κατάλληλων ψηφιακών εργαλείων, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη γνώσεων

και ικανοτήτων στο συναφές πεδίο. Οι διαδρομές μάθησης οργανώνονται με τη μορφή εκπαιδευτικών σεναρίων. Το σενάριο περιγράφει το σύνολο των διδακτικών/μαθησιακών δραστηριοτήτων και των χρησιμοποιούμενων εργαλείων (συμβολικών, όπως σχήματα ή λογισμικά και φυσικών, όπως ειδικές κατασκευές) που συνιστούν το σημείο εκκίνησης, καθώς και το γενικότερο πλαίσιο μέσα στο οποίο λαμβάνουν χώρα δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης. Σε ένα σύγχρονο διδακτικό πλαίσιο, ένα εκπαιδευτικό σενάριο κάνει χρήση των ΤΠΕ και ειδικότερα εκπαιδευτικών περιβαλλόντων μάθησης με υπολογιστές. Στην περίπτωση του Προγράμματος Σπουδών ΤΠΕ και Πληροφορικής, το υπολογιστικό περιβάλλον μπορεί να είναι ταυτόχρονα αντικείμενο και εργαλείο μάθησης (ΙΕΠ, 2021).

Οι διαδρομές μάθησης στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών σεναρίων εξελίσσονται σε συνδυασμό με τις πρακτικές που εφαρμόζουν οι μαθητές και οι μαθήτριες και αφορούν:

1. Το γνωστικό αντικείμενο της Πληροφορικής. Καταρχάς ο σχεδιασμός της μάθησης συνδυάζει πρακτικές Πληροφορικού Γραμματισμού και Υπολογιστικής Σκέψης με στόχο τη διαμόρφωση ενός αποτελεσματικού και ολοκληρωμένου πλαισίου ανάπτυξης των ικανοτήτων των μαθητών/τριών και ειδικότερα: α) αναγνώριση και ορισμός υπολογιστικών προβλημάτων, β) ανάπτυξη και χρήση αφαιρέσεων, γ) δημιουργία ψηφιακών τεχνουργημάτων, δ) έλεγχος και βελτίωση ψηφιακών τεχνουργημάτων (ΙΕΠ, 2021).

2. Τις ΤΠΕ. Στη συνέχεια, ο σχεδιασμός μάθησης αξιοποιεί πρακτικές Ψηφιακού Γραμματισμού, Γραμματισμού στη Μαθησιακή Τεχνολογία και στην Ψηφιακή Πολιτεία και ειδικότερα επικοινωνία, συνεργασία και επίλυση προβλημάτων με ΤΠΕ, ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας στη μάθηση, καθώς και ασφαλή και υπεύθυνη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών (ΙΕΠ, 2021).

3. Τις προσεγγίσεις μάθησης. Τέλος, υιοθετούνται προσεγγίσεις μάθησης και εγκάρσιες πρακτικές που εξελίσσονται σε πλαίσια αυθεντικής μάθησης και βασίζονται στην επίλυση προβλήματος και στη δημιουργικότητα των μαθητών και μαθητριών με χρήση υπολογιστικών εργαλείων. Καθώς εξελίσσεται η εκπαίδευσή τους, οι μαθητές και οι μαθήτριες αναπτύσσουν συνεχώς πιο εξελιγμένες και εγκάρσιες πρακτικές στους

παρακάτω τουλάχιστον τομείς: α) Διερεύνηση, β) Επίλυση προβλήματος, γ) Σχέδια εργασίας/έρευνας, δ) Διαθεματικότητα, ε) Συνεργασία και στ) Δημιουργικότητα και καινοτομία (ΙΕΠ, 2021).

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών, υιοθετώντας τις σύγχρονες τάσεις της Διδακτικής των Επιστημών, εστιάζει όχι μόνο στην επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων αλλά και στη μαθησιακή πορεία και δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε περιγραφικού τύπου αξιολόγηση των επιτευγμάτων των μαθητών/τριών, η οποία βασίζεται στην αποτύπωση της καθημερινής εργασίας τους στη σχολική τάξη. Οι μαθητές και οι μαθήτριες αξιολογούνται με βάση την ανταπόκρισή τους στη δημιουργία ολοκληρωμένων ψηφιακών έργων για την επίλυση των προβλημάτων που αναθέτει ο εκπαιδευτικός. Κάθε μαθητής αποθηκεύει και επιμελείται τα έργα του στον ατομικό ηλεκτρονικό φάκελο, ο οποίος τηρείται τοπικά ή σε ψηφιακή πλατφόρμα της τάξης. Με τον τρόπο αυτό οργανώνονται πληροφορίες που αφορούν: α) τις γνώσεις και τις δεξιότητες των μαθητών και μαθητριών στα διάφορα Θεματικά Πεδία του ΠΣ, β) τις ικανότητες των μαθητών/τριών αναφορικά με τους επιμέρους γραμματισμούς αλλά και με εγκάρσιες πρακτικές (π.χ. επικοινωνία, συνεργασία, κριτική σκέψη, δημιουργικότητα κ.λπ.) και γ) τις εν γένει αξίες, στάσεις τους και συμπεριφορές σχετικά με τη διαδικασία μάθησης, τον σεβασμό στους άλλους, την υπευθυνότητα κ.λπ. Η συνολική εργασία κάθε μαθητή και τα έργα που δημιουργεί στο πλαίσιο του μαθήματος αξιοποιούνται για: α) τη συνολική περιγραφική αξιολόγηση του μαθητή, β) τη διαμορφωτική αξιολόγηση και καθοδήγησή του, ώστε να αναδειχθούν οι ενδεχόμενες αδυναμίες και να βελτιώσει τα αποτελέσματά του/της και γ) τη συνολική τελική αξιολόγηση στο μάθημα ΤΠΕ και Πληροφορικής (ΙΕΠ, 2021).

Κεφάλαιο 3. Βιβλιογραφική επισκόπηση

3.1 Βιβλιογραφική επισκόπηση

Όταν πρόκειται να εφαρμοστεί ένα νέο Πρόγραμμα Σπουδών συχνά απαιτείται να μετασχηματισματισθούν οι ιδέες των εκπαιδευτικών, όσον αφορά θέματα κατανόησης του αντικειμένου, διδασκαλίας και μάθησης (Powell & Anderson, 2002). Μείζονα ρόλο προκειμένου να αλλάξουν οι πεποιθήσεις που έχουν οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζει και ο χρόνος κατά τον οποίο υλοποιείται ένα Πρόγραμμα Σπουδών , μιας και σύμφωνα με την έρευνα του Kogan (1992), απαιτούνται το ελάχιστον τρία χρόνια εφαρμογής ενός Προγράμματος Σπουδών προκειμένου να έχουμε απτά αποτελέσματα. Το να αλλάξει ένα Πρόγραμμα Σπουδών αποτελεί μια διαδικασία σύνθετη όπου σημαίνοντα ρόλο διαδραματίζει η μεταβολή στην κουλτούρα που χαρακτηρίζει την εκπαιδευτική κοινότητα στην οποία απευθύνεται, μιας και σύμφωνα με τον Δούκα (2013) οιαδήποτε αλλαγή αποτελεί μία προσωπική και συλλογική εμπειρία όπου οι μετέχοντες προσδίδουν νόημα αναφορικά με τα όσα συμβαίνουν, τη σημασία τους και με το τι συμβολίζουν. Τα χαρακτηριστικά που επηρεάζουν το πώς εφαρμόζεται ένα νέο Πρόγραμμα Σπουδών έχουν εντοπισθεί από αρκετούς ερευνητές, και άπτονται θεμάτων όπως της διδακτέας ύλης, της παιδαγωγικής γνώσης περιεχομένου, της ικανότητας για παιδαγωγικό σχεδιασμό, των πεποιθήσεων των εκπαιδευτικών όσον αφορά στην επιστήμη τους και την παιδαγωγική εν γένει, των απόψεών τους για το Πρόγραμμα Σπουδών, της επαγγελματικής τους ταυτότητας και κατάστασης, των προσωπικών τους ανησυχιών και ασφαλώς των ετών υπηρεσίας στην εκπαίδευση (Τζιμογιάννης, 2019; Remillard, 2009; Remillard, 2005; Wheatley, 2002).

Επιπροσθέτως, επισημαίνεται από αρκετές έρευνες πως σε σημαντικό αριθμό χωρών ανά τον κόσμο έχουμε εφαρμογή νέων εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων (Gerrard & Farrell, 2014; Yates & Young, 2010). Τέτοιες μεταρρυθμίσεις οι οποίες είναι ευρείας κλίμακος συντελούνται στις Ηνωμένες Πολιτείες ,στη Σκωτία, στην Αγγλία, στην Νορβηγία, στην Φινλανδία κ.α. (Τζιμογιάννης, 2019, Germeten, 2011; Priestley and Humes, 2010; Whitty, 2010; Young, 2011). Είναι μείζονος σημασίας λοιπόν η διερεύνηση του ρόλου τον οποίο διαδραματίζει ο εκπαιδευτικός ενόσω εφαρμόζεται ένα Πρόγραμμα Σπουδών, πράγμα το οποίο αποτελεί το αντικείμενο της έρευνας των Alvunger, Sundberg & Wahlstrom (2017), που διερευνά τον ανωτέρω ρόλο προκειμένου να κατανοηθεί εις βάθος η έννοια της διδασκαλίας και καταλήγει στο

συμπέρασμα πως είναι μείζονος σημασίας να αντιληφθούμε την καθημερινότητα που βιώνουν οι εκπαιδευτικοί, ιδίως αναφορικά με τη σχέση τους με τους μαθητές και με το πώς χειρίζονται τα εκπαιδευτικά πρότυπα και κανόνες εντός του πλαισίου της τοπικής αλλά και της ευρύτερης κοινωνίας, ενώ παράλληλα σημειώνεται και η ανάγκη να γίνει κατανοητός ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως αυτού ο οποίος μετασχηματίζει το Πρόγραμμα Σπουδών στην πράξη. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, όπως υποστηρίζει ο Cherryholmes (2002), οι εκπαιδευτικοί δύνανται να χειρίζονται ως καλλιτέχνες το κείμενο ενός Προγράμματος Σπουδών οι οποίοι επιλέγουν μέσα στο πλαίσιο των καταστάσεων στις οποίες δρουν.

Σύμφωνα με τους Osborne, Simon, & Collins (2003), ο ρόλος τον οποίο διαδραματίζει ο εκπαιδευτικός εν όσω υλοποιείται μία μεταρρύθμιση έχει μεγάλη σημασία και είναι πολύ σημαντικότερος από άλλους παράγοντες όπως είναι λόγου χάρη το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών ή οι δραστηριότητες εκτός σχολείου. Αυτό αποτελεί σημαντική εξέλιξη μιας και, όποτε εξετάζονταν οι επιπτώσεις ενός Προγράμματος Σπουδών στην πρόοδο που παρουσίαζαν οι μαθητές, ο ρόλος των εκπαιδευτικών δεν ελήφθη σοβαρά υπόψιν (Ball & Cohen, 1996).

Εξάλλου, βάσει μελετών έχει επισημανθεί πως είναι αναποτελεσματικές οι εντολές σχετικά με την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής οι οποίες δίδονται από την κορυφή της ιεραρχίας προς την βάση την οποία αποτελούν οι εκπαιδευτικοί (Fung, 2000) και επίσης, έχει γίνει ανάδειξη των προκλήσεων οι οποίες ανακύπτουν όταν γίνεται προσπάθεια να εισαχθούν μεταρρυθμιστικές προσεγγίσεις στο πλαίσιο του πολυπαραγοντικού περιβάλλοντος διδασκαλίας (O' Shea & Leavy, 2013).

Σύμφωνα με τους Ball and Cohen (1999) η αλλαγή είναι απαραίτητο να αποτελεί ζήτημα των εκπαιδευτικών, και τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί επιβάλλεται να είναι περισσότερο ελεύθεροι στο να προβαίνουν στον σχεδιασμό και την εκτέλεση της δικής τους διδακτικής πρότασης (van Driel, Bulte, & Verloop, 2008). Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τους Καρακίτσα & Κωσταλία (2009), Χριστοπούλου (2009) και Υφαντή & Βαζαΐτη (2009) ο εκπαιδευτικός αποτελεί τον παράγοντα που βελτιώνει την παρεχόμενη εκπαίδευση στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και, όπως τονίζουν άλλες μελέτες, η σημαντικότερη επίδραση στα επιτεύγματα που επιδεικνύουν οι μαθητές

προέρχεται από την ποιότητα των εκπαιδευτικών (Darling-Hammond, et al., 2005; Nye, Konstantopoulos & Hedges, 2004).

Οι εκπαιδευτικοί λειτουργούν βάσει στόχων, περισσότερο βραχυπρόθεσμων και εστιασμένων στο διαδικαστικό κομμάτι, όπως λόγω χάρη η υιοθέτηση καινούργιων εκπαιδευτικών πρακτικών, παρά μακροπρόθεσμων όπως παραδείγματος χάρη η έμφαση στον αντίκτυπο και την αλλαγή. Είναι λοιπόν εμφανές ότι ελλείπει ένα σαφές όραμα όσον αφορά στην έννοια της εκπαίδευσης (Biesta, Priestley & Robinson, 2015). Σύμφωνα με τους Borko & Putnam (1995), τους εκπαιδευτικούς πολλές φορές δεν τους καθοδηγούν οι συμβουλές που τους παρέχουν οι ειδικοί αλλά το εσωτερικό τους κίνητρο και επιδιώκουν πρακτικές δεξιότητες οι οποίες αποτελούν μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. (Guskey, 2002; Conrad, 2008 - Ipari, 2010). Επίσης, σύμφωνα με τους Graham (2007), Akerson et al. (2009), Duncan Howell (2010), Levine & Marcus (2010) και Baran & Cagiltay (2010) ο βιωματικός τρόπος εργασίας υπό αυθεντικές συνθήκες εκτιμάται ως πολύ επικοδομητικός και αποτελεσματικός όσον αφορά στην επαγγελματική ανάπτυξη.

Επισημαίνεται πως, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι μεταβολές στις πρακτικές που υιοθετούν οι εκπαιδευτικοί δύναται να είναι ενδεικτικές αλλαγών στις πεποιθήσεις τους και τονίζεται πως είναι σημαντικό να διατηρηθούν οι αλλαγές μακροπρόθεσμα (Donovan et al., 2015). Μείζονα παράγοντα, όσον αφορά στις προαναφερθείσες μεταβολές, αποτελεί το να είναι οι εκπαιδευτικοί προσανατολισμένοι σε μαθητοκεντρικά Προγράμματα Σπουδών, το οποίο είναι εύρημα που έχει προκύψει και από άλλες έρευνες ((Dancy & Henderson, 2007; Donovan et al., 2015).). Αντιθέτως, σύμφωνα με τον Johnson (2009), εκπαιδευτικοί παραδοσιακών δασκαλοκεντρικών πεποιθήσεων διδασκαλίας αντιδρούν στην πιθανότητα αλλαγής των παιδαγωγικών στρατηγικών τους.

Αντίστοιχα είναι και τα ευρήματα τα οποία προέκυψαν από την έρευνα την οποία διεξήγαγαν οι van Driel, Bulte, & Verloop (2008) για το Πρόγραμμα Σπουδών της Χημείας στην Ολλανδία. Μελέτησαν τις πεποιθήσεις που έχουν οι εκπαιδευτικοί όσον αφορά σε τρεις άξονες – στόχους του Προγράμματος Σπουδών. Οι άξονες – στόχοι άπτονταν των γνώσεων, της ανάπτυξης γνώσεων και της μελέτης της Χημείας παραλλήλως με την τεχνολογία και την κοινωνική της διάσταση. Όπως συμπεραίνεται

από την έρευνα, τα νέα Προγράμματα Σπουδών θα πρέπει να διακρίνονται από ευελιξία, παρέχοντας τη δυνατότητα αυτενέργειας στους εκπαιδευτικούς της πράξης και την ευχέρεια επιλογών ώστε να αναπτύσσονται οι ιδέες τους, προκειμένου να προκύπτει ανάπτυξη όλων των αξόνων – στόχων του Προγράμματος Σπουδών.

Η έρευνα της Troyer (2017) μελετά την υλοποίηση του Προγράμματος Σπουδών ως διαδικασία διαδραστική. Μέσω αυτής υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικών και Προγράμματος Σπουδών έχοντας αμφίδρομα τη δυνατότητα προσαρμογής. Όπως συμπεραίνεται από την έρευνα, μέσω της ανωτέρω αμφίδρομης διαδικασίας δύνανται οι εκπαιδευτικοί να οδηγηθούν σε αλλαγές πεποιθήσεων προς την κατεύθυνση των αρχών του καινούργιου Προγράμματος Σπουδών και να δοθεί διαφορετική διάσταση στις ενέργειές τους κάνοντας λειτουργικό το Πρόγραμμα Σπουδών. Από ευρήματα άλλων ερευνών σημειώνεται πως εκ μέρους των εκπαιδευτικών πραγματοποιούνται αλλαγές κατά την εφαρμογή των Προγραμμάτων Σπουδών και επιπροσθέτως, η αποδοχή ενός Προγράμματος Σπουδών από πλευράς του εκπαιδευτικού ή ακόμη περισσότερο η υιοθέτηση και η υποστήριξη ενός Προγράμματος Σπουδών δεν συνεπάγεται αυτομάτως πως το πρόγραμμα σπουδών θα εφαρμοσθεί από τους εκπαιδευτικούς σύμφωνα με τις προθέσεις αυτών που το σχεδίασαν (Bergqvist & Bergqvist, 2017; Datnow & Castellano, 2000; Pintó, 2005). Ο Knight (2001) προβάλλει τον ισχυρισμό πως οι εκπαιδευτικοί έχουν την τάση να μην εφαρμόζουν το σχεδιασμένο και επίσημο Πρόγραμμα Σπουδών αλλά το Πρόγραμμα Σπουδών που αντιλαμβάνονται.

Ευρήματα άλλων ερευνών (Kang & Wallace, 2004) σχετικά με τις Φυσικές Επιστήμες έχουν καταδείξει πως η σχέση ανάμεσα στις επιστημολογικές αντιλήψεις που έχουν οι εκπαιδευτικοί και την καθημερινή τους πρακτική δεν είναι τόσο ισχυρή, αλλά οι εκπαιδευτικοί έρχονται αντιμέτωποι με άλλες δυσκολίες στη διδασκαλία τους όπως οι συνθήκες υπό τις οποίες διεξάγεται η διδασκαλία, η εμπειρία, ο τρόπος με τον οποίο οργανώνονται οι μαθητές στην τάξη, το να καλυφθεί η ύλη κ.α. (Abd-el-Khalick, Bell & Lederman, 1998).

Οι Charalambous & Philippou (2010) κατά την διάρκεια μελέτης δύο εκ των παραγόντων οι οποίοι επηρεάζουν το πώς εφαρμόζεται ένα νέο Πρόγραμμα Σπουδών

και συγκεκριμένα των ανησυχιών που εκφράζουν οι εκπαιδευτικοί όσον αφορά στις πεποιθήσεις αποτελεσματικότητας ενόσω εφαρμόζουν το νέο Πρόγραμμα Σπουδών στην Κύπρο, θεωρούν πως η σχέση ότι οι πεποιθήσεις αποτελεσματικότητας είναι καθοριστικός παράγοντας των ανησυχιών είναι αμφίδρομη και όχι μονόδρομη. Οι διαμορφωμένες αντιλήψεις που έχουν οι εκπαιδευτικοί ως ενήλικα άτομα (Courau, 2000) λειτουργούν ως εσωτερικά εμπόδια (Rogers, 1998) σε όλες τις δράσεις τους στη σχολική κοινότητα. Συγχρόνως όμως, η άποψη των εκπαιδευτικών πως είναι ειδικοί στη διδασκαλία ενός αντικειμένου, αλλά και εν γένει στην εκπαιδευτική διαδικασία, τους ωθεί στην επιλογή των διδακτικών προσεγγίσεων, του εκπαιδευτικού υλικού, του ρόλου τους σε σχέση με τους μαθητές, και του με τι ακριβώς ασχολούνται οι μαθητές μέσα στην τάξη. Έρευνες που έχουν διεξαγάγει οι McGee, Wang, & Polly (2013), Killpatrick (2003) και Senk & Thompson (2003) στο πεδίο των Μαθηματικών υποστηρίζουν πως ο τρόπος που οι εκπαιδευτικοί εφαρμόζουν ένα Πρόγραμμα Μαθηματικών ποικίλλει. Παρατηρείται διαφορετική εφαρμογή ακόμα και της ίδιας διδακτικής ενότητας, αναλόγως του βαθμού αυτονομίας που διακρίνει τους εκπαιδευτικούς και του προσωπικού μετασχηματισμού του επίσημου Προγράμματος Σπουδών σε αυτό που τελικώς υλοποιείται (Killpatrick 2003; Tarr, et al., 2006; Tarr et al., 2008). Επίσης, σύμφωνα με τον Morgan (2010), σε αρκετές περιπτώσεις οι εκπαιδευτικοί προβαίνουν επιλεκτικά στην αξιοποίηση κάποιων στοιχείων ενός νέου Προγράμματος Σπουδών προκειμένου να δείξουν πως το χρησιμοποιούν, ενώ οι επιλεγόμενες εντός της τάξης πρακτικές δεν συνάδουν με το Πρόγραμμα Σπουδών.

Ένας σημαντικός παράγοντας που επιδρά στην υιοθέτηση ή την αποδοχή από πλευράς των εκπαιδευτικών των αξόνων ενός Προγράμματος Σπουδών, αποτελεί το εκπαιδευτικό υλικό το οποίο προτείνεται από αυτό και το οποίο το συνοδεύει. Διαχρονικά, σύμφωνα με τους Grossman, Wilson & Shulman (1989), Wilson, Shulman & Richert (1987), Shulman (1986), Shulman (1987), Deng (2007a), Deng, 2007b, και Deng & Luke, 2008), προκειμένου να είναι επιτυχής η μετάβαση σε ένα νέο Πρόγραμμα Σπουδών, μείζονος σημασίας είναι ο βαθμός κατανόησης του περιεχομένου του από πλευράς των εκπαιδευτικών. Όπως υποστηρίζει ο Choppin (2011), πολύ σημαντικός παράγοντας προκειμένου να εφαρμοσθεί επιτυχώς ένα νέο Πρόγραμμα Σπουδών είναι η αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικών και των δομικών στοιχείων του. Επιπροσθέτως, το να εφαρμοσθεί επιτυχώς άπτεται δύο παραγόντων, της γνώσης της λογικής βάσει της οποίας έχει σχεδιαστεί το Πρόγραμμα Σπουδών και

της γνώσης η οποία πηγάζει από την παρατήρηση των μαθητών ενόσω αλληλεπιδρούν με τα υλικά του νέου Προγράμματος Σπουδών.

Σημαντική διαφοροποίηση παρατηρείται επίσης στο πώς διαβάζονται, ερμηνεύονται και χρησιμοποιούνται από τους εκπαιδευτικούς οι οδηγοί σπουδών οι οποίοι πλαισιώνουν ένα Πρόγραμμα Σπουδών. Σε μελέτες που έχουν διενεργήσει οι Lloyd (1999) και Collory (2003) για τα Μαθηματικά, υποστηρίζουν πως η εν λόγω διαφοροποίηση οφείλεται αφενός στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των Προγραμμάτων Σπουδών για τα συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα και αφετέρου στις αντιλήψεις που έχουν οι εκπαιδευτικοί που τα διδάσκουν. Σύμφωνα με τους Clandinin & Connelly (1992), τα ανωτέρω έχουν ως αποτέλεσμα την «κατασκευή» από μέρους των εκπαιδευτικών της δικής τους εκδοχής του Προγράμματος Σπουδών, το οποίο και τελικά υλοποιούν εντός της τάξης. Επίσης, η Raymond (1997) επισημαίνει την ύπαρξη ασυνέπειας στις αντιλήψεις και τις πρακτικές τις οποίες εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί στη διδασκαλία, κάνοντας αντιπαραβολή των διδασκόμενων με το περιεχόμενο των Έκφραση της ίδιας άποψης έχουμε και από τους Tuul, Ugaste & Mikser (2011) οι οποίοι διεξήγαγαν έρευνα όσον αφορά στις μεταρρυθμίσεις που επιχειρήθηκαν κατά τη δεκαετία του 1990 στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, παρόλο που στη θεωρία ένας εκ των θεμελιωδών στόχων των μεταρρυθμίσεων ήταν να είναι διευρυμένος ο ρόλος που διαδραματίζουν οι εκπαιδευτικοί στην ανάπτυξη των Προγραμμάτων Σπουδών. Όχι σπάνια, οι εκπαιδευτικοί προβαίνουν σε τροποποίηση του προτεινόμενου από το Πρόγραμμα Σπουδών εκπαιδευτικού υλικού (Forbes & Davis, 2010a). Επίσης, ορισμένα στοιχεία των εκπαιδευτικών, όπως λόγου χάρη οι πεποιθήσεις τους, δύνανται να διαμορφώσουν το πώς προσαρμόζουν το Πρόγραμμα Σπουδών στη διδασκαλία τους (Forbes & Davis, 2010b).

Η έρευνα που διενήργησαν οι Coenders, Terlouw & Dijkstra (2008) που διερεύνησε τις απόψεις και πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με ένα νέο Πρόγραμμα Σπουδών Χημείας στην Ολλανδία, υποστηρίζει πως το ότι οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν εκπαιδευτικό υλικό στο πλαίσιο εφαρμογής του Προγράμματος Σπουδών, είναι παράγοντας ενισχυτικός της αυτοαποτελεσματικότητάς τους και της παιδαγωγικής γνώσης περιεχομένου κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, και τους καθιστά συμπαραγωγούς στις καινοτόμες πρακτικές (Evers, Brouwers & Tomic, 2002).

Έρευνα η οποία διεξήχθη πρόσφατα στις Ηνωμένες Πολιτείες που αφορούσε την εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών στα Μαθηματικά, κατέδειξε την ύπαρξη ισχυρής αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο εκπαιδευτικό υλικό και τις διδακτικές προσεγγίσεις των εκπαιδευτικών (Roth McDuffie et al., 2018). Επιπλέον, σε πρόσφατη έρευνα των Fogo, Reisman & Breakstone (2019) στην ίδια χώρα σχετικά με το Πρόγραμμα Σπουδών της Ιστορίας και τον τρόπο σχεδιασμού, προσαρμογής και χρησιμοποίησης του προτεινόμενου εκπαιδευτικού υλικού από μέρους των εκπαιδευτικών, σημειώνεται πως, αν και οι εκπαιδευτικοί υιοθετούν το Πρόγραμμα Σπουδών, υπάρχει απόσταση ανάμεσα στο προτεινόμενο από το Πρόγραμμα Σπουδών εκπαιδευτικό υλικό και σε αυτό που χρησιμοποιούν στην τάξη.

Προκειμένου να υλοποιηθεί επιτυχώς ένα νέο Πρόγραμμα Σπουδών βασικές προϋποθέσεις αποτελούν η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών όσον αφορά στους άξονές του καθώς επίσης και η συνεχής υποστήριξή τους (Καπανιάρης, 2019). Όμως, σύμφωνα με τους Vavasseur & MacGregor (2008) και So & Kim (2013), πολλές επιμορφωτικές δράσεις θεωρούνται αποσπασματικές ή και θεωρητικές και οι εκπαιδευτικοί ισχυρίζονται πως οι δράσεις αυτές χαρακτηρίζονται από ανεπάρκεια όσον αφορά στο επαγγελματικό ή παιδαγωγικό επίπεδο (Huberman, 1995; Conrad, 2008; Hara, Shachaf, & Stoerge, 2009). Τα προγράμματα επιμόρφωσης τα συνιστούν τρεις βασικοί στόχοι παρέμβασης: η αλλαγή στις ακολουθούμενες εκπαιδευτικές πρακτικές, η μεταβολή στις στάσεις, πεποιθήσεις και αντιλήψεις των εκπαιδευτικών και, τέλος, η αλλαγή των μαθησιακών αποτελεσμάτων που οι μαθητές επιτυγχάνουν (Guskey, 2002).

Η πραγμάτευση για τα Προγράμματα Σπουδών διεθνώς, όπως διαφαίνεται από την επιχειρούμενη στο παρόν πόνημα επισκόπηση, αποτελεί μια πολυπαραγοντική διαδικασία η οποία εξελίσσεται κατά τρόπο δυναμικό, της οποίας το νόημα, σύμφωνα με τους Breault & Marshall (2010), Squires (2008) και Westbury (2008) το επηρεάζουν το σύνολο των ατόμων που καθορίζουν την φιλοσοφία ενός Προγράμματος Σπουδών, οι παιδαγωγικές προσεγγίσεις και οι από το Πρόγραμμα προερχόμενες εμπειρίες τους, υπάρχει δε η πιθανότητα ύπαρξης διαφορών ανάμεσα στο σχεδιασμό ενός Προγράμματος Σπουδών και την υλοποίησή του στην τάξη. Οι εκπαιδευτικοί της τάξης και ο από μέρους τους τρόπος προσέγγισης κάθε μεταρρυθμιστικής προσπάθειας ενόσω εφαρμόζονται οι διάφορες παράμετροί της βρίσκονται στον πυρήνα της

υλοποίησης νέων Προγραμμάτων Σπουδών. Οι προσεγγίσεις των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο εφαρμογής ενός Προγράμματος Σπουδών ορίζονται ως υιοθεσία (adoption) και προσαρμογή (adaptation) (Hewitt, 2006). Στο πλαίσιο της υιοθεσίας πραγματοποιείται έλεγχος του κατά πόσον το Πρόγραμμα Σπουδών υλοποιείται σύμφωνα με τον σχεδιασμό του ή όχι και η προσοχή επικεντρώνεται στο να εντοπισθούν τα σημεία αποτυχίας. Σύμφωνα με αυτήν την προσέγγιση το Πρόγραμμα Σπουδών έχει σχεδιασθεί από ειδικούς εκτός της τάξης και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να υλοποιούν κατά γράμμα τις αλλαγές. Η προσαρμογή έγκειται στο γεγονός ότι υπάρχει πρόβλεψη είτε οι σχεδιαστές του είτε οι εκπαιδευτικοί που το υλοποιούν στην τάξη να προβαίνουν σε ρυθμίσεις ενός Προγράμματος Σπουδών. Αυτό ασφαλώς προϋποθέτει την ύπαρξη διαπραγματεύσεων και ευελιξίας ανάμεσα στις δύο προαναφερθείσες πλευρές (Pinar et al., 2004). Ένα Πρόγραμμα Σπουδών το οποίο έχει σχεδιασθεί ώστε να επιδέχεται προσαρμογή είναι μείζονος σημασίας όσον αφορά στην αποδοτικότητα, την αποτελεσματικότητα, και τη λειτουργικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας (Eisner, K1985). Παράλληλα με τον ισχυρισμό του Varis (1988) πως η διαμόρφωση των Προγραμμάτων Σπουδών συντελείται στην πράξη και όχι εντός ενός γραφείου, ο Hewitt (2006) θεωρεί πως το Πρόγραμμα Σπουδών εξελίσσεται μέσα από το σύνολο των μαθησιακών και διδακτικών εμπειριών. Συνεπώς, είναι σημαντικό να υπάρξει συνειδητοποίηση από μέρους όλων των συμμετεχόντων του γιατί μια μεταβολή στο Πρόγραμμα Σπουδών είναι δυνατόν να είναι προς το καλύτερο (Pinar et al., 2004), μιας και, σύμφωνα με τους Applefield, Huber & Mosellem (2001), Biggs (1996) και Jaramillo (1996), το πώς αντιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί το Πρόγραμμα Σπουδών αντανακλάται σε σημαντικό βαθμό στην εκπαιδευτική διαδικασία και επιδρά στις αποφάσεις τους για την εκπαίδευση εν γένει. Ένα Πρόγραμμα Σπουδών είναι κατά βάση μια έννοια αφηρημένη, συνεπώς, ουσιαστικά το δημιουργούν τα σχολεία και υλοποιείται μέσα από τις πρακτικές εκάστου εκπαιδευτικού (Hewitt, 2006).

3.2 Αναγκαιότητα έρευνας

Όταν πρόκειται να εφαρμοστεί ένα νέο Πρόγραμμα Σπουδών συχνά απαιτείται ο μετασχηματισμός των ιδεών των εκπαιδευτικών, όσον αφορά θέματα κατανόησης του αντικειμένου, διδασκαλίας και μάθησης (Powell & Anderson, 2002). Σύμφωνα με τους Τζιμογιάννη (2019), Remillard, (2009), Remillard (2005) και Wheatley (2002), τα χαρακτηριστικά που επηρεάζουν το πώς εφαρμόζεται ένα νέο Πρόγραμμα Σπουδών

έχουν εντοπισθεί από αρκετούς ερευνητές, και άπτονται θεμάτων όπως της διδακτέας ύλης, της παιδαγωγικής γνώσης περιεχομένου, της ικανότητας για παιδαγωγικό σχεδιασμό, των πεποιθήσεων των εκπαιδευτικών όσον αφορά στην επιστήμη τους και την παιδαγωγική εν γένει, των απόψεών τους για το Πρόγραμμα Σπουδών, της επαγγελματικής τους ταυτότητας και κατάστασης, των προσωπικών τους ανησυχιών και ασφαλώς των ετών υπηρεσίας στην εκπαίδευση.

Είναι μείζονος σημασίας λοιπόν η διερεύνηση του ρόλου τον οποίο διαδραματίζει ο εκπαιδευτικός ενόσω εφαρμόζεται ένα Πρόγραμμα Σπουδών, πράγμα το οποίο αποτελεί το αντικείμενο της έρευνας των Alvunger, Sundberg & Wahlstrom (2017), όπου, ανάμεσα σε άλλα, διερευνάται ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως αυτού ο οποίος μετασχηματίζει το Πρόγραμμα Σπουδών στην πράξη. Σύμφωνα με τους Osborne, Simon, & Collins (2003), ο ρόλος τον οποίο διαδραματίζει ο εκπαιδευτικός εν όσω υλοποιείται μία μεταρρύθμιση είναι μείζονος σημασίας και υπερτερεί άλλων παραγόντων όπως είναι λόγου χάρη το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών ή οι δραστηριότητες εκτός σχολείου, συνεπώς οι εκπαιδευτικοί επιβάλλεται να έχουν περισσότερη ελευθερία στο να προβαίνουν στον σχεδιασμό και την εκτέλεση της δικής τους διδακτικής πρότασης (van Driel, Bulte, & Verloop, 2008).

Η Troyer (2017) σε έρευνά της μελετά την υλοποίηση του Προγράμματος Σπουδών ως διαδικασία διαδραστική. Μέσω αυτής υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικών και Προγράμματος Σπουδών έχοντας αμφίδρομα τη δυνατότητα προσαρμογής. Όπως συμπεραίνεται από την έρευνα, μέσω της ανωτέρω αμφίδρομης διαδικασίας δύνανται οι εκπαιδευτικοί να οδηγηθούν σε αλλαγές πεποιθήσεων προς την κατεύθυνση των αρχών του καινούργιου Προγράμματος Σπουδών και να δοθεί διαφορετική διάσταση στις ενέργειές τους κάνοντας λειτουργικό το Πρόγραμμα Σπουδών. Από ευρήματα άλλων ερευνών σημειώνεται πως εκ μέρους των εκπαιδευτικών πραγματοποιούνται αλλαγές κατά την εφαρμογή των Προγραμμάτων Σπουδών και επιπροσθέτως, η αποδοχή ενός Προγράμματος Σπουδών από πλευράς του εκπαιδευτικού ή ακόμη περισσότερο η υιοθέτηση και η υποστήριξη ενός Προγράμματος Σπουδών δεν συνεπάγεται αυτομάτως πως το Πρόγραμμα Σπουδών θα εφαρμοσθεί από τους εκπαιδευτικούς σύμφωνα με τις προθέσεις των κατασκευαστών του (Bergqvist & Bergqvist, 2017; Datnow & Castellano, 2000; Pintó, 2005). Ο Knight (2001) προβάλλει τον ισχυρισμό πως οι εκπαιδευτικοί έχουν την τάση να μην εφαρμόζουν το

σχεδιασμένο και επίσημο Πρόγραμμα Σπουδών αλλά το Πρόγραμμα Σπουδών που αντιλαμβάνονται.

Σύμφωνα με τον Hewitt (2006), οι προσεγγίσεις των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο εφαρμογής ενός Προγράμματος Σπουδών ορίζονται ως υιοθεσία (adoption) και προσαρμογή (adaptation). Στο πλαίσιο της υιοθεσίας πραγματοποιείται έλεγχος του κατά πόσον το Πρόγραμμα Σπουδών υλοποιείται σύμφωνα με τον σχεδιασμό του ή όχι και η προσοχή επικεντρώνεται στο να εντοπισθούν τα σημεία αποτυχίας. Σύμφωνα με αυτήν την προσέγγιση το Πρόγραμμα Σπουδών έχει σχεδιασθεί από ειδικούς εκτός της τάξης και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να υλοποιούν κατά γράμμα τις αλλαγές. Η προσαρμογή έγκειται στο γεγονός ότι υπάρχει πρόβλεψη είτε οι σχεδιαστές του είτε οι εκπαιδευτικοί που το υλοποιούν στην τάξη να προβαίνουν σε ρυθμίσεις ενός Προγράμματος Σπουδών.

Έρευνες που έχουν διεξαγάγει οι McGee, Wang, & Polly (2013), Killpatrick (2003) και Senk & Thompson (2003) στο πεδίο των Μαθηματικών υποστηρίζουν πως ο τρόπος που οι εκπαιδευτικοί εφαρμόζουν ένα Πρόγραμμα Μαθηματικών ποικίλλει. Εφαρμόζουν διαφορετικά το Πρόγραμμα Σπουδών ακόμα και στην ίδια διδακτική ενότητα, αναλόγως του βαθμού αυτονομίας που διακρίνει τους εκπαιδευτικούς και του προσωπικού μετασχηματισμού του επίσημου Προγράμματος Σπουδών σε αυτό που τελικώς υλοποιείται (Killpatrick 2003; Tarr, et al., 2006; Tarr et al., 2008). Επίσης, σύμφωνα με τον Morgan (2010), σε αρκετές περιπτώσεις οι εκπαιδευτικοί προβαίνουν επιλεκτικά στην αξιοποίηση κάποιων στοιχείων ενός νέου Προγράμματος Σπουδών προκειμένου να δείξουν πως το χρησιμοποιούν, ενώ οι επιλεγόμενες εντός της τάξης πρακτικές δεν συνάδουν με το Πρόγραμμα Σπουδών. Σύμφωνα με τους Grossman, Wilson & Shulman (1989), Wilson, Shulman & Richert (1987), Shulman (1986), Shulman (1987), Deng (2007a), Deng (2007b) και Deng & Luke, (2008), προκειμένου να είναι επιτυχής η μετάβαση σε ένα νέο Πρόγραμμα Σπουδών, μείζονος σημασίας είναι ο βαθμός κατανόησης του περιεχομένου του από πλευράς των εκπαιδευτικών.

Όπως υποστηρίζουν οι Clandinin & Connelly (1992), οι εκπαιδευτικοί δημιουργούν τη δική του εκδοχή του Προγράμματος Σπουδών, το οποίο και τελικά υλοποιούν εντός της τάξης. Όχι σπάνια, οι εκπαιδευτικοί προβαίνουν σε τροποποίηση του προτεινόμενου από το Πρόγραμμα Σπουδών εκπαιδευτικού υλικού (Forbes & Davis, 2010a). Επίσης, ορισμένα στοιχεία των εκπαιδευτικών, όπως λόγου χάρη οι πεποιθήσεις τους, δύνανται να διαμορφώσουν το πώς προσαρμόζουν το Πρόγραμμα

Σπουδών στη διδασκαλία τους (Forbes & Davis, 2010b). Επιπλέον, σε πρόσφατη έρευνα των Fogo, Reisman & Breakstone (2019) στις Ηνωμένες Πολιτείες σχετικά με το Πρόγραμμα Σπουδών της Ιστορίας και τον τρόπο σχεδιασμού, προσαρμογής και χρησιμοποίησης του προτεινόμενου εκπαιδευτικού υλικού από μέρους των εκπαιδευτικών, σημειώνεται πως, αν και οι εκπαιδευτικοί υιοθετούν το Πρόγραμμα Σπουδών, υπάρχει απόσταση ανάμεσα στο προτεινόμενο από το Πρόγραμμα Σπουδών εκπαιδευτικό υλικό και σε αυτό που χρησιμοποιούν στην τάξη.

Από τα ανωτέρω κρίνεται αναγκαία η εκπόνηση της παρούσας έρευνας προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού συγκρίνοντας την επιδιωκόμενη (intended) από μέρους των κατασκευαστών και της προσλαμβανόμενης (perceived) από τους εκπαιδευτικούς μορφής του Προγράμματος Σπουδών.

3.3 Ο σκοπός της έρευνας και τα ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της έρευνας είναι να αξιολογηθεί το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού μέσω της διερεύνησης των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με το εν λόγω νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Η αξιολόγηση θα πραγματοποιηθεί συγκρίνοντας την επιδιωκόμενη από μέρους των κατασκευαστών και της προσλαμβανόμενης από τους εκπαιδευτικούς μορφής του Προγράμματος Σπουδών. Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της συνέντευξης προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις 9 εκπαιδευτικών οι οποίοι διδάσκουν σε σχολεία των νομών Έβρου, Ηλείας, Θεσσαλονίκης, Αχαΐας, Ηρακλείου, Αττικής, και Βοιωτίας.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο διαμορφώθηκαν από την κοινή ομάδα εργασίας αποτελούμενη από τρία μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και τρία μέλη του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποια είναι τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν τα νέα Π.Σ. σύμφωνα με τους κατασκευαστές τους και με ποιο τρόπο αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς;
- Ποιες λειτουργικές αδυναμίες των νέων Π.Σ. εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στα νέα Π.Σ.; (οι λειτουργικές αδυναμίες μπορεί να αφορούν στο επίπεδο της διατύπωσης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, της καταλληλότητας του περιεχομένου για το γνωστικό επίπεδο των μαθητών, της καταλληλότητας της διάταξης και του βηματισμού (του χρόνου που αντιστοιχεί σε κάθε ενότητα) των διαφόρων τμημάτων του περιεχομένου, της επαρκούς διασύνδεσης ανάμεσα στα Π.Σ. του ίδιου μαθήματος μεταξύ διαφορετικών βαθμίδων, της επαρκούς διασύνδεσης και του χρονισμού προαπαιτούμενων γνώσεων μεταξύ διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων π.χ. ανάμεσα στη Φυσική και τα Μαθηματικά και της εφαρμοσιμότητας των νέων Π.Σ. λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες των σχολικών μονάδων της χώρας, τα εκπαιδευτικά μέσα και εργαλεία, τα νέα στοιχεία ή τα πιθανά καινοτόμα στοιχεία που εισάγονται κ.λπ.).
- Ποια λειτουργικά πλεονεκτήματα εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στα νέα Π.Σ.; (αναφορικά με παραπλήσια ζητήματα με αυτά που αναφέρονται στο προηγούμενο ερευνητικό ερώτημα)
- Ποιες δυσκολίες αναμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί κατά την εφαρμογή των νέων Π.Σ. και ποιες προτάσεις διατυπώνουν για τη βελτίωσή τους με στόχο την επιτυχή εφαρμογή τους στην πράξη;

Βάσει των ερευνητικών ερωτημάτων διαμορφώθηκαν από την ανωτέρω αναφερθείσα ομάδα οι ερωτήσεις που πλαισίωσαν το ερωτηματολόγιο της συνέντευξης και σε συνδυασμό με το θεωρητικό κομμάτι της εργασίας υποβοήθησαν στην εξαγωγή των συμπερασμάτων.

Κεφάλαιο 4. Ερευνητικό μέρος

4.1 Μεθοδολογία της έρευνας

Σύμφωνα με τους Manson, (2009) και Πυργιωτάκη (2011) στόχος της έρευνας είναι να αναζητά τις πληροφορίες και τις γνώσεις, σκοπεύοντας να επιλυθούν τα προβλήματα που ενέχει η πραγματική ζωή. Όπως έχουν διατυπώσει οι Neuman (2006) και Ψαρρού & Βασιλόπουλος (2004), ο γνωστότερος τύπος εμπειρικής έρευνας ο οποίος υιοθετείται για να επιτευχθούν επιστημονικοί σκοποί είναι η δειγματοληπτική έρευνα διακρινόμενη στις μορφές της ποσοτικής και ποιοτικής.

Σύμφωνα με τον Neuman (2006), η ποσοτική έρευνα κάνει χρήση αριθμητικών δεδομένων και στατιστικών μεθόδων προσβλέποντας στη συστηματική διερεύνηση των κοινωνικών φαινομένων. Κάνει χρήση ερευνητικών υποθέσεων και έχει ως στόχο να εντοπισθούν οι αιτίες οι οποίες προξενούν τα φαινόμενα αυτά.

Σύμφωνα με τους Denzin & Lincoln (2000) και Lincoln (2001), η χρήση της ποιοτικής έρευνας προτιμάται κατά κύριο λόγο στο πεδίο των κοινωνικών επιστημών και δίνει έμφαση στο να κατανοηθούν εις βάθος και να ερμηνευθούν τα κοινωνικά φαινόμενα δίδοντας απάντηση στα ερωτήματα «γιατί και πώς».

Το μικρό δείγμα των όσων συμμετέχουν και η ανάλυση της συμπεριφοράς και του λόγου τους χαρακτηρίζουν την ποιοτική έρευνα. Όπως υποστηρίζουν οι Anfara, Brown & Mangione (2002), τα δεδομένα της ποιοτικής έρευνας είναι περιγραφικού τύπου και παρουσιάζουν δυσκολία στην ανάλυσή τους. Σύμφωνα με τον Τσιώλη (2014), το να κατανοηθεί η ανθρώπινη συμπεριφορά συνιστά τον απώτερο σκοπό της ποιοτικής έρευνας. Σύμφωνα με τον Manson (2009), επιδιώκεται η άμεση επαφή μεταξύ ερευνητή και υποκειμένων της έρευνας σε μία προσπάθεια, μέσα από την παρατήρηση, να έχουμε κατανόηση της συμπεριφοράς, των γεγονότων, των καταστάσεων, των προθέσεών τους, των κινήτρων, των εμπειριών τους, των απόψεών τους όσον αφορά στο υπό διερεύνηση θέμα. Όπως υποστηρίζουν οι Κεδράκα, (2008) και Bird, Hammersley, Gomm & Woods (1999), ο ερευνητής στην ποιοτική έρευνα εστιάζει στο να μελετηθούν οι οπτικές γωνίες μέσω των οποίων τα γεγονότα βιώνονται από τα άτομα και αποσκοπεί, σύμφωνα με τον Τσιώλη (2014), στο να ανακαλυφθούν νέες πτυχές όσον αφορά στο εξεταζόμενο γεγονός ή φαινόμενο.

Όπως έχουν διατυπώσει οι Τσιώλης (2014), Παπαναστασίου & Παπαναστασίου (2005), Robin (2008) και Ιωσηφίδης (2008), η ποιοτική έρευνα διενεργείται μέσω των μεθόδων της παρατήρησης, της μελέτης περίπτωσης, των προσωπικών αφηγήσεων, των προφορικών ιστοριών, των ομάδων εστίασης και της συνέντευξης. Σύμφωνα με τους Τσιώλη (2014) και Παπαναστασίου & Παπαναστασίου (2005), μέσω της συνέντευξης παρέχεται στον ερευνώντα η ευκαιρία της συλλογής πολλών πληροφοριών σχετικά με το υπό εξέταση θέμα, με την απόκτηση μιας κοινωνικής και επικοινωνιακής σχέσης με τον συνεντευξιζόμενο. Όπως έχει διατυπώσει ο Τσιώλης (2014), η αφήγηση της ιστορίας του βίου ενός ατόμου αποτελεί τον τύπο της βιογραφικής συνέντευξης.

Όπως έχουν υποστηρίξει οι Creswell (2011) και Παπαναστασίου & Παπαναστασίου, (2005), όταν ομιλούμε περί σχεδιασμού της ποιοτικής έρευνας αναφερόμαστε σε θέματα που άπτονται του προσδιορισμού της ερευνητικής περιοχής και των στόχων, της βιβλιογραφικής επισκόπησης, της επεξεργασίας του θεωρητικού πλαισίου, του πώς θα διατυπωθούν τα ερευνητικά ερωτήματα, πώς θα επιλεγεί το δείγμα, πώς θα διατυπωθούν τα ερευνητικά ευρήματα, πώς θα αναλυθούν τα δεδομένα και πώς θα δημοσιοποιηθούν.

Σύμφωνα με τους Cohen, Manion & Morrison (2008), η ποιοτική έρευνα παρουσιάζει ορισμένες δυσκολίες σχετιζόμενες με το ότι τα ερευνητικά δεδομένα και ευρήματα ερμηνεύονται υποκειμενικά, με την αδυναμία να γενικευθούν τα αποτελέσματα λόγω του ότι το δείγμα που λαμβάνει μέρος στην έρευνα είναι μικρό, και επίσης, με τον βαθμό εγκυρότητας και αξιοπιστίας που χαρακτηρίζουν τα αποτελέσματα. Η ανθρώπινη συμπεριφορά δεν υπόκειται σε κανόνες αντικειμενικούς. Κάθε άνθρωπος είναι μοναδικός και χαρακτηρίζεται από το δικό του σύστημα αξιών, απόψεων, αντιλήψεων και ερμηνειών (Συμεού, 2007). Το ίδιο γεγονός δύναται να ερμηνευθεί κατά τρόπον διαφορετικό. Οπότε, σύμφωνα με τον Τσιώλη (2011), στο πλαίσιο της ποιοτικής έρευνας, λόγω του ότι ο κάθε άνθρωπος αντιλαμβάνεται με τον δικό του τρόπο τον κόσμο γύρω του, στην προσπάθεια να ερμηνευθούν τα κοινωνικά φαινόμενα και των γεγονότα έχουμε παρείσφρηση του στοιχείου της υποκειμενικότητας.

Σύμφωνα με τους Συμεού (2007), Cohen, Manion & Morrison (2008) και Anfara, Brown, & Mangione (2002), το να υπάρχει εγκυρότητα και αξιοπιστία στην ποιοτική έρευνα εξασφαλίζεται μέσω της διαδικασίας της συλλογής, της επεξεργασίας και της

ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων. Απαιτείται οι ερωτήσεις να είναι σαφείς, οι απαντήσεις να είναι ειλικρινείς και τα ευρήματα να αναλύονται διεξοδικά, αποφεύγοντας ο ερευνητής να εκφέρει αυθαίρετες γενικεύσεις (Plummer, 2000). Επιπροσθέτως, όπως υποστηρίζει ο Krueger (1998), ο ερευνητής οφείλει να επιδεικνύει σεβασμό στους ερωτώμενους ανεξαρτήτως του εκπαιδευτικού, οικονομικού ή κοινωνικού επιπέδου τους, όντας καλός ακροατής και αποφεύγοντας την άσκηση κριτικής.

Επίσης, όπως έχουν υποστηρίξει οι Τσιώλης (2011), Πηγιάκη (1988) και Συμεού (2007), μέσω της αρχής της «τριγωνοποίησης» η οποία, όσον αφορά στη διερεύνηση ενός κοινωνικού φαινομένου, συνδυάζει διαφορετικές και ποικίλες ερευνητικές μεθόδους, τεκμήρια, θεωρίες και διασταυρώνει τα δεδομένα από πολλές πηγές, συνιστά μία μεθοδολογική στρατηγική η οποία διασφαλίζει το κύρος και την αξιοπιστία των ευρημάτων της ποιοτικής έρευνας.

Εν κατακλείδι, σύμφωνα με τους Neuman (2006) και Τσιώλη (2011), η ποιοτική και η ποσοτική έρευνα λειτουργούν συμπληρωματικά μεταξύ τους και μπορούμε να προβούμε σε συνδυασμό τους ούτως ώστε να προκύψουν πιο ασφαλή συμπεράσματα όσον αφορά στα μελετώμενα κοινωνικά φαινόμενα.

4.2 Οι συνεντεύξεις

Σύμφωνα με την Κεδράκα (2008) συνέντευξη είναι μια διαδικασία δια της οποίας συλλέγουμε πληροφορίες αναλύοντας τον λόγο ορισμένων ανθρώπων. Λειτουργεί υποβοηθητικά στο να ερμηνεύσουμε τα ερευνητικά ερωτήματα και φωτίζει την συμπεριφορά των ανθρώπων, την οπτική γωνία από την οποία θεωρεί κανείς τα πράγματα. Σύμφωνα με τους Κεδράκα (2008), Φίλια (2004) και Robson (2007) μέσω της συνέντευξης διαφωτίζονται και θέματα που άπτονται των κινήτρων, των συναισθημάτων, των εμπειριών, των απόψεων και των στάσεών του.

Όπως έχουν υποστηρίξει οι Cohen, Manion, & Morrison (2008), η συνέντευξη εδράζεται επί της ελεύθερης επικοινωνίας ανάμεσα στον συνεντευκτή και τον συνεντευξιζόμενο και έχει ως στόχο να μελετήσει ένα θέμα εις βάθος. Σύμφωνα με την Κεδράκα (2008), η συνέντευξη παρουσιάζει πλεονεκτήματα όπως το ότι επιτρέπει να διευκρινίζονται οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις, να διερευνώνται τα θέματα εις

βάθος, να περιγράφονται και να αναλύονται άμεσα οι εμπειρίες και, συνεπώς, είναι ένα ερευνητικό εργαλείο.

Σύμφωνα με τον Manson (2009), οι μορφές συνέντευξης είναι αυτές της ημιδομημένης, της μη δομημένης και της πλήρως δομημένης. Στην ημιδομημένη περιλαμβάνεται ένα σύνολο από προκαθορισμένες ερωτήσεις στις οποίες δίδονται απαντήσεις από τον ερωτώμενο. Στη μη δομημένη παρέχεται η ελευθερία στον συνεντευξιαζόμενο να αποκριθεί όπως κρίνει ο ίδιος και, τέλος, όσον αφορά στην πλήρως δομημένη, αυτή δεν χρησιμοποιείται επειδή υπάρχει αυστηρό προκαθορισμένο πλαίσιο διατύπωσης και σειράς κατά την οποία είναι τεθειμένες οι ερωτήσεις.

Προκειμένου να συλλεγούν τα δεδομένα μιας συνέντευξης, αρχικώς επιλέγονται οι ερωτώμενοι και το αντιπροσωπευτικό δείγμα. Όπως έχουν υποστηρίξει οι Bird, Hammersley, Gomm & Woods (1999), Creswell (2011) και Τσιώλης (2014) γίνεται επιλογή ατόμων τα οποία προσεγγίζονται εύκολα, είναι αντιπροσωπευτικά των κυριότερων κατηγοριών του πληθυσμού τον οποίο ερευνούμε και των οποίων οι εμπειρίες θα δια φωτίσουν το διερευνώμενο θέμα.

Κατόπιν, διεξάγεται μια προπαρασκευή της συνέντευξης, επιλέγεται ο σωστός χώρος και χρόνος διεξαγωγής της. Είναι συνήθης η επιλογή ενός ήσυχου μέρους και αναφορικά με τον χρόνο, προτείνεται να είναι βολικός για τον ερωτώμενο ώστε να μην έχουμε την πρόκληση αρνητικών συναισθημάτων όπως, λόγου χάρη, άγχος, πίεση ή αμηχανία. (Κεδράκα, 2008).

Στο πλαίσιο της εκπονούμενης εργασίας, οι συνεντεύξεις ελήφθησαν μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας τηλεδιάσκεψων Skype, σε χρόνο που βόλευε τους ερωτώμενους κατόπιν συνεννόησης μέσω μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Από την αρχή έγινε κατανοητοί οι λόγοι για τους οποίους υλοποιούνταν η συνέντευξη και αναπτύχθηκαν συνθήκες εμπιστοσύνης και επικοινωνίας ανάμεσα στον συνεντευκτή και τους συνεντευξιαζόμενους, και εδόθησαν επεξηγήσεις για τον σκοπό της έρευνας και για τα ερωτήματα που θ' ακολουθούσαν (Κεδράκα, 2008).

Συμφωνήθηκε και από τις δυο πλευρές, κατ' αρχάς, η καταγραφή της συνέντευξης προκειμένου οι πληροφορίες να αποτυπωθούν ορθά, πιστά και πλήρως και, κατά δεύτερον, να τηρηθεί η ανωνυμία και να τύχουν σεβασμού όσα δεδομένα ο

συνεντευξιαζόμενος δεν επιθυμούσε να δημοσιοποιηθούν. Ο ερωτώμενος διατηρούσε το δικαίωμα να μην απαντήσει σε κάποια ερώτηση ή ακόμα και να αρνηθεί να λάβει μέρος στην έρευνα.

Σύμφωνα με τους Bird Hammersley, Gomm & Woods (1999), θα ήταν απαραίτητο να δημιουργηθεί ένα φιλικό κλίμα που θα επέτρεπε την δημιουργία συνθηκών ασφάλειας και χαλάρωσης εντός των οποίων ο ερωτώμενος θα κατανοούσε τις ερωτήσεις και θα παρείχε τις ανάλογες απαντήσεις στο πλαίσιο του διαλόγου επί τη βάση των βασικών ερευνητικών ερωτημάτων και των εξ αρχής τεθέντων θεματικών αξόνων.

Αντενδείκνυται η διατύπωση μακροσκελών, ασαφών, κατευθυνόμενων και προσβλητικών ερωτήσεων (Κεδράκα, 2008). Ο ερωτών δεν κατηύθυνε ούτε επηρέασε τον ερωτώμενο ώστε να παράσχει συγκεκριμένες αποκρίσεις και, ασφαλώς, δεν άσκησε κριτική στον συνεντευξιαζόμενο. Αντιθέτως, συμπεριφέρθηκε κατά τρόπο φιλικό, ευέλικτο, επιδεικνύοντας προθυμία για αποσαφηνίσεις και κυρίως τήρησε εχεμύθεια όσον αφορά στα όσα αποκάλυψε ο ομιλητής. Οι απόψεις των υποκειμένων της έρευνας έγιναν αποδεκτές όπως εκείνοι ήθελαν να τις εκφράσουν βάσει των εμπειριών και των δυσκολιών με τις οποίες ήρθαν αντιμέτωποι (Bird, & al., 1999).

Πολλές φορές έχουμε την διατύπωση συμπληρωματικών ή ενθαρρυντικών ερωτήσεων στην αρχή της συνέντευξης, σε μία προσπάθεια να αποφορτισθεί ο ερωτώμενος και να δημιουργηθεί ένα φιλικό και ευχάριστο κλίμα αλληλεπίδρασης και επικοινωνίας. Επίσης, ο ερευνητής ενδέχεται να απευθύνει την ίδια ερώτηση με διαφορετική διατύπωση εάν δεν έχει απαντηθεί ή δεν έχει καταστεί κατανοητό το περιεχόμενο της ερώτησης (Κεδράκα, 2008).

Κατόπιν της λήψης των συνεντεύξεων, ακολούθησε η απομαγνητοφώνησή τους, μεταφέρθηκε ο προφορικός λόγος σε γραπτό, κατηγοριοποιήθηκαν και ταξινομήθηκαν οι απαντήσεις ανά ερευνητικό ερώτημα με σκοπό να ερμηνευθούν και να εξαχθούν τα συμπεράσματα της ποιοτικής έρευνας.

Η καταγραφή του υλικού που προέκυψε από τις συνεντεύξεις μπορεί να συνδυαστεί με όσα τυχόν σημείωσε ο συνεντεύκτης κατά την διάρκεια διεξαγωγής της συνέντευξης και τα οποία είναι δηλωτικά της μη λεκτικής επικοινωνίας, της στάσης του σώματος και των συναισθημάτων τα οποία βίωναν οι ερωτώμενοι (Κεδράκα, 2008).

Εν κατακλείδι, οι συνεντεύξεις φωτίζουν το πώς βλέπουν οι άνθρωποι τον κόσμο μέσω των εμπειριών τους και συντελούν στο να διερευνηθούν τα κοινωνικά φαινόμενα σε βάθος. Η παρουσία παραγόντων όπως της ευελιξίας, της οξυδέρκειας, της ευαισθησίας και της ιδιοσυγκρασίας του ερευνητή διαδραματίζουν μείζονα ρόλο στο να αποκωδικοποιηθούν, αναλυθούν και ερμηνευθούν τα ερευνητικά ευρήματα (Κεδράκα, 2008).

4.3 Το εργαλείο της έρευνας

Ως ερευνητικό εργαλείο προκειμένου να συλλεγούν τα ποιοτικά δεδομένα της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο με 21 ερωτήσεις ανοιχτού τύπου το οποίο, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, εκπονήθηκε από την κοινή ομάδα εργασίας αποτελούμενη από τρία μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και τρία μέλη του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής και κοινοποιήθηκε στον γράφοντα..

Το ερωτηματολόγιο χωρίστηκε σε δυο μέρη. Το πρώτο μέρος της ποιοτικής έρευνας είχε να κάνει με την συλλογή των δημογραφικών στοιχείων των εκπαιδευτικών που περιλάμβαναν το φύλο, την ειδικότητα, τις σπουδές, τα έτη υπηρεσίας, τα έτη υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος, τον χρόνο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος και τον τρόπο οργάνωσης του καθημερινού μαθήματος των συμμετεχόντων στην έρευνα.

Το δεύτερο μέρος αφορούσε στην συλλογή των πληροφοριών από την μελέτη των απαντήσεων των 9 εκπαιδευτικών στις ερωτήσεις που σχετίζονταν με τις ανεξάρτητες μεταβλητές της έρευνας.

Ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς να διατυπώσουν την γενική εκτίμησή τους σχετικά με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών τεκμηριώνοντας σύντομα αυτήν τη γενική γνώμη, να αναγνωρίσουν πιθανά στοιχεία διαφοροποίησης και μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Προγράμματος Σπουδών και να αναγνωρίσουν τα βασικά στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών. Επίσης, ζητήθηκε να προβούν σε διάκριση του Προγράμματος Σπουδών ανάμεσα σε Πρόγραμμα Σπουδών ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε Πρόγραμμα Σπουδών για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό, να αξιολογήσουν τον βαθμό

ενσωμάτωσης των ΤΠΕ σε αυτό και τον βαθμό επίτευξης της ανοικτότητας, της προσαρμοσιμότητας και της συμπερίληψης τεκμηριώνοντας τις απαντήσεις τους. Επιπλέον, εάν είναι ορατά και κατά πόσο συμφωνούν με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: Το πρώτο χαρακτηριστικό σχετίζεται με την ικανότητα των αποφοιτησάντων και αποφοιτησασών να σκέφτονται δημιουργικά και καινοτόμα και να αναπτύξουν ικανότητες αφαίρεσης, γενίκευσης και επίλυσης προβλημάτων με υπολογιστικό τρόπο και το δεύτερο χαρακτηριστικό με την ικανότητα να κατανοούν με κριτικό τρόπο τις επιδράσεις της ψηφιακής τεχνολογίας στη σύγχρονη κοινωνία και να συμπεριφέρονται δεοντολογικά, με υπευθυνότητα και με ασφάλεια στο διαδίκτυο. Και τέλος, κατά πόσο θεωρούν ότι το νέο Π.Σ. θα τους βοηθήσει να οργανώσουν καλύτερα τη διδασκαλία τους και πώς σκοπεύουν να το αξιοποιούν για το σκοπό αυτό;

Ακόμη ερωτήθηκαν για το πόσο καλά διατυπωμένα θεωρούν ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος και τους ζητήθηκε να αξιολογήσουν το περιεχόμενο ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους και ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα. Επίσης, να διατυπώσουν τη γνώμη τους για την οργάνωση του περιεχομένου του Προγράμματος Σπουδών σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη και να αξιολογήσουν την επάρκεια του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης διατυπώνοντας τυχόν βελτιωτικές προτάσεις, ή και προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Πρόγραμμα Σπουδών.

Ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς να προβούν σε αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Προγράμματος Σπουδών και να διατυπώσουν τον βαθμό συμφωνίας τους με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση. Επίσης, να εκφράσουν τον βαθμό αποδοχής του νέου Προγράμματος Σπουδών από τους εκπαιδευτικούς της Πληροφορικής και να αξιολογήσουν την εφαρμοσιμότητά του με βάση την επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων, τις υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων, αναφέροντας πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής. Επιπλέον, να αναφέρουν τις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή νέου Προγράμματος Σπουδών. Τέλος, να διατυπώσουν συνοπτικά συγκεκριμένες βελτιωτικές προτάσεις και να κρίνουν την αποτελεσματικότητα της

επιμόρφωσης όσον αφορά στη διασάφηση και προώθηση των νέων στοιχείων του Προγράμματος Σπουδών.

4.4 Δείγμα έρευνας

Η παρούσα εργασία επικεντρώθηκε στην ποιοτική μέθοδο ανάλυσης των δεδομένων και στην διεξαγωγή 9 συνεντεύξεων προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού συγκρίνοντας την επιδιωκόμενη από μέρους των κατασκευαστών και της προσλαμβανόμενης από τους εκπαιδευτικούς μορφής του Προγράμματος Σπουδών.

4.5 Διεξαγωγή της έρευνας

Προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού ακολουθήθηκε η μέθοδος της ποιοτικής έρευνας η οποία βασίστηκε στην διεξαγωγή ημιδομημένων συνεντεύξεων με την μορφή ερωτηματολογίου και πραγματοποιήθηκε κατά το διάστημα από 4-11-2022 έως 16-11-2022.

Η επιχειρούμενη αξιολόγηση του νέου Προγράμματος Σπουδών υλοποιείται στο πλαίσιο σύμπραξης του Εργαστηρίου Πολιτικών Εκπαίδευσης, Ηλεκτρονικής Μάθησης, Διάχυσης Γνώσης και Καινοτομίας του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Το μεθοδολογικό πλαίσιο της αξιολόγησης (ερευνητικά εργαλεία, δείγματα, τρόπος ανάλυσης δεδομένων) διαμορφώθηκε από κοινή ομάδα εργασίας αποτελούμενη από τρία μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και τρία μέλη του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Η λίστα με τους υποψήφιους για το δείγμα των υποκειμένων της έρευνας επελέγη από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και κοινοποιήθηκε στον εκπονούντα την παρούσα διπλωματική εργασία. Η λίστα περιλάμβανε μέλη των ομάδων ανάπτυξης των

νέων Προγραμμάτων Σπουδών και ενός αριθμού έμπειρων εκπαιδευτικών από όλη την Ελλάδα οι οποίοι εφάρμοσαν πιλοτικά το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού. Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής δεν ενεπλάκη στην διεξαγωγή της διενέργειας της ποιοτικής έρευνας αλλά αυτή εκπονήθηκε αποκλειστικά από τον γράφοντα. Το δείγμα αποτέλεσαν 9 εκπαιδευτικοί οι οποίοι τελικώς αποδέχθηκαν την πρόσκληση που απηύθηνε ο γράφων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Στην ποιοτική έρευνα συμμετείχαν 9 εκπαιδευτικοί οι οποίοι εργάζονταν στους νομούς Έβρου, Ηλείας, Θεσσαλονίκης, Αχαΐας, Ηρακλείου, Αττικής, και Βοιωτίας. Το δείγμα δεν γνωρίζει τις ερωτήσεις εκ των προτέρων, προκειμένου να διασφαλιστεί ο αυθορμητισμός, και δίνει αντιπροσωπευτικές απαντήσεις στο υπό διερεύνηση θέμα.

4.6 Ανάλυση των δεδομένων

Ο ερευνητής διεξήγαγε 9 συνεντεύξεις στο πλαίσιο μιας έρευνας σχετικά με τη διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών για την πιλοτική εφαρμογή του Προγράμματος Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού. Προέβη σε απομαγνητοφώνηση και κατηγοριοποίηση του περιεχομένου τους με βάση κωδικούς και σχόλια έχοντας ως κριτήριο τα κοινά νοήματα που παρουσίαζαν.

Έπειτα, πραγματοποιήθηκε η συγκέντρωση όλων των κωδικών και τα σχολίων και η συμπύκνωσή τους σε λιγότερα στοιχεία. Ακολούθησε η ομαδοποίηση βάσει θεματικών κατηγοριών και η σύνδεσή τους με τα ερευνητικά ερωτήματα προκειμένου να διερευνηθούν εις βάθος και να παρουσιαστούν οι απόψεις και οι εμπειρίες των εκπαιδευτικών που ασχολήθηκαν με την πιλοτική εφαρμογή του νέου προγράμματος. Ακολουθούν τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της έρευνάς μας.

Κεφάλαιο 5. Αποτελέσματα της έρευνας

5.1 Χαρακτηριστικά δείγματος

Το δείγμα των υποκειμένων της έρευνας επελέγη από κοινή ομάδα εργασίας αποτελούμενη από τρία μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και τρία μέλη του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής και κοινοποιήθηκε στον εκπονούντα την παρούσα διπλωματική εργασία. Το δείγμα αποτελείται από μέλη των ομάδων ανάπτυξης των νέων Π.Σ. και ενός αριθμού έμπειρων εκπαιδευτικών οι οποίοι εφάρμοσαν πιλοτικά το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού.

Τα χαρακτηριστικά του δείγματος προκύπτουν βάσει του φύλου, της ειδικότητας, των σπουδών, των ετών υπηρεσίας, των ετών υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος, του χρόνου πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος και του τρόπου οργάνωσης του καθημερινού μαθήματος των συμμετεχόντων στην έρευνα.

Από τον πίνακα που ακολουθεί, προκύπτουν χρήσιμες διαπιστώσεις για τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος. Από τους 9 εκπαιδευτικούς (5 άνδρες και 4 γυναίκες) που συμμετείχαν στην έρευνα, όλοι εργάζονταν στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Όλοι είχαν λάβει μέρος σε επιμορφωτικές δράσεις που άπτονται των νέων τεχνολογιών (Α' & Β' επίπεδο) και άλλων γνωστικών αντικειμένων. Διέθεταν εκτός του βασικού τους πτυχίου ειδικότητας πληροφορικής, μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών (7 άτομα) και διδακτορικό (2 άτομα).

Τα έτη εργασίας τους στη δημόσια εκπαίδευση κυμαίνονταν από 8 έως 22 έτη, τα έτη εργασίας τους στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος κυμαίνονταν από 0 έως 12 έτη και ο χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος από 0 έως 10 μήνες. Το μάθημά τους το οργανώνουν αξιοποιώντας σενάρια, δραστηριότητες, φύλλα εργασίας και κάνουν χρήση του υλικοτεχνικού εξοπλισμού του εργαστηρίου Η/Υ όπως, οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, διαδραστικός πίνακας, βιντεοπροβολέας, kit ρομποτικής κ.α.

Ακολουθεί ο πίνακας κατηγοριοποίησης των στοιχείων του δείγματος.

Δημογραφικά Στοιχεία	Συνεντεύξεις								
	Σ1	Σ2	Σ3	Σ4	Σ5	Σ6	Σ7	Σ8	Σ9
Φύλο	A	A	A	Θ	A	Θ	A	Θ	Θ
Ειδικότητα	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής
Πτυχίο	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής	Πληρ/κής
Μεταπτυχιακό		Ναι	Ναι		Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Διδακτορικό		Ναι			Ναι				
Επιμορφώσεις	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι	Ναι
Χρόνια Υπηρεσίας	19	21	18	19	21	8	22	20	18
Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πυλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος	12	11	2	3	1	1	0	2	1
Χρόνος πυλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος	3 Μήνες	6 Μήνες	10 Μήνες	6 Μήνες	2,5 Μήνες	2 Μήνες	0 Μήνες	4 Μήνες	2,5 Μήνες

5.2 Θεματική ανάλυση

Εξετάζοντας τις δοθείσες απαντήσεις των εκπαιδευτικών στις ερωτήσεις της έρευνας αναφορικά με τις απόψεις τους σχετικά με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού, πραγματοποιούμε θεματική ανάλυση όπου αναλύουμε παράγοντες και τους επισημαίνουμε με τη συνοδεία αποσπασμάτων.

Η ανάλυση πραγματοποιήθηκε ανά επιμέρους ερώτημα, και κατ' επέκταση τις αντίστοιχες ερωτήσεις, του πρωτοκόλλου της συνέντευξης.

Για την ανάλυση των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού παρατίθενται αποσπάσματα των απαντήσεων των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών στην έρευνα σύμφωνα με την κωδικοποίηση Σ1: 1η Συνέντευξη, Σ2: 2η Συνέντευξη κ.ο.κ.

5.2.1 1^ο Ερευνητικό Ερώτημα

Ποια είναι τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν τα νέα Π.Σ. σύμφωνα με τους κατασκευαστές τους και με ποιο τρόπο αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς;

1. Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)

Οι εκπαιδευτικοί ερωτηθέντες αναφορικά με την γενική τους γνώμη όσον αφορά το νέο Πρόγραμμα Σπουδών, αναγνώρισαν πως κινείται στην σωστή κατεύθυνση. Επεσήμαναν πως πλην των Τ.Π.Ε. στρέφεται στο αντικείμενο της επιστήμης της Πληροφορικής αυτό καθαυτό, πράγμα το οποίο είναι εμφανές και στον τίτλο του μαθήματος. Ανέφεραν ως θετικά στοιχεία την διδόμενη έμφαση στην αλγοριθμική, τον προγραμματισμό, ήδη από τις μικρές τάξεις, αλλά και την πολιτειότητα.

Παρατίθενται κάτωθι ενδεικτικά αποσπάσματα με τις καταγραφείσες απόψεις των εκπαιδευτικών.

Σ1: *«Κοιτάζτε, νομίζω ότι η γενική αίσθηση είναι σε καλό δρόμο. Θεωρώ ότι έπρεπε να έχει γίνει αυτή η κίνηση να κάνουμε κάτι πιο συγκεκριμένο, πιο στοχευμένο, είναι σε καλό δρόμο, επενδύει πάρα πολύ στην αλγοριθμική και στον προγραμματισμό που είμαι πολύ υπέρ αυτού και σε δεδομένα και σε κριτική σκέψη και στην πολιτειότητα, τα χαρακτηριστικά που νομίζω ότι χρειάζονται οι νέοι πολίτες. Δηλαδή η πρώτη μου αίσθηση είναι αυτή.»*

Σ2: *«Η γενική γνώμη είναι ότι προσανατολίζεται περισσότερο στην ειδικότητα. Έχει τις βασικές δεξιότητες των Τ.Π.Ε.. αλλά μπαίνουν μέσα και πιο δυνατά, όπως στην πρώτη δημοτικού ο προγραμματισμός. Επίσης υπάρχουν αναφορές σε δίκτυα.»*

Σ3: *«Το νέο πρόγραμμα σπουδών από την πρώτη ανάγνωση φαίνεται αρκετά ολοκληρωμένο. και το θεωρητικό πλαίσιο ήταν πολύ προσεγμένο, εμένα μου*

άρεσε. Ξέρω τους συντελεστές, οπότε ήξερα τι να περιμένω πάνω-κάτω....Τα νέα αναλυτικά προγράμματα έχουν κομμάτια μέσα και προτεινόμενες δραστηριότητες τα οποία πολλά από αυτά τα κάνουμε και πριν τα νέα αναλυτικά, απλά τώρα έρχονται πιο αναλυτικά, πιο οργανωμένα.»

Σ4: «Είναι προς τη σωστή κατεύθυνση, η γενική μου άποψη. Μου αρέσει πάρα πολύ, δίνει έμφαση στην αλγοριθμική και ιδιαίτερα από τις μικρές από τις μικρές ηλικίες και επειδή το εφάρμοσα και στις μικρές ηλικίες βλέπω πόσο εύκολο είναι για τα παιδιά και πόσο ευεργετικό Και σίγουρα έχω πολύ θετική γνώμη.»

Σ5: «Ότι κινείται στη σωστή κατεύθυνση, δηλαδή πέρα από τις τεχνολογίες πληροφορικής και Επικοινωνιών το Τ.Π.Ε. που λέμε, το οποίο ήταν το αντικείμενο του μαθήματος, το νέο πρόγραμμα σπουδών λέγεται Πληροφορική και Τ.Π.Ε. θα διδάσκονται και σε μικρότερες τάξεις αντικείμενα όπως ο προγραμματισμός. Σύμφωνα με τις ισχύουσες οδηγίες αφορά τις δύο τελευταίες τάξεις ενώ τώρα από την πρώτη δημοτικού.»

Σ8: «Η γενική γνώμη μου γενικά είναι ότι είναι στη σωστή κατεύθυνση, είναι αρκετά σύγχρονο και νομίζω ότι μπορεί να εφαρμοστεί στα σχολεία.»

Σ9: «Γενικά είμαι ευχαριστημένη, όσον αφορά στην εισαγωγή της λέξης πληροφορικής μέσα στο νέο πρόγραμμα σπουδών.»

Διατυπώθηκαν όμως και ορισμένες ενστάσεις.

Παρατίθενται ενδεικτικά αποσπάσματα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών.

Σ6: «Φαίνεται να έχει ένα μεγάλο στόχο δηλαδή όνειρο που μοιάζει πολύ καλό, αν πραγματοποιηθεί βέβαια είναι τεράστιο, αχανές, θέλει πολύ καλή οργάνωση για να το βγάλεις όλο στη διάρκεια της χρονιάς»

Σ7 «Το πρόγραμμα σπουδών όπως έχει διαμορφωθεί προϋποθέτει τη διδασκαλία της πληροφορικής 2 ώρες. Κατά συνέπεια θα παραμείνει η ίδια κατάσταση, δηλαδή μία ώρα την εβδομάδα το μάθημα πληροφορικής τρόπον τινά το πρόγραμμα αυτό σε μεγάλο μέρος είναι ανεφάρμοστο. Το περιεχόμενο που περιλαμβάνεται για την κάθε τάξη δεν μπορεί να εκπληρωθεί. Διότι σίγουρα θα χαθεί μάθημα, γιορτές, εκδρομές, έκτακτοι λόγοι, περιορίζονται οι ώρες διδασκαλίας. Από 33 με 35 μπορεί να κατέβουν και κάτω από 30. Οπότε το περιεχόμενο δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε μία ώρα μαθήματος.

Σ9: «Όσον αφορά την αλγοριθμική σκέψη από την πρώτη δημοτικού, μελετώντας από την πρώτη δημοτικού δεν είναι εφικτά. Όσον αφορά ανάγνωση και γραφή από τα παιδιά, ιδιαίτερα της πρώτης δημοτικού, ιδιαίτερα κάποια από αυτά δεν ξέρουν να χειρίζονται το ποντίκι και το πληκτρολόγιο. Είναι κάποια παιδιά που έχουν στο σπίτι ηλεκτρονικό υπολογιστή, χειρίζονται κάποια πράγματα. Κάποια άλλα όμως που δεν έχουν, εγώ έχω μαθητές που δεν έχουν, οπότε δεν μπορούν εύκολα να χειριστούν αυτές τις συσκευές. Και πολλά από αυτά δεν ξέρουν να διαβάζουν ούτε στη δεύτερα ούτε στην τρίτη δημοτικού. Οπότε θεωρώ ότι αυτό είναι ένα μεγάλο θέμα.»

2. Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)

Οι εκπαιδευτικοί όταν ερωτήθηκαν αναφορικά με **ποια στοιχεία θεωρούν πως διαφοροποιούν το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο** ανέφεραν πως είναι **πιο πλήρες, πως υπάρχει στροφή προς την κατεύθυνση της πληροφορικής ως γνωστικό αντικείμενο ενώ το προηγούμενο πρόγραμμα σπουδών ήταν περισσότερο προς την κατεύθυνση του ψηφιακού γραμματισμού που έχει να κάνει με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή.** Επίσης, πως οι έννοιες της αλγοριθμικής, του προγραμματισμού, της ανάλυσης δεδομένων υπάρχουν από τις μικρές τάξεις. Ακόμη, πως δίνει περισσότερο βάση στην υπολογιστική σκέψη, πώς να επιλύουμε κάποιο πρόβλημα. Τέλος, πως είναι πιο σύγχρονο, ότι στηρίζεται

περισσότερο στα σενάρια διδασκαλίας, ενισχύεται η ρομποτική, εμπλέκει πολλαπλά στοιχεία, έρχεται πιο κοντά στην εξωστρέφεια, στην κοινωνία, στον πολιτισμό.

Την εν λόγω διαφοροποίηση μεταξύ υφισταμένου και νέου προγράμματος σπουδών οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί **την αξιολόγησαν ως θετική.**

Παρατίθενται κάτωθι ενδεικτικά αποσπάσματα με τις καταγραφείσες απόψεις των εκπαιδευτικών.

Σ1: *«Τώρα είναι πιο διευρυμένο θεωρώ, πιο χρήσιμο και κάνει όλους τους πληροφορικούς να κινούνται πάνω σε μία κοινή συνισταμένη. Αυτό είναι καλό»*

Σ2: *«Είναι πιο μοντέρνο διότι μπαίνει η ρομποτική. Είναι πιο κοντά στην πραγματικότητα διότι η πληροφορική εξελίσσεται ραγδαία. έρχεται πιο κοντά στην εξωστρέφεια, στην κοινωνία, στον πολιτισμό. Δίνει περισσότερο βάση στην υπολογιστική σκέψη, πώς να επιλύουμε κάποιο πρόβλημα. Δεν υπάρχει προγραμματισμός χωρίς αλγόριθμους.»*

Σ3: *«Φαίνεται να εμπλέκει πολλαπλά στοιχεία. Μπορεί κάποια δραστηριότητα που διδάσκεται στον άξονα του προγραμματισμού να προτείνει δραστηριότητες οι οποίες δραστηριότητες ζητούν στοιχεία από τους άλλους άξονες. Είναι πιο πλήρες, ουσιαστικά κάθε κομμάτι που θέλεις να διδάξεις υιοθετεί στοιχεία και από τους άλλους άξονες. Η διαμορφωτική αξιολόγηση γίνεται σε κάθε δραστηριότητα. Βέβαια υπήρχε και στο προηγούμενο πρόγραμμα αλλά τώρα είναι πιο πλήρες. Αυτή τη διαφοροποίηση την αξιολογώ πολύ θετικά»*

Σ4

«Νομίζω το ανέφερα ήδη, το βρίσκω πολύ θετικό.»

Σ5: «Οι έννοιες αλγοριθμικής, ο προγραμματισμός, εφαρμόζεται από τις μικρές τάξεις. Επίσης, η ανάλυση δεδομένων εφαρμόζεται και σε μικρότερες τάξεις. Την κρίνω θετικά, είναι προς την σωστή κατεύθυνση.»

Σ6: «Το βασικότερο είναι ότι υπάρχει, τα προηγούμενα χρόνια πιεζόμαστε να βρούμε ύλη και ένα απαραιτούμενο πρόγραμμα σπουδών και στην πραγματικότητα δεν είχε σχέση με το σχολείο. Ότι υπάρχει ένα σχέδιο είναι πάρα πολύ καλό, τώρα από κει και πέρα το βασικό είναι ότι οργανώνεται καλά η τάξη το οποίο είναι πολύ σημαντικό.»

Σ7:

«Θεωρώ ότι η βασική του διαφοροποίηση έγκειται κυρίως στο ότι στηρίζεται περισσότερο στα σενάρια διδασκαλίας σε αντίθεση με αυτό που ίσχυε μέχρι τώρα. Μεγάλη διαφοροποίηση βρίσκεται εκεί, στην χρήση των σεναρίων διδασκαλίας σε σχέση με τα σενάρια μαθήματος που υπήρχαν μέχρι τώρα. Θεωρώ ότι η διαφοροποίηση έχει να προσθέσει πολλά θετικά.»

Σ8: «Νομίζω ότι έχει βάλει στο καινούργιο πρόγραμμα σπουδών, θα λέγαμε ότι διδάσκεται προς την κατεύθυνση της πληροφορικής ως γνωστικό αντικείμενο. Το προηγούμενο πρόγραμμα σπουδών ήταν περισσότερο προς την κατεύθυνση του ψηφιακού γραμματισμού που έχει να κάνει με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Τώρα μετακινηθήκαμε περισσότερο προς την πληροφορική αυτή καθαυτή. Ο προγραμματισμός θεωρείται βασική δεξιότητα και ξεκινάει από την πρώτη δημοτικού μέχρι την έκτη φυσικά. Ενώ πριν ξεκινούσε μόνο στην πέμπτη και στην έκτη. Αυτά είναι βασικά πράγματα και έχει εμπλουτιστεί με κομμάτια πολύ σύγχρονα με ότι σημαίνει αυτό, έτσι ώστε τα παιδιά να έχουν μία πιο σύγχρονη πληροφορική. Προσπαθεί να είναι πιο απτό από το παλιό, δηλαδή να μην έχει τόσες πολλές επαναλήψεις και τόσους πολλούς στόχους. να έχει λιγότερους και πιο συμπυκνωμένους, το καινούργιο σε σχέση με το παλιό. Αυτή τη διαφοροποίηση την βρίσκω πολύ θετική.»

Σ9: «Η διαφοροποίηση... αλλάζει ο τίτλος. εισερχόμαστε περισσότερο στην έννοια της πληροφορικής, των υπολογιστών, τις χρήσεις, των πλεονεκτημάτων του προγραμματισμού. Φεύγουμε από το πόσο ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί να βοηθήσει τα άλλα μαθήματα και ερχόμαστε σε ένα νέο πρόγραμμα σπουδών. Ακολουθεί και το γυμνάσιο και το λύκειο, γίνονται και εκεί αλλαγές. Με βρίσκει σύμφωνη. Ζητούσαμε αλλαγή.»

3. Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα **στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιγνωμία του μαθήματος** όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιγνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)

Οι εκπαιδευτικοί ερωτηθέντες σχετικά με **ποια στοιχεία καθορίζουν τη φυσιγνωμία του μαθήματος** όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών απάντησαν πως χαρακτηρίζεται από καινοτομία, οργάνωση, λεπτομέρεια, είναι πιο συγκεκριμένο, έχει μία διαβάθμιση και ότι θέλει να καταστήσει την πληροφορική βασικό μάθημα του σχολείου. Ότι δίνει έμφαση στην αλληλεπίδραση με το περιβάλλον, τη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται των παιδιών και των εφήβων αργότερα. Πως δίδεται βάση στην αλγοριθμική σκέψη, τον προγραμματισμό, την ψηφιακή πολιτειότητα, τα δίκτυα, στην έννοια του ψηφιακού πολίτη, την ασφάλεια στο διαδίκτυο. Πως το μάθημα έχει βιωματικό εργαστηριακό χαρακτήρα. Και ότι, τέλος, καλούνται να διδάξουν Πληροφορική και όχι να καλλιεργήσουν απλά ψηφιακές δεξιότητες χειρισμού συσκευών και λογισμικών.

Ακολουθούν αποσπάσματα με τις καταγραφείσες απόψεις των εκπαιδευτικών.

Σ1: «Αυτό είναι μία δύσκολη ερώτηση γιατί όταν καλούμαι να απαντήσω με μία λέξη μόνο είναι λίγο.... θα έλεγα πιο συγκεκριμένο, έχει μία διαβάθμιση. Όσον αφορά που

δίδασκα το αντικείμενο, ποιες τάξεις εννοώ. εεεεεε τώρα οργανωμένο, για μένα είναι σημαντικό που υπάρχει ένας μπούσουλας, μπορείς να ανατρέξεις σε ένα σενάριο που κάνανε αυτοί που ασχολούνται με το χώρο. έτσι, αυτό είναι ένα ατού για εμένα και για όλους τους καινούργιους, γιατί μας βάζουν σε ένα δρόμο που και εμείς μπορούμε εύκολα να χαράζουμε το δικό μας υλικό, για μένα αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό.»

Σ2: *«Τεχνολογία και επικοινωνία, υπολογιστική σκέψη και εισαγωγή νέων μορφών διδασκαλίας. όλα τα παιδιά ενδιαφέρονται για τη ρομποτική και τα περισσότερα παιδιά χρησιμοποιούν υπολογιστική σκέψη. Το ρομπότ είναι αντικείμενο μάθησης, Εννοείται ότι θα επεμβαίνουν στον προγραμματισμό του αλλά τώρα θα επεμβαίνουν και στο κατασκευαστικό κομμάτι.»*

Σ3: *«Πρώτα από όλα ο τίτλος του μαθήματος Δεν λέγεται Τ.Π.Ε. αλλά Τ.Π.Ε. και Πληροφορική. Δεν καλούμαστε να διδάξουμε απλές δεξιότητες αλλά μπαίνουμε στην πληροφορική, στις έννοιες και το κομμάτι της πληροφορικής. η βασική διαφορά που εντοπίζω είναι αυτή.»*

Σ4: *«Νομίζω ότι δίνει έμφαση περισσότερο στην αλληλεπίδραση με το περιβάλλον, τη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται των παιδιών και των εφήβων αργότερα. Νομίζω ότι αυτό είναι ένα σημείο σημαντικό. Ναι τα εντοπίζω.»*

Σ5: *«...δεν είναι απλά ένα μάθημα Τ.Π.Ε. το οποίο είναι μία πιο επιφανειακή αντιμετώπιση. Η πληροφορική σαν επιστήμη εξετάζει πράγματα σε μεγαλύτερο βάθος και πιο ουσιαστικά και το πιο χαρακτηριστικό για μένα και το πιο σημαντικό και ίσως και από το πιο αγαπημένο είναι αυτό, η εισαγωγή από τις πρώτες τάξεις και ενασχόληση των μαθητών με πιο ενδιαφέροντα αντικείμενα όπως η ανάλυση δεδομένων.»*

Σ6: *«Καινοτομία, οργάνωση, λεπτομέρεια και ότι θέλει να κάνει την πληροφορική σαν βασικό μάθημα του σχολείου. Η οργάνωση, η κατάταξη και κατά ενότητα, αυτή η οργάνωση ακολουθεί όλες τις τάξεις, μετά εννοώ ο χωρισμός των ενοτήτων και ξεκινάει*

από το μηδέν. Από την πρώτη δημοτικού σχεδόν τίποτα δεν γνωρίζουν τα παιδιά κι ως δεδομένο ότι προχωράει σε επόμενη τάξη έχοντας τελειώσει το πρόγραμμα σπουδών της προηγούμενης χρονιάς και πάνω σε κάποιες βασικές γνώσεις βασίζεσαι, υπάρχει μία προηγούμενη βάση στην οποία προσθέτουμε το πρόγραμμα σπουδών. αυτό το κάνει να οργανώνεται όπως τα υπόλοιπα μαθήματα, όπως στη Γλώσσα, Μαθηματικά, ακολουθεί την ίδια λογική.»

Σ7: «Η υπολογιστική σκέψη κατεβαίνει χαμηλότερα στις τάξεις, δηλαδή βλέπουμε ότι υπάρχουν ενότητες που αφορούν την υπολογιστική σκέψη ακόμα και από την πρώτη δημοτικού.»

Σ8: «Το μάθημα έχει καθαρά εργαστηριακό χαρακτήρα και αυτό τονίζεται με το πρόγραμμα σπουδών. Όλες σχεδόν οι δραστηριότητες που προτείνει το πρόγραμμα έχουν και αυτές βιωματικό εργαστηριακό χαρακτήρα, άρα ταιριάζει πάρα πολύ με τη φιλοσοφία του μαθήματος. Επίσης, γενικά προτείνει δραστηριότητες τις οποίες ο εκπαιδευτικός μπορεί να τις προσαρμόσει στο δικό του μάθημα, στο δικό του γούστο και στο επίπεδο των παιδιών και τα λοιπά. Αυτή η ανοιχτότητα των δραστηριοτήτων είναι που εφαρμόζεται αυτή τη στιγμή και πιστεύω και ακόμα να γραφτεί βιβλίο θα συνεχίζει να εφαρμόζεται στο σχολείο οπότε και αυτό ταιριάζει με το χαρακτήρα του μαθήματος και πιστεύω ότι έτσι να συνεχίσει. Είναι ένα μάθημα που δεν μπορεί να γίνει σαν τα άλλα μαθήματα του σχολείου, δεν μπορεί να υποστεί αυτή την σχολειοποίηση. Πρέπει να μείνει σε ένα πιο ελεύθερο κι ανοιχτό επίπεδο όπως είναι και τώρα.»

Σ9: «Αλγοριθμική σκέψη, ο προγραμματισμός, η ψηφιακή πολιτειότητα, τα δίκτυα, η έννοια του ψηφιακού πολίτη. Από μικρή ηλικία αξιοποιούν τα tablet, από την πρώτη δημοτικού βλέπουμε την υπολογιστική σκέψη, την ασφάλεια στο διαδίκτυο, τι πρέπει να προσέχουμε, πώς πρέπει να συμπεριφερόμαστε.»

4. Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα σε Π.Σ.

ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό)

- a. Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»
- b. Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

Ερωτώμενοι οι εκπαιδευτικοί εάν το νέο πρόγραμμα σπουδών προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές ή τους προετοιμάζει καλύτερα ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες, οι περισσότεροι απάντησαν πως η δεύτερη θέση περιγράφει καλύτερα κατά την γνώμη τους το νέο πρόγραμμα σπουδών. Επέλεξαν την δεύτερη θέση διότι τα παιδιά του δημοτικού είναι σε μικρή ηλικία οπότε δεν τίθεται θέμα εξειδίκευσης σπουδών, επίσης, επειδή αποκτούν βασικές δεξιότητες απαραίτητες ώστε να γίνει η καθημερινότητά τους πιο εύκολη και τέλος, διότι τα όσα περιέχει το πρόγραμμα αφορούν όλους τους αυριανούς πολίτες.

Σ1: *«Κοιτάζτε, εκ πρώτης περισσότερο ταυτίζομαι με τη δεύτερη θέση και αυτό γιατί αναφερόμαστε στο δημοτικό, ας πούμε είναι τα παιδάκια που ακόμα πλάθονται και έχουν μία εξέλιξη ηλικιακή, από την πρώτη μέχρι την έκτη θα δεις μία τεράστια διαφορά θεωρώ ότι με εκφράζει περισσότερο η δύο.»*

Σ2: *«Επιλέγω ζεκάθαρα το 2»*

Σ4: *«Κλίνω προς τη δεύτερη πρόταση, Δεν μου αρέσει το εξειδικευμένο στην πρόταση. Νομίζω ότι είναι γενικότερες και τους βοηθούν στην καθημερινότητά*

του, αυτά τα παιδιά που διδάσκουμε εμείς θα γίνουν ενήλικες, νομίζω ότι η αλγοριθμική και ο προγραμματισμός και οι νέες τεχνολογίες θα είναι καθημερινότητα. Άρα, κλίνω προς την δεύτερη πρόταση.»

Σ6: «Η δεύτερη, η πρώτη μου φαίνεται πολύ τραβηγμένη για μαθητές δημοτικού, εννοώ το πρόγραμμα δεν ετοιμάζει πολίτες για το πανεπιστήμιο. Σίγουρα, που έχω δει όλες τις ενότητες, δίνουμε βασικές δεξιότητες στα παιδιά για να μπορέσουν να προχωρήσουν όχι μόνο στην πληροφορική αλλά και στα άλλα μαθήματα και να κάνουμε την καθημερινότητά τους πιο εύκολη.»

Σ7: «Συμφωνώ με διαφορά με τη δεύτερη θέση. Το περιεχόμενο είναι τέτοιο να εμπλέξει τους μαθητές σε όλους τους τομείς που περιλαμβάνει. Αν θυμάμαι καλά την ψηφιακή πολιτεότητα του προγράμματος σπουδών, φαίνεται ότι οι μαθητές και θα αποκτήσουν γνώσεις επί του αντικειμένου αλλά και θα γίνουν κριτικοί πολίτες απέναντι σε κομμάτια των νέων τεχνολογιών.»

Σ8: «Η δεύτερη θεωρώ ότι είναι πιο σωστή. Είμαστε σε ένα επίπεδο δημοτικού σχολείου, στο δημοτικό δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι προετοιμάζει ανθρώπους για να κάνουν πολύ εξειδικευμένη εργασία. Αυτά τα πράγματα που περιέχει το πρόγραμμα αφορούν όλους τους αυριανούς πολίτες, δηλαδή είναι βασικές δεξιότητες.»

Σ9: «Θεωρώ ότι η δύο με εκφράζει καλύτερα. Ακόμα και στην υπολογιστική σκέψη να πας θα σε βοηθήσει στην επίλυση προβλημάτων καθημερινής ζωής, μαθηματικά, φυσική, δηλαδή όσον αφορά τα γνωστικά αντικείμενα όλοι μπαίνουμε στα social media, νομίζω ότι αύριο έναν αυριανό πολίτη ό,τι σπουδές και να έχει θα τον βοηθήσουν.»

Ένας εκ των εκπαιδευτικών ήταν σύμφωνος με την πρώτη θέση, πως το νέο πρόγραμμα σπουδών προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές,

καθώς η εμπειρία του έχει δείξει πως τα παιδιά δείχνουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον και ενθουσιασμό σε θέματα εφαρμογών πληροφορικής.

Ακολουθεί το σχετικό απόσπασμα.

Σ3: «Και τα δύο εμπλέκει. Ίσως να είμαι πιο κοντά στην πρώτη επιλογή θα έλεγα. Το ένα περιέχει το άλλο, καλύπτει και το δεύτερο. Τα παιδιά θα αγαπήσουν περισσότερο την πληροφορική από τα περασμένα έτη. Έχω δει τον ενθουσιασμό των παιδιών κάνοντας διάφορες δραστηριότητες με συσκευές όπως microbit από πέρυσι. Επιλέγω την πρώτη θέση.»

Τέλος, ένας εκ των εκπαιδευτικών συμφώνησε και με τις δύο θέσεις, πως το νέο πρόγραμμα σπουδών προετοιμάζει τους μαθητές ώστε να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές αλλά και ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες.

Συμφωνεί με την πρώτη θέση, λόγω της εμπειρίας που έχει αποκομίσει από κάποια Ευρωπαϊκά προγράμματα στα οποία συμμετείχε αλλά και λόγω των ενδείξεων πως πολλά παιδιά σε διάφορες τάξεις τείνουν προς την ειδικότητα του μηχανικού. Επίσης, θεωρεί πως και η δεύτερη θέση είναι ορθή μιας και οι μαθητές αποκτούν δεξιότητες ώστε να ανταποκριθούν σε βασικές ανάγκες όπως, η ψηφιακή σχέση Πολίτη – κράτους.

Παρατίθεται παρακάτω το σχετικό απόσπασμα.

Σ5: «Και οι δύο παράμετροι είναι σημαντικές, δηλαδή αυτό το πρώτο το οποίο αναφέρατε είναι ένα ζητούμενο για κάποια Ευρωπαϊκά προγράμματα, π.χ. σε ένα πρόγραμμα έχω συμμετάσχει που εξετάζαμε αυτό ακριβώς. Προσπαθήσαμε να εισάγουμε έννοιες του διαδικτύου των πραγμάτων, του διάχυτου υπολογισμού σε δραστηριότητες για μεγαλύτερους μαθητές μέχρι δευτέρα λυκείου και ένα από τα ζητούμενα ήταν και αυτό, η επαγγελματική εξέλιξη, να καταλάβουν οι μαθητές ότι

υπάρχει και αυτή η προοπτική. Ναι, προετοιμάζει εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές. Πολλά παιδιά σε διάφορες τάξεις δείχνουν ότι πάνε κατά την ειδικότητά του μηχανικού.

Η δεύτερη, οι μαθητές αποκτούν δεξιότητες ώστε να ανταποκριθούν σε βασικές ανάγκες. η ψηφιακή σχέση Πολίτη με το κράτος έχει αλλάξει οπότε χρειάζεται να μπορεί να συνδεθεί σε πλατφόρμες. συμφωνώ και με τις δύο απόψεις.»

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει **οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ**; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)

Όταν οι εκπαιδευτικοί ερωτήθηκαν για τον βαθμό της οργανικής ενσωμάτωσης της χρήσης των ΤΠΕ στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού απάντησαν στο σύνολό τους καταφατικά.

Παρατίθενται ενδεικτικά αποσπάσματα με τις καταγραφείσες απόψεις των εκπαιδευτικών.

Σ1: «Σε ποιο βαθμό εννοείτε; Εννοείτε μία κλίμακα από το 0 έως το 10 ας πούμε; Κοιτάζτε για το επίπεδο του Δημοτικού νομίζω ότι, ας μην το κάνω 10, αλλά στο κάνω 9. Υπάρχει εξοπλισμός και τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να μπορούν να έχουν καλύτερη επαφή με τις Τ.Π.Ε.. Τα σχολεία της πόλης μου είναι εξοπλισμένα σε μεγάλο βαθμό και ικανοποιητικό βαθμό με σύγχρονα μέσα και αρκετά μέσα.»

Σ2: «Σε μέγιστο βαθμό.»

Σ5: «Σε μεγάλο βαθμό. Η πληροφορική και οι Τ.Π.Ε. είναι ένα κομμάτι.»

Σ6: «Πλήρως διότι πρόκειται για πληροφορική.»

Σ7: «Στον απόλυτο βαθμό.»

Σ8: «Εδώ είναι μία ταυτότητα. Όπου μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν εργαλεία έγινε πρόταση να χρησιμοποιηθούν εργαλεία. Κατά βάση η υλοποίηση του προγράμματος προβλέπεται να γίνει σε εργαστήριο, δεν είναι θεωρητικό.»

6. Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι **αρκετά ανοικτό** ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, **προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό** ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του Π.Σ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

Όταν υποβλήθηκε στους εκπαιδευτικούς η ερώτηση για τον **βαθμό επίτευξης στο νέο πρόγραμμα σπουδών της ανοικτότητας** ώστε να επιτρέπεται η μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού στην προσαρμογή στις συνθήκες της τάξης του, **της προσαρμοσιμότητας** σε τυχόν ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και **της συμπεριληπτικότητας** ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα οι εκπαιδευτικοί κατέθεσαν τα εξής.

Η ανοικτότητα επιτυγχάνεται σε ικανοποιητικό έως σε πολύ μεγάλο βαθμό διότι, όπως ισχυρίστηκαν οι εκπαιδευτικοί, δεν τίθεται κάποιος περιορισμός στον εκπαιδευτικό στο πώς θα διδάξει το αντικείμενο και επαφίεται στην διακριτική ευχέρεια του εκπαιδευτικού ποιο λογισμικό ή ποια εφαρμογή θα χρησιμοποιήσει

στην υλοποίηση της διδασκαλίας του. Ο διδάσκων επιλέγει ποια είναι εκείνα τα εργαλεία που θεωρεί ότι ταιριάζουν στην εκάστοτε τάξη.

Αναφορικά με την προσαρμοσιμότητα, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί ισχυρίστηκαν πως επιτυγχάνεται ικανοποιητικά έως σε πολύ μεγάλο βαθμό. Ειδικότερα, ένας εκπαιδευτικός ανέφερε πως είναι κατάλληλο για ένα μαθητή του οποίου βρίσκεται στο φάσμα του αυτισμού. Μία ένσταση εκφράστηκε από εκπαιδευτικό που διατύπωσε την άποψη πως στην γενική εκπαίδευση η προσαρμοσιμότητα επιτυγχάνεται σε μεγάλο βαθμό αλλά μαθητής με νοητική υστέρηση με δυσκολία μπορεί να ανταποκριθεί σε αλγοριθμική σκέψη.

Όσον αφορά στη συμπερίληψη, οι εκπαιδευτικοί διατύπωσαν την άποψη πως επιτυγχάνεται σε ικανοποιητικό έως σε πολύ μεγάλο βαθμό καθώς στο μάθημα της Πληροφορικής δεν διαπιστώθηκε κανένα πρόβλημα στην συμμετοχή μαθητών οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.

Ενδεικτικά αποσπάσματα με τις διατυπωθείσες απόψεις των εκπαιδευτικών παρατίθενται κατωτέρω.

Σ2: *«Συμφωνώ. ο πρώτος, η ανοικτότητα, έχει επιτευχθεί, δίνει δυνατότητες αλλά θέλει δουλειά από τον εκπαιδευτικό. Ως προς την προσαρμοστικότητα, έχω ένα παιδί στο φάσμα του αυτισμού αλλά είναι πιο γρήγορο στο 40%. Δεν ξέρω αν σε βοήθησα, δεν μπορώ να πω ποσοστά. Όσον αφορά στη συμπεριληπτικότητα, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα να δουλέψουμε με μαθητές οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.»*

Σ3: *«Δεν τίθεται κάποιος περιορισμός στον εκπαιδευτικό στο πώς θα διδάξει το αντικείμενο, κάποιες δραστηριότητες που θα πρέπει να ακολουθήσει αυστηρά. η δομή του είναι τέτοια που τα καλύπτει και τα τρία στοιχεία δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα. θα έλεγα ότι καλύπτει και τα τρία 100%.»*

Σ4: «*Νομίζω η ανοικτότητα, η προσαρμοστικότητα επιτυγχάνονται σε ικανοποιητικό βαθμό, για τη συμπερίληψη δεν είμαι σίγουρη. Νομίζω, σε μικρότερο βαθμό η συμπερίληψη. Είναι η αίσθηση που έχω.*»

Σ5: «*Τα έχει όντως, προτείνει κάτι δραστηριότητες και αφήνει το περιθώριο για ανοιχτές δράσεις το πρόγραμμα σπουδών. Θεωρώ ότι είναι προσαρμόσιμο σε πολύ μεγάλο βαθμό. Τώρα όσον αφορά στη συμπεριληπτικότητα, δεν έχω εντοπίσει κάτι που να διαφοροποιεί τους μαθητές με βάση το πολιτισμικό τους υπόβαθρο*»

Σ6: «*Θεωρώ σε ένα μεγάλο βαθμό όταν μιλάς για γενική αγωγή, πιάνει όλους τους μαθητές της γενικής αγωγής. Αν όμως μιλήσουμε για συμπερίληψη υπάρχουν μερικά θέματα. Δεν μπορώ να φανταστώ ένα παιδί με νοητική υστέρηση να μπορεί να μπει σε ένα τμήμα ένταξης ή με παράλληλη στήριξη να κάνει αλγοριθμική σκέψη. Το προσπαθούμε καθημερινά αλλά δεν είναι εφικτό στη συμπερίληψη, Όχι σε έναν μεγάλο βαθμό. Όσον αφορά εάν είναι προσαρμόσιμο, ναι. Σε έναν υψηλό βαθμό. Είναι αρκετά ανοιχτό αλλά να πάρουμε σαν δεδομένο ότι ένας εκπαιδευτικός έχει στην κατοχή του όλα τα τεχνολογικά μέσα που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα σπουδών.*»

Σ7: «*Θεωρώ ότι η ανοικτότητα επιτυγχάνεται σε ένα μεγάλο βαθμό. Σημαντικό το στοιχείο ότι δεν προτείνεται κάποιο συγκεκριμένο λογισμικό σε κάποιες ενότητες ή συγκεκριμένη εφαρμογή. Αυτό από μόνο του δίνει στον εκπαιδευτικό της τάξης τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί εκείνα τα εργαλεία που θεωρούν ότι ταιριάζουν στο μαθησιακό κοινό που έχει από κάτω. Θεωρώ ότι είναι το σημείο κλειδί. Θα χρησιμοποιήσω το Scratch ή κάτι άλλο λογισμικό διότι ο εκπαιδευτικός είναι αυτός που ξέρει τι αντιμετωπίζει κάθε μέρα στην τάξη του και εκείνος είναι αυτός που μπορεί να αποφασίζει ποια είναι αυτά τα εργαλεία που θα δώσουν το καλύτερο αποτέλεσμα με τους μαθητές που έχει στην κάθε τάξη. Ναι, είναι σε μεγάλο βαθμό προσαρμόσιμο. Η πληροφορική είναι στη φύση της να προσεγγίζει το μάθημα. Θεωρώ ότι είναι συμπεριληπτικό, πχ στη μετάφραση στη γλώσσα, όπως με το μεταναστευτικό, υπάρχει περισσότερο υψηλότερο ποσοστό συμμετοχής. Σε μεγάλο βαθμό και οι τρεις άξονες.*»

Σ8: «Όσον αφορά το πρώτο, το είπα και πριν, είναι σε μεγάλο βαθμό ανοιχτό δεν έχει νόημα να το εκφράσω αριθμητικά. Το έχει πετύχει σε μεγάλο βαθμό. Όσον αφορά το τρίτο, την συμπερίληψη, όπως είπα και πριν η πληροφορική είναι ένα αντικείμενο, δεν έχει... η πληροφορική είναι μία διεθνής γλώσσα, η πληροφορική όπως και τα μαθηματικά, δύσκολα θα βρούμε πράγματα που δεν συμπεριλαμβάνονται σε κάποιους ανθρώπους. Αυτό άλλωστε το πρόγραμμα σπουδών πρακτικά παρόμοιο εφαρμόζεται σε πάρα πολλές άλλες χώρες του κόσμου. Σχετικά με την προσαρμογή, αυτό δεν ξέρω αν μπορεί κανείς να το επιχειρηματολογήσει αρνητικά ή θετικά, δεν έχω παράδειγμα. Νομίζω ότι με τη σωστή διδασκαλία όλοι οι μαθητές μπορούν να ανταποκριθούν, υπάρχουν κομμάτια για όλους. Είναι στο χέρι του εκπαιδευτικού πώς θα το εφαρμόσει και πώς θα κάνει τη διαφοροποιημένη διδασκαλία. Υπάρχουν δραστηριότητες και πιο εύκολες και πιο δύσκολες που προτείνονται. Φαντάζομαι όλα τα παιδιά θα μπορέσουν να κάνουν.»

Σ9: «Από το ένα έως το 5 οριακά στο 3 για την ευελιξία και για τη συμπερίληψη, για όλα.»

7. Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο πρόγραμμα σπουδών για το μάθημα Τ.Π.Ε. και Πληροφορικής στο δημοτικό αποκτά τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά και σας διαβάσω ακριβώς από μέσα από τον οδηγό στη σκοποθεσία:

«μετά την ολοκλήρωση του δημοτικού σχολείου όλοι όλες οι μαθητές και μαθήτριες θα πρέπει να είναι ικανοί:

1ον, να σκέφτονται δημιουργικά και καινοτόμα και να αναπτύξουν ικανότητες αφαίρεσης, γενίκευσης και επίλυσης προβλημάτων με υπολογιστικό τρόπο, και

2ον να κατανοούν με κριτικό τρόπο τις επιδράσεις της ψηφιακής τεχνολογίας στη σύγχρονη κοινωνία και να συμπεριφέρονται δεοντολογικά, με υπευθυνότητα και με ασφάλεια στο διαδίκτυο.»

Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;

Στη συγκεκριμένη ερώτηση επελέγησαν από τον γράφοντα δύο χαρακτηριστικά του νέου προγράμματος σπουδών για το μάθημα Τ.Π.Ε. και Πληροφορικής στο Δημοτικό τα οποία θα πρέπει να διακρίνουν όλους τους μαθητές και όλες τις μαθήτριες μετά την ολοκλήρωση του δημοτικού σχολείου τα οποία προκρίθηκαν ως σημαντικά. Το πρώτο χαρακτηριστικό σχετίζεται με την ικανότητα των αποφοιτησάντων και αποφοιτησασών να σκέφτονται δημιουργικά και καινοτόμα και να αναπτύξουν ικανότητες αφαίρεσης, γενίκευσης και επίλυσης προβλημάτων με υπολογιστικό τρόπο και το δεύτερο χαρακτηριστικό με την ικανότητα να κατανοούν με κριτικό τρόπο τις επιδράσεις της ψηφιακής τεχνολογίας στη σύγχρονη κοινωνία και να συμπεριφέρονται δεοντολογικά, με υπευθυνότητα και με ασφάλεια στο διαδίκτυο. Αναφορικά με τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά, ερωτήθηκαν οι εκπαιδευτικοί σε ποιο βαθμό είναι ορατά και κατά πόσον συμφωνούν με τις συγκεκριμένες επιλογές.

Όσον αφορά στο εάν είναι ορατά, απάντησαν όλοι πως είναι ορατά σε πολύ μεγάλο βαθμό.

Αναφορικά με το κατά πόσον συμφωνούν με τις συγκεκριμένες επιλογές, απάντησαν πως συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό. Συμφωνούν διότι είναι επίκαιρα, και σχετικά με το πρώτο χαρακτηριστικό, ανάμεσα σε άλλα, είπαν πως ελευθερώνει τη δημιουργικότητα των μαθητών και συντελεί στο μαθαίνουν να σκέφτονται αφαιρετικά. Σχετικά με το δεύτερο χαρακτηριστικό, συντελεί στο να μην να χρησιμοποιούν τα παιδιά τα μέσα αλόγιστα καθώς ελλοχεύουν θέματα ασφάλειας κατά την πλοήγηση στο διαδίκτυο.

Ακολουθούν ορισμένα ενδεικτικά αποσπάσματα από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών.

Σ2: «Είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο πρόγραμμα σπουδών. Εγώ συμφωνώ απόλυτα με αυτές τις επιλογές.»

Σ3: «Ο πρώτος στόχος έχει να κάνει με επίλυση προβλήματος. δηλαδή η δυνατότητα επίλυσης προβλημάτων, πρέπει να... εμείς στην πιλοτική εφαρμογή έχουμε μόνο δύο άξονες και έχουμε ασχοληθεί με τον άξονα του προγραμματισμού που απαιτεί δυνατότητα

επίλυσης προβλημάτων. Αυτό έχει να κάνει με άλλον άξονα στον οποίο δεν έχουμε εστιάσει ακόμα, εννοώ αυτόν της πολιτειότητας. Πιστεύω το πρώτο ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά. Είναι σαφή στο πρόγραμμα σπουδών. Συμφωνώ 100% με τις συγκεκριμένες επιλογές.»

Σ4: «Σε ικανοποιητικό βαθμό σε σύγκριση με το παλαιό πρόγραμμα σπουδών, δίνουν έμφαση. Προσωπικά ναι, συμφωνώ, είναι επίκαιρα.»

Σ5: «Είναι ορατά σε μεγάλο βαθμό γιατί υπάρχει η ελευθερία τόσο στο εκπαιδευτικό όσο και τους μαθητές για υλοποίηση διαφορετικών δραστηριοτήτων αλλά από την άλλη και η εισαγωγή της τέχνης του προγραμματισμού ελευθερώνει τη δημιουργικότητα των μαθητών. Και για να διδαχθούν οι μαθητές προγραμματισμό πρέπει να μάθουν να σκέφτονται αφαιρετικά. Θεωρώ σε μεγάλο βαθμό και το δεύτερο χαρακτηριστικό. Και αυτό υπάρχει σε μεγάλο βαθμό διότι υπάρχουν πολλά θέματα στην ασφάλεια στο διαδίκτυο. Συμφωνώ σε αυτή την κατεύθυνση θα πήγαινα και εγώ.»

Σ6: «Το δεύτερο σίγουρο που με αφορά περισσότερο ως στόχο. το πρώτο είναι μέσα από την ολιστική σκέψη που προωθεί. Είναι ορατά, ναι. Σε υψηλό βαθμό. Η δεύτερη θέση κατά τη γνώμη μου είναι κυρίαρχος ο ρόλος ενός εκπαιδευτικού σε ένα δημοτικό. Γιατί βλέπουμε τα παιδιά να χρησιμοποιούν τα μέσα αλόγιστα. Αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε είναι να του βάλουμε σε ένα μέτρο, νομίζω ότι αυτός είναι ο κυρίαρχος στόχος. Ο πρώτος αφορά περισσότερο τα παιδιά που πραγματικά θέλουν να εξειδικευτούν λίγο στον τομέα της αλγοριθμικής σκέψης και του προγραμματισμού που είναι όντως όλα πολύ ενδιαφέροντα αλλά η δεύτερη θέση είναι στην επεξεργασία της.»

Σ7: «Τα στοιχεία αυτά είναι ορατά στο νέο πρόγραμμα σπουδών διότι αν θυμάμαι καλά υπάρχουν πολλές αναφορές. Θεωρώ ότι είναι και τα δυο σημαντικά.»

Σ8: «Είναι πάρα πολύ ορατά. Είναι οι δύο βασικοί πυλώνες του προγράμματος. Ο πρώτος έχει να κάνει καθαρά με την αλγοριθμική σκέψη και τον προγραμματισμό. Έτσι

κι αλλιώς έχει ενισχυθεί πάρα πολύ και σε επίπεδο αλγορίθμου και σε επίπεδο προγραμματισμού. Υπάρχουν πάρα πολλές ενότητες, υπάρχουν και υποενότητες, θεματικές, πάρα πολλά παραδείγματα, πάρα πολλές δραστηριότητες. υποστηρίζεται πλήρως το πρώτο που αναφέρατε. Το δεύτερο επίσης έχει γίνει επίσης ένας ξεχωριστός άξονας του προγράμματος, αυτό για την ψηφιακή πολιτειότητα. Πολλές ενότητες και υποενότητες για κάθε τάξη και αναλυτικά, οπότε θεωρώ ότι καλύπτονται και οι δύο στόχοι. Προσωπικά συμφωνώ πάρα πολύ, στο μέγιστο βαθμό.»

Σ9: «Από το 1 έως το 5 θα έβαζα 5. Είναι πολύ συγκεκριμένοι οι στόχοι όπως τους έχουν βάλει στο πρόγραμμα σπουδών και πολύ ξεκάθαροι. Και στα δύο συμφωνώ. Όσον αφορά την αφαιρετική σκέψη, την αλγοριθμική τα παιδιά βλέπω ακόμα από την πρώτη δημοτικού προσαρμόζονται εύκολα, Ναι, είναι ορατά. Συμφωνώ απόλυτα με αυτές τις επιλογές.»

8. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

Στην ερώτηση κατά πόσο θεωρούν πως το νέο Πρόγραμμα Σπουδών θα λειτουργήσει βοηθητικά στην καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας τους και πώς σκοπεύουν να το αξιοποιούν για το σκοπό αυτό, οι εκπαιδευτικοί απάντησαν ότι είναι βοηθητικό από ικανοποιητικό έως πολύ μεγάλο βαθμό και πως θα το χρησιμοποιήσουν είτε κατά γράμμα είτε ως οδηγό. Θα αξιοποιηθούν τα έτοιμα σενάρια που υπάρχουν μέσα στο παράρτημα του εκπαιδευτικού, άλλα θα τροποποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης τους και άλλα θα δημιουργηθούν από τους εκπαιδευτικούς έχοντας ως πηγή έμπνευσης το νέο πρόγραμμα σπουδών.

Παρατίθενται κάτωθι ενδεικτικά αποσπάσματα με τις καταγραφείσες απόψεις των εκπαιδευτικών.

Σ1: «Ήδη μας βοηθάει, μας βάζει σε μία συντεταγμένη όλους μαζί, δηλαδή, έχουμε κάποιους κοινούς στόχους. Θεωρώ ότι πρέπει να υπάρχει μία καθοδήγηση παράλληλα

με την εφαρμογή και όχι μόνο. Και μετά το πέρας της πιλοτικής εφαρμογής, πριν αναβαθμιστεί και ο ρόλος των συντονιστών των συμβούλων όπου πρέπει να μας συντονίσουν στο μέλλον πώς θα το υλοποιούμε, τα αποτελέσματα γενικότερα, χρειάζεται και μία επίβλεψη, σίγουρα μπορεί να βοηθήσει.

Θα το χρησιμοποιήσω κατά γράμμα, με ενδιαφέρει και το δημιουργικό κομμάτι γιατί και τα παιδιά είναι μία ηλικία και θα πρέπει να μάθουν να δημιουργούν και με ενδιαφέρει επίσης και το θέμα της σύνδεσης με την κοινωνία που αναφέρεται στον πέμπτο άξονα, εκεί να δουν λίγο οι μαθητές τη σχέση με την κοινωνία, τι είναι η πληροφορική σε σχέση με τον υπόλοιπο κόσμο. Είναι ένα κομμάτι που θέλω να το αξιοποιήσω.»

Σ2: «Θα το χρησιμοποιήσω ως οδηγό. Πάνω σε αυτό θα προσπαθήσω να χτίσω τα δικά μου σενάρια.»

Σ3: «Παρέχει ένα πλάνο το οποίο εγώ έχω ξεκινήσει και το χρησιμοποιώ. Ναι, είναι αρκετά βοηθητικό, είναι καλός πιλότος.»

Σ4: «Σκοπεύω να αξιοποιήσω ακόμα και τα έτοιμα σενάρια που υπάρχουν ήδη μέσα στο παράρτημα του εκπαιδευτικού ή να τροποποιήσω και ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης μου. Εκτός από αυτό, νομίζω ότι μπορώ αλλά φύλλα εργασίας που χρησιμοποιούσα στο παρελθόν να τα βελτιώσω έχοντας σαν γνώμονα τους άξονες στους οποίους είναι στο νέο πρόγραμμα σπουδών. Νομίζω ότι θα με βοηθήσει.»

Σ5: «Θεωρώ πως θα βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό και ήδη αυτό από την πιλοτική εφαρμογή και πέρυσι και φέτος υπάρχει και δίνει την ευελιξία ώστε να γίνει πιο αποτελεσματικό. Ο προγραμματισμός που διαπραγματεύεται αντικείμενα λύνει τα χέρια του εκπαιδευτικού ο οποίος μπορεί να εφαρμόζει πράγματα και σε όλες τις τάξεις. Για παράδειγμα, ο προγραμματισμός δεν μπορεί να διδαχθεί σε μικρότερες τάξεις όμως τώρα με το πρόγραμμα σπουδών δίνεται αυτή η δυνατότητα, ξεκινώντας πιο ήπια, σε μορφή παιχνιδιού. Βοηθάει. Ακολουθώντας τις οδηγίες συμβάλλει προς την θετική κατεύθυνση.»

Σ6: «Σε έναν υψηλό βαθμό πάλι θα απαντήσω, στον υψηλότερο διότι αν έχουμε στη διάθεσή μας ένα πρόγραμμα σπουδών από μόνο του σαν γεγονός είναι πάρα πολύ σημαντικό και μας έλειπε τα προηγούμενα χρόνια. Πάνω σε αυτό βασίζεσαι για να οργανώνεις πολύ καλύτερα τη δουλειά σου από πριν. Ναι σκοπεύω να το έχω ως οδηγό στη διδασκαλία μου.»

Σ8: «Νομίζω ότι έχει βοηθήσει εμένα αλλά βλέπω κι άλλους συναδέλφους που έχουν αρχίσει να αλλάζουν τη διδασκαλία τους με βάση το καινούργιο πρόγραμμα. Βλέπω, ακούω, μαθαίνω όσο αφορά το δεύτερο, είναι ένα πρόγραμμα αρκετά φιλόδοξο και σε πλάτος και σε βάθος και κάθε συνάδελφος μπορεί να πάρει έμπνευση για τα πράγματα που τον ενδιαφέρει να κάνει και να εστιάσει. Οπότε δεν υπάρχει συνάδελφος που δεν θα βρει κομμάτια ενδιαφέροντα πιο διαφωτιστικά από αυτά που έκανε. Με στόχους, με δραστηριότητες σε σωστές τάξεις, σωστές ώρες. με αυτή την έννοια θεωρώ ότι μέσα στη χρονιά γίνονται ... με βάση το καινούργιο πρόγραμμα να γίνει μία αναδιοργάνωση.»

Σ9: «Το νέο πρόγραμμα σπουδών, όπως είναι χωρισμένο σε διακριτά κομμάτια με σαφείς στόχους, θεωρώ ότι είναι αρκετά συγκεκριμένο τι πρέπει να γίνει και πώς. Τώρα το υλικό το φτιάχνω μόνη μου. Δεν έχω θέμα σε αυτό αλλά ένα βιβλίο θεωρώ όμως, ή ένα ψηφιακό, θα ήταν πιο βοηθητικό για τον καθένα εκπαιδευτικό. Άμα ξεκινήσει θα το κάνω κανονικά, θα φτιάχνω εγώ φύλλα εργασίας, θα τα δίνω στους μαθητές μου.»

5.2.2 2^ο Ερευνητικό Ερώτημα

Ποιες λειτουργικές αδυναμίες των νέων Π.Σ. εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στα νέα Π.Σ.; (οι λειτουργικές αδυναμίες μπορεί να αφορούν στο επίπεδο της διατύπωσης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, της καταλληλότητας του περιεχομένου για το γνωστικό επίπεδο των μαθητών, της καταλληλότητας της διάταξης και του βηματισμού (του χρόνου που αντιστοιχεί σε κάθε ενότητα) των

διαφόρων τμημάτων του περιεχομένου, της επαρκούς διασύνδεσης ανάμεσα στα Π.Σ. του ίδιου μαθήματος μεταξύ διαφορετικών βαθμίδων, της επαρκούς διασύνδεσης και του χρονισμού προαπαιτούμενων γνώσεων μεταξύ διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων π.χ. ανάμεσα στη Φυσική και τα Μαθηματικά και της εφαρμοσιμότητας των νέων Π.Σ. λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες των σχολικών μονάδων της χώρας, τα εκπαιδευτικά μέσα και εργαλεία, τα νέα στοιχεία ή τα πιθανά καινοτόμα στοιχεία που εισάγονται κ.λπ.).

1. Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες, του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμού σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)

Οι εκπαιδευτικοί ερωτηθέντες σχετικά με το πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος απάντησαν πως είναι από αρκετά έως πολύ σωστά διατυπωμένα, η διατύπωση είναι σαφής και δομημένη με πολύ λογική ροή και είναι προς την κατεύθυνση δραστηριοτήτων του 21ου αιώνα. Επίσης, πως είναι από αρκετά έως πολύ βοηθητικά όσον αφορά στο να οργανωθεί η διδασκαλία καθώς συνοδεύονται από κάποιες δραστηριότητες που εξηγούν τους στόχους.

Ακολουθούν αποσπάσματα με τις καταγραφείσες απόψεις των εκπαιδευτικών.

Σ1: «...σαν πρώτη ματιά, σαν ξεκίνημα, είναι θετική. είναι, είναι βοηθητικά για να οργανώσει τη διδασκαλία.»

Σ2: «Είναι σαφή, είναι καλά διατυπωμένα. Βέβαια, ο ίδιος ο εκπαιδευτικός σύμφωνα με αυτά θα ορίσει τους δικούς του στόχους. Είναι πολύ βοηθητικά.»

Σ3: «Πιστεύω ότι είναι πολύ σωστά διατυπωμένα, το πρόβλημα όμως είναι πρακτικό. η διατύπωση είναι σαφής και δομημένη με πολύ λογική ροή.»

Σ4: «Από όσο θυμάμαι δεν δυσκολεύτηκα να τα κατανοήσω, άρα θεωρώ ότι είναι σαφή. Αν είναι απολύτως συνδεδεμένα με τις δεξιότητες δεν έχω κάποιο παράδειγμα τώρα στο νου μου, δεν παρατήρησα κάποια ασυμφωνία, θεωρώ πως είναι. Δεν μου έκανε κάτι εντύπωση. Είναι βοηθητικά, γιατί αν ξέρεις τον στόχο που θέλει, μπορείς να επιλέξεις τον τρόπο διδασκαλίας.»

Σ5: «Συμφωνώ, είναι καλά διατυπωμένα και είναι και βοηθητικά προς την κατεύθυνση δραστηριοτήτων του 21ου αιώνα»

Σ6: «Θα πω ότι είναι σε υψηλό βαθμό καλά διατυπωμένα, μερικά βέβαια νομίζω ότι επικαλύπτουν το ένα το άλλο, δηλαδή τα αποτελέσματα που επιδιώκεις μπορεί να είναι ακόμα πιο συγκεκριμένα, γενικά είναι σε ένα καλό βαθμό διατυπωμένα. Είναι αρκετά βοηθητικά σε έναν μέτριο βαθμό, περισσότερο σημαντικές είναι οι δραστηριότητες που προτείνονται.»

Σ7: «Η αίσθηση που είχα είναι ότι δεν συνάντησα κάποιο πρόβλημα.»

Σ8: «Είναι σαφή, είναι καλά διατυπωμένα αλλά νομίζω ότι αυτό που είναι καλό είναι ότι αυτά τα μαθησιακά αποτελέσματα συνοδεύονται από κάποιες δραστηριότητες που εξηγούν τους στόχους. Ο στόχος από μόνος του τον διαβάζεις και λες πώς θα το πετύχω αυτό. Αλλά επειδή όλοι οι στόχοι έχουν από δίπλα τους και από μία δραστηριότητα, ο στόχος από μόνος του μπορεί να είναι και λίγο αφηρημένος. έχει γίνει καλή δουλειά.»

Είναι αρκετά βοηθητικά, θα ήθελα λιγότερους στόχους και τα μαθησιακά αποτελέσματα. ...Σε μεγάλο βαθμό είναι στραμμένο στον 21ο αιώνα»

Σ9: *«Από το 1 έως το 5 βάζω πέντε. Τα βρήκα αρκετά σαφή τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Είναι αρκετά χωρισμένο σε ενότητες και ενότητες, είναι πιο ξεκάθαρα. Είναι πολύ βοηθητικά στη διαμόρφωση της διδασκαλίας μου.»*

2. Πως κρίνετε **το περιεχόμενο (ύλη)** που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)

Οι εκπαιδευτικοί ερωτήθηκαν στη συνέχεια για **το πώς κρίνουν το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών, και συγκεκριμένα να αξιολογήσουν το περιεχόμενο ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους καθώς επίσης ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα. Όσον αφορά στην καταλληλότητά του, ένας εκ των εκπαιδευτικών το έκρινε ως κατάλληλο. Οι υπόλοιποι εξέφρασαν ενστάσεις. Συγκεκριμένα, αναφορικά με την καταλληλότητά με βάση την ηλικία των μαθητών, αναφέρθηκε πως, ειδικά για τις δύο πρώτες τάξεις του Δημοτικού, οι απαιτήσεις είναι υπερβολικές μιας και τα παιδιά αυτής της ηλικίας δεν έχουν κατακτήσει επαρκώς την ικανότητα ανάγνωσης και γραφής. Επίσης, πως η έννοια του αλγορίθμου στη δευτέρα τάξη θα πρέπει να δοθεί διαφορετικά. Σχετικά με την καταλληλότητά με βάση τις προγενέστερες γνώσεις τους δηλώθηκε πως απαιτείται μία μεταβατική περίοδος για τα παιδιά, μιας και το νέο πρόγραμμα σπουδών είναι πιο αναλυτικό από το προηγούμενο και ότι τα παιδιά που είναι στην πέμπτη και στην έκτη τάξη καλούνται να καταβάλουν μεγαλύτερη προσπάθεια ώστε να καλυφθούν ορισμένα κενά που έχουν προκύψει από αυτά που διδάσκονταν στις προηγούμενες τάξεις με βάση το υφιστάμενο πρόγραμμα σπουδών. Τέλος, εκφράστηκε ο προβληματισμός για το εάν το περιεχόμενο είναι κατάλληλο και εφαρμόσιμο σε μαθητές ενός απομακρυσμένου ορεινού χωριού εν συγκρίσει με**

τους μαθητές μιας πόλης, εφόσον έχουν διαφορετικά ερεθίσματα και προσλαμβάνουσες.

Όσον αφορά την επιστημονική του εγκυρότητα, αυτή κρίθηκε πολύ υψηλή.

Παρατίθενται ενδεικτικά αποσπάσματα των δοθεισών απαντήσεων.

Σ1: *«Επειδή είναι γενικό θα πω ότι είναι κατάλληλο. σε ένα γενικό πλαίσιο μπορούν να ανταποκριθούν οι μαθητές. Το πρόβλημα είναι οι ώρες όπως σας είπα.»*

Σ2: *«Επιστημονική εγκυρότητα φυσικά και έχει. Από κει και πέρα νομίζω ότι έχει με την ηλικία του παιδιού, κάποια πράγματα είναι υπερβολικά για πρώτη και δεύτερα δημοτικού που δεν ξέρουν να γράφουν και να διαβάζουν. Χρησιμοποιώ οπτικό προγραμματισμό, ο στόχος είναι να πιάνει το ποντίκι, να ξεχωρίσει το δεξί από το αριστερό κλικ, το δεύτερο να σκέφτεται και να μπορεί να συνεργάζεται διότι είναι δύο παιδιά σε κάθε υπολογιστή. Κάποια πράγματα δεν μπορούν να τα κάνουν τα παιδιά, κάποια είναι υπερβολικά για την ηλικία τους. Υπάρχουν παιδιά που δεν έχουν ούτε tablet ούτε smartphone και έτσι πρέπει να τα διδάχτούν από το μηδέν.»*

Σ3: *«Έχουμε ένα πρόβλημα, διότι χρειάζεται μία μεταβατική περίοδος για τα παιδιά. το νέο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών είναι πιο αναλυτικό από το προηγούμενο. Εδώ υπάρχει ένα χάσμα. τα παιδιά που είναι στην πέμπτη και στην έκτη τάξη, καλούνται να καταβάλουν θεωρώ μεγαλύτερη προσπάθεια για να καλύψουν κάποια κενά με αυτά που διδάσκονταν στις προηγούμενες τάξεις. Ίσως και για αυτό φαίνεται ότι δυσκολεύονται τα παιδιά. πιστεύω ότι είναι κατάλληλο, αλλά χρειάζεται και 2η διδακτική ώρα. Στην Α Δημοτικού δεν συνάντησα κάποιο πρόβλημα. Ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα, άρτιο θα έλεγα. Σε παιδιά δημοτικού, καλύπτει με τεχνολογίες και δραστηριότητες. οι συσκευές που έχουν αισθητήρες υπάρχουν παντού για αυτό τα παιδιά πρέπει να ξέρουν τι να κάνουν με αυτές τις συσκευές.»*

Σ4: «Ως προς την ηλικία, ως προς την επιστημονική εγκυρότητα αυτό είναι πιο εύκολο να σας το απαντήσω, πρώτο εεε είναι πολύ έγκυρο και δεν μπορώ να το αμφισβητήσω, όλες οι πηγές είναι αξιόπιστες, αλίμονο δεν υπάρχει θέμα πάνω σε αυτό. Τώρα ως προς την ηλικία, δεν ξέρω αν ισχύει, θα κάνω πάλι τον ίδιο διαχωρισμό, Δεν ξέρω αν υπάρχει εφαρμοσιμότητα αυτού του προγράμματος με ίδιο ακριβώς τρόπο σε ένα απομακρυσμένο ορεινό χωριό με τους μαθητές μιας πόλης, γιατί έχουν διαφορετικά ερεθίσματα και αυτή η διαφοροποίηση στην Ελλάδα δυστυχώς ακόμα προβληματίζει. Είπαμε στην αρχή ότι είναι ανοιχτό και εφαρμόσιμο άρα θα μπορούσε να εφαρμοστεί, ανάλογα τον στόχο προφανώς. είναι αυξημένα αλλά θεωρώ ότι είναι αρκετά εξοικειωμένα τα παιδιά με την τεχνολογία, Λοιπόν αν ειπωθούν με τον κατάλληλο τρόπο δεν θα υπάρχει θέμα. Δεν νομίζω ότι αντιμετωπίζουν ιδιαίτερο πρόβλημα. Νομίζω θετικά θα έλεγα. μέτριο προς αυξημένο, αν επιτρέπεται τσιμπημένο προς τα πάνω, για να πετύχουμε κάτι καλύτερο.»

Σ5: «Ως προς την επιστημονική εγκυρότητα δεν υπάρχει καμία αμφισβήτηση. Τώρα ως προς την καταλληλότητα, θα χρειαστεί να γίνει όταν το πρόγραμμα αυτό εφαρμοστεί και επίσημα, θα πρέπει να υπάρχει μία προσαρμογή των μεγαλύτερων τάξεων οι οποίοι θα βρεθούν να πρέπει να μάθουν να πειραματιστούν με έννοιες όταν θα εφαρμοστεί το πρόγραμμα των σπουδών. Ίσως εφαρμοστεί σταδιακά. Αν π.χ. εφαρμοστεί σαν διακόπτης από αύριο, τα παιδιά των μεγαλύτερων τάξεων δεν θα έχουν διδαχθεί το υλικό των μικρότερων τάξεων. εκεί θα χρειαστεί μία μεγαλύτερη προσπάθεια. Στο δικό μας σχολείο λειτουργούσαν πιλοτικά και τα εργαστήρια δεξιοτήτων. Τα παιδιά που είναι στην τρίτη και στην τετάρτη έχουν μία ιδέα. Αλλά για τα υπόλοιπα σχολεία, θα έχουν μία μικρή δυσκολία. Τα παιδιά έχουν μία επαφή με την τεχνολογία. Δεν βρίσκεις εύκολα μαθητή που να μην ασχολείται με την με την τεχνολογία, όπως π.χ. tablet.»

Σ6: «Θεωρώ ότι είναι μεγαλεπήβολο σχέδιο που φυσικά αν επιτευχθεί έτσι όπως παρουσιάζεται μιλάμε για ένα υψηλού επιπέδου μάθημα πληροφορικής. Σε κάποια σημεία υπάρχουν κάποιες υπερβολές, ο αλγόριθμος στη Β τάξη Δημοτικού πρέπει να δοθεί αλλιώς σαν έννοια. Νομίζω ότι είναι λίγο υπερβολή. Το βασικότερο πρόβλημα της πληροφορικής είναι ότι οι ώρες είναι μειωμένες, δηλαδή δεν θα φτάσω να καλύψουν όλο αυτό, όλη αυτή την έκταση. Οι περισσότερες ενότητες είναι κατάλληλες, κάποιες δεν

είναι. Βασίζεσαι ώστε να έχει επιτευχθεί στην προηγούμενη τάξη ώστε και σε αυτή να συνεχίσει ώστε να προχωρήσεις σε επόμενες ενότητες. Το πρόβλημα είναι αν θα έχει επιτευχθεί τον προηγούμενο χρόνο. Ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα θεωρώ ότι είναι πολύ καλό.»

Σ7: «Για την επιστημονική του εγκυρότητα δεν έχω να κάνω κάποια παρατήρηση είναι ok αλλά για την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους όπως είπα και πριν για την πρώτη δημοτικού και για τη δεύτερα είναι υπεραισιόδοξο. Ένας μαθητής που έρχεται προγενέστερα από ένα προβληματικό σχολείο με τα εργαστήρια να μην καλύπτουν τις ανάγκες του προγράμματος με ένα μαθητή που έρχεται με προγενέστερο περιβάλλον το οποίο υπήρχε οργανωμένο και είχε την υποδομή...»

Σ8: «Θα το βαθμολογούσα χαμηλότερα για την ηλικία των παιδιών, θα έπρεπε να χαμηλώσει λίγο ακόμα. Σχετικά με την επιστημονική του εγκυρότητα, είναι πολύ υψηλή.»

Σ9: «Ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα το κρίνω πολύ καλό, από το 1 έως το 5 βάζω πέντε. Στους μαθητές τους δικούς μου δεν ανταποκρίνεται στις προγενέστερες γνώσεις και δεξιότητες και ικανότητες που έχουν από το σπίτι τους. Έχουν ένα θέμα όσον αφορά Γραφή και ανάγνωση, ειδικά στην πρώτη δημοτικού. Θέματα υπάρχουν στις μικρότερες τάξεις»

3. Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;

Οι εκπαιδευτικοί όταν ερωτήθηκαν για το γεγονός ότι το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών οργανώνεται σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη το έκριναν ως θετικό, ότι είναι προς την σωστή κατεύθυνση. Η σπειροειδής προσέγγιση όχι μόνο βοηθά στην εμπάθунση αλλά και

στην επανάληψη, μιας και, όπως δηλώθηκε, τα παιδιά σε μικρές ηλικίες μαθαίνουν πιο εύκολα αλλά ξεχνούν και πιο εύκολα, δηλαδή μεταβαίνοντας από τη μία τάξη στην άλλη τα έχουν λησμονήσει, οπότε η σπειροειδής προσέγγιση λειτουργεί ευεργετικά. Επίσης, η οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη βοηθά τον διδάσκοντα να οργανώσει καλύτερα τη διδασκαλία του. Τέλος θεωρείται πως αυτή η καινοτομία θα λειτουργήσει προς την σωστή κατεύθυνση.

Ακολουθούν ορισμένα ενδεικτικά αποσπάσματα των απαντήσεων τις οποίες παρείχαν οι εκπαιδευτικοί.

Σ1: «Δηλαδή όταν λέμε τώρα το κομμάτι της αλγοριθμικής, εντοπίζω τον προγραμματισμό, έχει μία καλή δομή και φτάνω στη μεταβλητή. Ναι, η γνώμη μου είναι θετική.»

Σ3: «Είναι πολύ σωστή η προσέγγιση και έτσι πρέπει να γίνεται.»

Σ4: «Νομίζω ότι είναι στη θετική κατεύθυνση. Ναι συμφωνώ υπέρ της σπειροειδούς κατεύθυνσης μάθησης, δίνεις από κάθε θέμα σε κάθε τάξη τόσο όσο, και μετά το κάνεις την επόμενη χρονιά, το προεκτείνει και την επόμενη χρονιά και άλλο. Άρα νομίζω ότι είναι θετική αυτή η προσέγγιση. Ναι συμφωνώ.»

Σ5: «Η γνώμη μου είναι θετική. Γιατί τα παιδιά σε μικρές ηλικίες μαθαίνουν πιο εύκολα αλλά ξεχνούν και πιο εύκολα, δηλαδή πηγαίνοντας από τη μία τάξη στην άλλη τα έχουν ξεχάσει. Χρειάζεται η σπειροειδής προσέγγιση και η επανάληψη. Άρα είναι θετικό.»

Σ6: «Είναι πολύ καλά οργανωμένα όλα και πολύ καλά παρουσιασμένα. Υπάρχουν και δραστηριότητες που είναι πιο χρήσιμες. Ωστόσο είναι πολύ μεγάλα σε έκταση, κάποιες ενότητες θα μείνουν απέξω καθώς υπάρχει έλλειψη χρόνου.»

Σ7: «Θεωρώ ότι είναι κάτι θετικό.»

Σ8: «Θεωρώ πως η οργάνωση του περιεχομένου σε θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη είναι κάτι το θετικό. Και αυτή η καινοτομία μπορεί να λειτουργήσει πολύ σωστά»

Σ9: «Σε κάθε τάξη αυξάνονται τα προσδοκώμενα αποτελέσματα κάθε χρόνο, το θεωρώ πολύ καλό. Έχουμε και εμείς μία ιδέα τι θα κάνουμε τον επόμενο χρόνο. Κάθε καινοτομία θα πάρει χρόνο για το μέγιστο αποτέλεσμα, σίγουρα 12 χρόνια. Θα υπάρχει κάποια δυσκολία στην υλοποίηση του αλλά πιστεύω ότι θα πάει καλά.»

4. Πως κρίνετε **το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται** για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)

Στην ερώτηση πως κρίνουν **το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται για τη διδασκαλία του μαθήματος** όλοι ανεξαιρέτως οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως δεν επαρκεί μία ώρα την εβδομάδα. Απαιτείται να διδάσκεται το μάθημα δύο ώρες εβδομαδιαίως, αν όχι στο σύνολο των τάξεων, τουλάχιστον στην πέμπτη και έκτη τάξη. Όσον αφορά τυχόν αλλαγές ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος διατυπώθηκαν διάφορες προτάσεις. Αναφέρθηκε να μην μειωθεί η ύλη αλλά να αφαιρεθούν ορισμένες δραστηριότητες. Προτάθηκε, επίσης, να αφαιρεθεί μέρος της ύλης που αφορά στα υπολογιστικά συστήματα ή στον ψηφιακό γραμματισμό μιας και η πολυειότητα, η αλγοριθμική και ο άξονας των δεδομένων κρίνονται σημαντικότεροι. Τέλος, προτάθηκε ακόμα και η αφαίρεση της μισής ύλης.

Παρακάτω ακολουθούν ενδεικτικά αποσπάσματα των απαντήσεων που έδωσαν οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί.

Σ1: *«Δεν επαρκεί με τίποτα αυτή η ώρα. Η μία ώρα δεν είναι τίποτα, δεν μπορούμε να το υλοποιήσουμε. Θα μπορούσα να αφαιρέσω τα πράγματα που έχω να κάνω με υπολογιστικά συστήματα. Αυτά θα μπορούσαν να αφαιρεθούν. Θεωρώ ότι πρέπει να δημιουργηθούν περισσότερα στη δημιουργικότητα ώστε να προλαβαίνουμε την ώρα.»*

Σ2: *«Σε σχέση με το χρόνο, υπολείπεται πάρα πολύ, θέλει δύο ώρες συνεχόμενες. Εμείς έχουμε 100 iPad, υπάρχει διαφορά στη συμμετοχή των παιδιών διότι το παίρνουν και στο σπίτι τους. Το παίρνουν στην τετάρτη τάξη και το παραδίδουν στην έκτη. Ο χρόνος είναι απαραίτητος και με δύο θεματικά πεδία, πάλι λίγος ο χρόνος.»*

Σ3: *«Μη επαρκές. το είχαμε υποβάλει στην αξιολόγηση. Το νέο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών ήρθε να καλύψει το χάος . στην πέμπτη και στην έκτη τάξη χρειάζεται και δεύτερη ώρα. Η εποχή μας είναι ψηφιακή. Αρχίζεις και κάνεις κόλπα, αρχίζεις και κόβεις προγράμματα. να μην καλύψεις όλους τους άξονες όπως θα έπρεπε. Κάποιος θα μπορούσε να κάνει λιγότερες ενότητες. 45 λεπτά είναι η ώρα, τι να προλάβεις να κάνεις. Πρέπει να διδάξεις, να καταλάβεις τι κατάλαβαν, να αξιολογήσεις. Για να γίνει ένα project χρειάζονται τέσσερις ώρες, μιλάμε δηλαδή για ένα μήνα. Δεν γίνεται ποτέ.»*

Σ4: *«Ο χρόνος είναι ανεπαρκής. Το πρόγραμμα είναι προς καλή κατεύθυνση αλλά όλα αυτά που προτείνει να υλοποιηθούν μέσα σε 40 λεπτά;; Εγώ αυτό που εφαρμόζω τώρα είναι ότι δίνω περισσότερη έμφαση στους άξονες που θεωρώ πιο σημαντικούς και χρήσιμους, ας πούμε η πολιτειότητα και η αλγοριθμική. Ίσως δίνω λιγότερη έμφαση στο ψηφιακό γραμματισμό που είναι αντικείμενο στο προηγούμενο πρόγραμμα σπουδών. Και τον άξονα δεδομένων τον θεωρώ πολύ σημαντικό. Στις μικρότερες τάξεις δεν δίνω μεγάλη έμφαση, στις μεγαλύτερες μεγάλες δίνω που μπορούν να τα μάθουν καλύτερα.»*

Σ5: «Εδώ θα πω αυτό που είπα προηγουμένως. Ευχής έργον θα είναι να έχουμε περισσότερο χρόνο και για το καλύτερο θα ήταν να υπάρξει ένα δίωρο την εβδομάδα σε κάθε τάξη γιατί σε όλες τις τάξεις μπαίνει και η πληροφορική, μπαίνει ο προγραμματισμός, Η ανάλυση δεδομένων και άλλες καινοτομίες. το καλύτερο να υπάρχει δίωρο για να έχουμε το χρόνο να υλοποιήσουμε αυτά τα πράγματα αλλά και να μη χάνεται η συνέχεια. Τώρα ως προς την ύλη, πρέπει να δω το πρόγραμμα δεν μπορώ δεν μπορώ να πω έτσι τι θα άλλαζα στην ύλη. Ίσως σε κάποιες δραστηριότητες δεν θα επιμείνω.»

Σ6: «Σε εμάς υπάρχει το μεγαλύτερο πρόβλημα, Με μία ώρα την εβδομάδα στην πρώτη δημοτικού δεν μπορείς να καλύψεις όλες τις ενότητες. Είναι δεδομένο αυτό αλλά νομίζω το ξέρουν και οι υπεύθυνοι. Ανάλογα και στις επόμενες τάξεις. Ίσως να μην αφαιρούσα ολόκληρη ενότητα αλλά κάποια κομμάτια, για παράδειγμα κάποιες δραστηριότητες.»

Σ7: «Δεν ανταποκρίνεται ο χρόνος στο σχεδιασμό. Δεν μπορώ να το χωρίσω στη μέση. Πρέπει να δεις τι θα αφήσεις για μετά. Σχετικά με την ύλη, να βγει η μισή. Στην πρώτη και τη δεύτερα δημοτικού θα έκανα άλλη προσέγγιση.»

Σ8: «Ο χρόνος είναι πολύ περιορισμένος. Θα έπρεπε να είναι τουλάχιστον 2 ώρες την εβδομάδα. Ως προς την ύλη δεν θα έκοβα κάτι, ίσως να παρέλειπα κάποιες δραστηριότητες προκειμένου να φτάσει ο χρόνος.»

Σ9: «Αυτό το πρόγραμμα σπουδών κατά την άποψή μου δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε μονόωρο μάθημα. Είναι πολύ το περιεχόμενο αλλά λίγες οι ώρες.»

5. Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη **διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων**; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)

Τέθηκε η ερώτηση εάν θα άλλαζαν οι εκπαιδευτικοί κάτι τι θα ήταν αυτό ως προς τη διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων. Τρεις εκπαιδευτικοί απάντησαν πως δεν θα άλλαζαν τίποτα από το πρόγραμμα σπουδών, πως έχει καλώς όπως είναι. Όσον αφορά στην διάταξη των ενοτήτων ένας εκπαιδευτικός πρότεινε στην πρώτη και την δεύτερα δημοτικού η πλοήγηση στο διαδίκτυο να μετατεθεί λίγο προς τα πίσω και ένας δεύτερος εκπαιδευτικός να μετετίθετο η αλγοριθμική σκέψη στο τέλος όσον αφορά στις μικρές τάξεις. Αναφορικά με την προσθήκη ενοτήτων, ένας εκπαιδευτικός πρότεινε να προστεθούν ενότητες στον άξονα της πολιτειότητας. Σχετικά με την αφαίρεση ενοτήτων, προτάθηκε να αφαιρεθούν η ανάλυση δεδομένων και τα υπολογιστικά συστήματα. Επίσης, προτάθηκε χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση η αφαίρεση ενοτήτων στην πρώτη και στη δεύτερα δημοτικού. Τέλος, διατυπώθηκε η άποψη πως συνιστά λάθος η αφαίρεση ενοτήτων και πως θα έπρεπε να αφαιρεθούν ορισμένες δραστηριότητες.

Ακολουθούν αποσπάσματα των δοθεισών αποκρίσεων.

Σ1: *«Η δεύτερη ενότητα όπως είπα και πριν, ο ψηφιακός γραμματισμός είναι πολύ σημαντικός. Η ανάλυση δεδομένων δεν χρειάζονται, μπορούμε να μείνουμε σε ένα επίπεδο όπως είναι οι χάρτες ακόμα και το Excel μέχρι εκεί ας πούμε, όχι παραπάνω. Ο προγραμματισμός πρέπει να τρέχει σε όλες τις τάξεις. οι ώρες δεν μας βοηθάνε. Να αφαιρούσαν με υπολογιστικά συστήματα και να προσθέταμε πολιτειότητα. Μεγάλο κεφάλαιο αλλά δεν υπάρχουν ώρες.»*

Σ2: *«Ό,τι αλλαγές θα έκανα, θα έκανα αφαίρεση στη δεύτερα και στην πρώτη δημοτικού.»*

Σ3: *«Δεν ξέρω αν θα μπορούσα να αλλάξει κάτι. δεν είναι αυστηρό, Μπορείς να ξεκινήσεις από όποιον άξονα θέλεις, ούτε για ώρες μιλάμε. Στην προσθήκη η αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων, δεν θα άλλαζα κάτι.»*

Σ4: «Το είπα ήδη, ας πούμε ψηφιακές συσκευές και ψηφιακά συστήματα αν είχα χρόνο θα τα έκανα όλα, νομίζω ότι αν δεν έχω χρόνο θα το αφήσω στο τέλος αλλά θα έδινα λιγότερο χρόνο. Όχι προσθήκη ενότητων δεν θα έκανα καμία.»

Σ5: «Δεν θα άλλαζα κάτι ως προς τη διάταξη. η διάταξη θεωρώ ότι είναι... πάντα όταν κάνεις μάθημα θέλεις να αλλάξεις κάτι αλλά θεωρώ οι ενότητες ότι είναι okay. ούτε θα πρόσθετα, ούτε θα φέρουσα ενότητες»

Σ6: «Θα προσπαθούσα σε μικρότερες τάξεις να μην έχω πολλές απαιτήσεις, δηλαδή κάποιες δραστηριότητες μπορεί να τους τις αφαιρούσαν, ενότητες όχι δεν θα αφαιρούσα, νομίζω είναι λάθος. Νομίζω ότι είναι πλήρες, η διάταξη είναι καλή, έχει μία ενότητα, έχει μία συνοχή. Ο χρόνος είναι το βασικό θέμα.»

Σ7: «Στην πρώτη και την δεύτερα δημοτικού την πλοήγηση στο διαδίκτυο θα το πήγαινα λίγο αργότερα.»

Σ8: «Δεν θα άλλαζα κάτι ως προς την διάταξη, τη θεωρώ σωστή. Όσον αφορά στις επιμέρους ενότητες, ούτε θα πρόσθετα, ούτε θα αφαιρούσα κάποιες, είναι μία χαρά.»

Σ9: «Θα επέλεγα να μην κάνω κάποια κομμάτια ανάλογα την τάξη, ή κάποια πράγματα από 4 έως 5 ώρες θα τις κάνω λιγότερες, θα αφαιρούσα δραστηριότητες. θα μπορούσα με μία παρουσίαση να δείξω και τη μορφοποίηση και τη διαδραστικότητα, τα εργαλεία. Πρώτα θα ξεκινήσουμε με κάποιες δεξιότητες, να πιάνουν το ποντίκι και μετά να εστιάζουμε τι είναι αλγοριθμική και τι ρομποτική, όσον αφορά τη διάταξη. θα την έβαζα στο τέλος την αλγοριθμική σκέψη. Θα αναθεωρούσα ενότητες λόγω χρόνου, για παράδειγμα στην πρώτη τάξη πρέπει να μπουν στο φωτόδεντρο να το πατάνε.»

5.2.3 3^ο Ερευνητικό Ερώτημα

Ποια λειτουργικά πλεονεκτήματα εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στα νέα Π.Σ.; (αναφορικά με παραπλήσια ζητήματα με αυτά που αναφέρονται στο προηγούμενο ερευνητικό ερώτημα).

1. Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις **σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες** (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)

Στην τεθείσα ερώτηση **κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες, ένας εκπαιδευτικός απάντησε πως δεν απαντά σε μεγάλο βαθμό. Οι υπόλοιποι δήλωσαν πως απαντά από ικανοποιητικό έως πολύ μεγάλο βαθμό και επιχειρηματολόγησαν αναφέροντας ορισμένα παραδείγματα. Ανέφεραν πως οι προτεινόμενες δραστηριότητες και τα εργαλεία είναι τέτοια ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στην κοινωνικοποίηση των παιδιών, αντιθέτως μάλιστα, οι online δραστηριότητες τα φέρουν σε επαφή με παιδιά που βρίσκονται μακριά, σε άλλες χώρες. Επίσης, η ρομποτική δύναται να συσχετισθεί με γνώσεις περιβαλλοντικές, να δημιουργηθεί κατασκευή που να προσφέρει στο περιβάλλον. Επιπλέον, είναι δυνατόν οι μαθητές να ασχοληθούν με κάποιο θέμα που σχετίζεται με τη διαπολιτισμικότητα. Ακόμη, αναφέρθηκε πως στον ψηφιακό γραμματισμό υπάρχουν δραστηριότητες στις οποίες μπορούν να ανταποκριθούν παιδιά από διάφορες πολιτισμικές κατηγορίες, μιας και τα τεχνολογικά μέσα δεν προϋποθέτουν να προέρχεται από κάποια πολιτισμική κατηγορία. Τέλος, υποστηρίχθηκε ότι ειδικά ο άξονας της πολιτειότητας προετοιμάζει τον πολίτη του μέλλοντος.**

Ακολουθούν αποσπάσματα των απαντήσεων που δόθηκαν

Σ1: «Δεν νομίζω να γίνεται λόγος για κάθε τομέα που αναφέρετε δίνω συνέχεια τις ίδιες απαντήσεις. Αλλά αυτή είναι η άποψή μου, θα φανεί στο χρόνο, είναι καθαρά εξελίξιμο, σε τρία χρόνια. Δεν απαντά τόσο.»

Σ2: «Κατά μεγάλο ποσοστό απαντά σχεδόν σε όλα, είναι ανάλογα την εφαρμογή, πώς θα βγουν τα παιδιά στον ψηφιακό κόσμο. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ετοιμάσουν υλικό.»

Σ3: «Σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό. Οι δραστηριότητες που προτείνονται και τα εργαλεία είναι τέτοια ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στην κοινωνικοποίηση των παιδιών. Ίσα-ίσα, όπως οι δραστηριότητες online τα φέρουν σε επαφή με παιδιά που βρίσκονται μακριά.»

Σ4: «Είναι προς τη θετική κατεύθυνση, που είναι ανοιχτό μπορείς να θίξεις θέματα, Ας πούμε, μπορούμε να αξιοποιήσουμε τη θεματικότητα μέσα από το αντικείμενο που διδάσκουμε, μπορούμε να συμπεριλάβουμε και άλλα θέματα. Παραδείγματος χάρη τώρα μου έρχεται στο μυαλό, στην ρομποτική που μπορούμε όμως να βάλουμε γνώσεις περιβαλλοντικές, και κατασκευή που να προσφέρει στο περιβάλλον ή κάποιο άλλο θέμα να θα δείξουμε που έχει σχέση με τη διαπολιτισμικότητα. Άρα νομίζω ότι είναι στη θετική κατεύθυνση, αυτό με ρωτήσατε τι απάντησα κάτι άλλο; Απαντά σημαντικά σε πολύ μεγάλο βαθμό.»

Σ5: «Τώρα από όσο θυμάμαι, απαντά σε μεγάλο βαθμό στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες.»

Σ6: «Θεωρώ ότι είναι κατάλληλο. απαντά σε αυτές τις προκλήσεις. Τώρα σαν παράδειγμα τι να σας πω, ας πούμε στον ψηφιακό γραμματισμό υπάρχουν δραστηριότητες που μπορούν να ανταποκριθούν παιδιά από διάφορες πολιτισμικές κατηγορίες, που τα μέσα τα τεχνολογικά δεν απαιτούν να προέρχεται από κάποια πολιτισμική κατηγορία, δεν είναι προαπαιτούμενο. Νομίζω απλώνεται σε όλες τις ομάδες.»

Σ8: «Θεωρώ ότι απαντά σε πολύ μεγάλο βαθμό. Ειδικά ο άξονας της πολιτειότητας προετοιμάζει τον πολίτη του μέλλοντος»

Σ9: «Ναι, θεωρώ ότι σε πολύ μεγάλο βαθμό απαντά στις σύγχρονες προκλήσεις γιατί υπάρχουν δεδομένα, έχουν αλλάξει οι εποχές. Τα παιδιά είναι μέσα σε όλα. Γενικά περιλαμβάνει πολλά αντικείμενα που αφορούν το νέο άνθρωπο στον ψηφιακό κόσμο, στον προγραμματισμό και στη ρομποτική. Στις προκλήσεις, ένας εκπαιδευτικός μπορεί να χρησιμοποιήσει, να επιλέξει κάποιο θέμα το οποίο θέλουν τα παιδιά.»

2. Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: «Τα ΠΣ προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής». Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ πράγματι διαπνέεται από **αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση**; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);

Οι εκπαιδευτικοί ερωτήθηκαν εάν το νέο πρόγραμμα σπουδών διαπνέεται όντως από μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** όπως διακηρύσσουν οι κατασκευαστές του. Απάντησαν πως **πράγματι διαπνέεται σε μεγάλο βαθμό από αυτήν την λογική** ισχυριζόμενοι ότι οι δραστηριότητες είναι σε αυτό το πνεύμα και είναι κάτι που οι μαθητές το εφαρμόζουν μέσα στην τάξη με την παρότρυνση του εκπαιδευτικού. Πως ένα χαρακτηριστικό της εκπαίδευσης της πληροφορικής είναι ότι υπάρχει αυτή η έννοια της ανακάλυψης και της εξερεύνησης και πως οι μαθητές εργάζονται ομαδοσυνεργατικά. Οι εκπαιδευτικοί προέβησαν και στην εξής παρατήρηση, πως προκειμένου να γίνει πράξη η εν λόγω προοδευτική-

μαθητοκεντρική προσέγγιση σημαίνοντα ρόλο διαδραματίζουν ο εκπαιδευτικός, η διάταξη του χώρου, η διαθεσιμότητα υπολογιστών, όλη η υλικοτεχνική υποδομή.

Κατωτέρω γίνεται παράθεση ενδεικτικών αποσπάσματος των απαντήσεων των εκπαιδευτικών.

Σ1: *«Πάντα το ομαδοσυνεργατικό είναι η βάση το για να δουλέψουμε. Τώρα που ήρθε ο κορωνοϊός μας έμαθε να δουλεύουμε ομαδοσυνεργατικά και σε ψηφιακές πλατφόρμες.»*

Σ2: *«Συμφωνώ αλλά σε σχέση με τον τρόπο εφαρμογής»*

Σ3: *«Συμφωνώ απόλυτα. Εργαζόμαστε πάντα σε ομάδες των δύο - τριών παιδιών, ανάλογα το project μπορεί και τέσσερα παιδιά. Θεωρώ ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση σε πολύ μεγάλο βαθμό. Βέβαια έχει να κάνει με την υποδομή, με το εργαστήριο.»*

Σ4: *«Σε μεγάλο βαθμό με την προϋπόθεση αξιοποίησης από τον εκπαιδευτικό. Ας πούμε ότι προτείνει κάποιες γραμμές για κάποιες κατευθύνσεις οι οποίες μπορεί να αξιοποιηθούν. Το μοντέλο το ομαδοσυνεργατικό γίνεται έτσι κι αλλιώς σε μία τάξη. Αρκετά το καλύπτει το πρόγραμμα σπουδών αλλά εξαρτάται από τον εκπαιδευτικό. Όντως διαπνέεται από αυτή την προοδευτική - μαθητοκεντρική λογική, τουλάχιστον δίνεται αυτή η γραμμή.»*

Σ5: *«Θεωρώ ότι διαπνέονται από αυτές τις αρχές και όπως σας είπα πριν πρέπει να δω το πρόγραμμα για να σας πω. Οι δραστηριότητες είναι σε αυτό το πνεύμα και εξάλλου είναι κάτι που οι μαθητές το εφαρμόζουν μέσα στην τάξη με την παρότρυνση του εκπαιδευτικού να βοηθήσουν τους άλλους, να συνεργαστούν. Όταν κάποιος μαθητής είναι καλύτερος, θα βοηθήσει τους άλλους. Είναι σαν μία κυψέλη, ένα μελίτσι. Ένα χαρακτηριστικό της εκπαίδευσης της πληροφορικής είναι ότι υπάρχει αυτή η έννοια της ανακάλυψης και της εξερεύνησης, οι μαθητές προσπαθούν μόνοι τους να βρουν. Θεωρώ*

«ότι το νέο πρόγραμμα σπουδών διαπνέεται από αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση σε μεγάλο βαθμό.»

Σ6: *«Όντως φαίνεται ότι αυτός είναι ο στόχος και πολύ σωστοί είναι όλοι οι προηγούμενοι στόχοι. Θα πρέπει να επιτυγχάνονται σε όλα τα μαθήματα και όχι μόνο στην πληροφορική μέσα από δραστηριότητες συνεργατικές σε διάφορες τάξεις και θα έπρεπε να υπάρχουν. Κατά τη γνώμη μου μπορούν να επιτευχθούν όλα τα παραπάνω. Νομίζω ότι επιτυγχάνονται αυτοί οι στόχοι από τις δραστηριότητες που επιτυγχάνονται. Αυτή είναι η λογική και πολύ σωστά είναι.»*

Σ7: *«Όταν υπάρχουν τα υλικοτεχνικά τότε δίνεται η δυνατότητα να εφαρμοστούν αυτά που λένε οι κατασκευαστές τους. Είναι η προσέγγιση κάθε εκπαιδευτικού, τελικά το πώς θα προσεγγίσει την κάθε θεματική ενότητα.»*

Σ8: *«Οι δραστηριότητες που προτείνονται είναι αυτές που λένε οι συντάκτες αλλά το θέμα είναι αν ο καθένας τις υλοποιήσει.»*

Σ9: *«Θεωρώ ότι τη μαθητοκεντρική προσέγγιση την δίνει, και την προοδευτική. Θεωρώ σημαντικό ρόλο παίζει ο εκπαιδευτικός, η διάταξη του χώρου, η διαθεσιμότητα υπολογιστών, όλη η υλικοτεχνική υποδομή. Στο δικό μας το μάθημα θεωρώ ότι δουλεύουν σε ομάδες μικρές είτε μεγαλύτερες. Υπάρχει συνεργασία σε όλο το τμήμα όπως και ο εκπαιδευτικός είναι εκπαιδευμένος καλά σε αυτό και έχει τη διάθεση αλλά και την υλικοτεχνική υποδομή για να τα καταφέρει. Επίσης και κάποια σενάρια που παρακολουθήσαμε θεωρώ πως ήταν ξεκάθαρο ότι οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες και ελέγχονται και ατομικά και συνολικά μέσα στην ομάδα.»*

3. Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

Οι εκπαιδευτικοί, μηδενός εξαιρουμένου, απάντησαν πως η προαναφερθείσα προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματος των Τ.Π.Ε. και Πληροφορικής στο Δημοτικό.

Παρατίθενται κάτωθι ενδεικτικά οι απαντήσεις τους.

Σ1: *«Ναι είναι κατάλληλο. Κάθε ώρα δίνει οδηγίες ανάλογα με τι εργασίες έχεις βάλει, είναι κατάλληλο.»*

Σ2: *«Νομίζω ότι είναι. Και σε σχέση με τη χρήση του εργαστηρίου, ο εκπαιδευτικός είναι ο μέντορας, μπορεί να κάνει μία εισήγηση, περισσότερες πρωτοβουλίες στους μαθητές σου. Δεν είναι μόνο ο ηλεκτρονικός υπολογιστής.»*

Σ3: *«Αυτή είναι η σύγχρονη παιδαγωγική στόχευση. Συμφωνώ απόλυτως, τα παιδιά έχουν ενδιαφέρον.»*

Σ4: *«Είναι πολύ κατάλληλη. Συμφωνώ απόλυτα, το μάθημα μας έτσι γίνεται.»*

Σ5: *«Όπως είπα, είναι κατάλληλη, κάτι το οποίο έχουν πει και οι θεωρητικοί της πληροφορικής. Θεωρώ ότι ταιριάζει απόλυτα.»*

Σ6: *«Στο μέγιστο βαθμό.»*

Σ8: *«Είναι κατάλληλη διότι είναι εργαστηριακό μάθημα κατά βάση, τα παιδιά έχουν να κάνουν πράγματα σχεδόν στο 80%. Ο χρόνος για να διδάξουν είναι ελάχιστος με τα άλλα μαθήματα οπότε...»*

5.2.4 4^ο Ερευνητικό Ερώτημα

Ποιες δυσκολίες αναμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί κατά την εφαρμογή των νέων Π.Σ. και ποιες προτάσεις διατυπώνουν για τη βελτίωσή τους με στόχο την επιτυχή εφαρμογή τους στην πράξη;

1. Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σας το νέο ΠΣ;

Τέθηκε η ερώτηση σχετικά με το **πώς δέχθηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί το νέο πρόγραμμα σπουδών**. Όπως προέκυψε από τις απαντήσεις που δόθηκαν, **παρά τους όποιους προβληματισμούς, κυρίως όσον αφορά στον διατιθέμενο ανά εβδομάδα χρόνο διδασκαλίας που είναι μία ώρα, γενικότερα οι εκπαιδευτικοί της Πληροφορικής δέχθηκαν θετικά το νέο πρόγραμμα σπουδών του μαθήματος Τ.Π.Ε. και Πληροφορική Δημοτικού**.

Ακολουθούν οι απαντήσεις των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών

Σ1: *«Πέρυσι ήμασταν δεκαέξι στις συναντήσεις που κάναμε, σίγουρα υπήρχαν προβληματισμοί, γενικότερα όμως θετικά το δέχτηκαν. Ο καθένας εντόπισε ανάλογα με το περιβάλλον του σχολείου του, εντόπιζε κάποια σκοτεινά σημεία. Αλλά γενικότερα το αποδέχτηκαν θετικά.»*

Σ2: *«Με φειδώ, διότι προερχόμασταν από περίοδο κορονοϊού με αποτέλεσμα ο χρόνος να είναι πιεστικός. Οι επιμορφώσεις γίνονταν απόγευμα, δεν είχαν όλοι την*

εμπειρία. Ένας συνάδελφος νέος του λες θα κάνεις προγραμματισμό, λέει ωπα, εδώ κώδικας, αλλά δεν είναι κώδικας ακριβώς. Υπήρχε βέβαια και η δεκτικότητα.»

Σ3: «Με αυτούς που έχω έρθει σε επαφή είναι με αυτούς που συνεργάστηκα στην πιλοτική εφαρμογή από άλλα πειραματικά. Ήμασταν μία χαρά, όλοι ήταν θετικοί. Μιλούσαμε για τα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε, είχα κάποια προβλήματα, μου τα απάντησε συνάδελφος και ο συντονιστής. Είχαμε θέμα με το χρόνο όπως είπα και πριν. Κάποιοι είχαν κάποια γκρίνια διότι έπρεπε να δουλέψουν και το απόγευμα Αλλά ξεπεράστηκε γρήγορα.»

Σ4: «Εμείς ιδιαίτερα στο δημοτικό δεν ήμασταν και πολλοί, το δέχτηκαν θετικά με την υποσημείωση του περιορισμένου χρόνου που αυτό ο κλάδος μας τοποθέτησαν ως πρόβλημα. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση άκουσα περισσότερες γκρίνιες, θεώρησαν ότι είναι πολύ πιεστικό. Είναι θετικοί με εξαίρεση το χρόνο.»

Σ5: «Από τις συναντήσεις με συναδέλφους που συμμετείχαν στην πιλοτική εφαρμογή, θεωρώ ότι δέχτηκαν θετικά. Πέρα από θέματα της καθημερινότητας, ότι δεν βόλευε όλους το ωράριο, όλοι αγαπούν τη δουλειά τους. Υπήρχε θετική ανταπόκριση και συνεργασία στο πλαίσιο της πιλοτικής εφαρμογής.»

Σ6: «Θεωρώ ότι πρώτα υπήρχε μία μεγάλη χαρά να έχουμε ένα υλικό στα χέρια μας, Έπειτα είδαμε ότι είναι λίγο αχανές, εκεί υπήρξε μία σάστιση. Σίγουρα χρειάζεται επιμόρφωση πάνω στο πρόγραμμα και κάποια πράγματα όπως αυτό της έλλειψης χρόνου να ληφθεί σοβαρά υπόψη. Γενικά έγιναν βήματα για την πληροφορική.»

Σ7: «Κρίνοντας από την ανταλλαγή απόψεων όλοι είχαν θέμα με τις ώρες διδασκαλίας. Επίσης, και για τις μικρές τάξεις, αν μπορούν να καταφέρουν τους στόχους.»

Σ8: «*Νομίζω ότι γενικά είχε θετική ανταπόκριση αλλά είχαν ενστάσεις λόγω του χρόνου, αν θα προλάβουν. Αλλά είχε θετική ανταπόκριση.*»

Σ9: «*Όλοι είπαμε ότι δεν επαρκεί η ώρα. Κάποια πράγματα δεν αντιστοιχούν στην ηλικία και στις αντιξοότητες των παιδιών. Παράλληλα βρήκαμε πολύ θετικό την προσθήκη των νέων αντικειμένων, την αλλαγή του ονόματος και την ελπίδα ότι θα έχουμε και ένα εγχειρίδιο.*»

2. Λαμβάνοντας υπόψη την **επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων**, τις **υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)

Οι εκπαιδευτικοί ερωτήθηκαν εάν είναι πιθανόν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες αναφορικά με την **επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων**, τις **υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** όταν το νέο πρόγραμμα σπουδών του μαθήματος **Τ.Π.Ε. και Πληροφορική Δημοτικού** εισέλθει στη φάση της γενικευμένης του εφαρμογής.

Οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί σχεδόν στο σύνολό τους θεωρούν πως δεν πρόκειται να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην γενικευμένη εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών λόγω **μη επαγγελματικής ετοιμότητας των διδασκόντων**, μιας και δήλωσαν πως οι εκπαιδευτικοί του κλάδου της Πληροφορικής είναι επαρκώς **καταρτισμένοι στο αντικείμενό τους με σεμινάρια, μεταπτυχιακά, επιμορφώσεις**. Επίσης, υπάρχει συνεργασία μέσα από ομάδες, όπου συνομιλούν, επικοινωνούν και βοηθούν ο ένας τον άλλον, όταν παραστεί ανάγκη.

Από την άλλη, όλοι σχεδόν οι συμμετέχοντες στην έρευνα εκπαιδευτικοί θεωρούν ως πολύ πιθανή την **ανάκυψη δυσκολιών λόγω της ελλιπούς υλικοτεχνικής υποδομής που αντιμετωπίζουν πολλοί εκπαιδευτικοί του κλάδου της Πληροφορικής**, όπως η

έλλειψη χώρου, κατάλληλης αίθουσας, ηλεκτρονικών υπολογιστών και ότι άλλο απαιτείται προκειμένου να υλοποιηθεί το μάθημα.

Οι εκπαιδευτικοί εντοπίζουν πιθανές δυσκολίες και όσον αφορά στην κουλτούρα των ελληνικών σχολείων, καθώς, όπως ισχυρίστηκαν, στα ελληνικά σχολεία υπάρχει πάντοτε άρνηση για το καινούργιο, παρατηρείται μία αντίσταση σε καθετί νέο. Επίσης, όπως ανέφεραν τα υποκείμενα της έρευνας, η πληροφορική δεν θεωρείται από τους δασκάλους των Δημοτικών βασικό μάθημα. Τα υπόλοιπα θεωρούνται βασικά. Επομένως, είναι πολύ πιθανόν οι καθηγητές της Πληροφορικής να αντιμετωπίσουν προβλήματα παραγκωνισμού, λιγότερη σημασία από τους υπόλοιπους δασκάλους και αυτό θα κόστιζε και στο μάθημά τους.

Παρατίθενται ενδεικτικά οι απόψεις τους.

Σ1: «Στο δικό μου το σχολείο δεν θα υπάρξει τέτοιο πρόβλημα γιατί είναι ξεκάθαροι οι ρόλοι μας, οι δάσκαλοι έχουν επίπεδο σε άποψη πληροφορικής, καταλαβαίνουν την αναγκαιότητα της. Σε άλλα σχολεία θεωρώ ότι θα υπάρχει θέμα με αυτά που γνωρίζω της πόλης μου. Υπάρχει και θα υπάρχει αλλά αυτό έχει να κάνει με το επίπεδο των δασκάλων. Δεν είναι έτοιμοι. Η πόλη μας έχει πολλά δημοτικά αλλά δεν υπάρχει πρόβλημα στα εργαστήρια. Με την κουλτούρα υπάρχει πρόβλημα.»

Σ2: «Γενικά, οι καθηγητές του κλάδου μας κατέχουν το γνωστικό αντικείμενο. Σε αρκετά σχολεία δεν υπάρχει μόνιμος καθηγητής, είναι αναπληρωτές. Αν δεν ασχολείσαι με τους υπολογιστές εκτός σχολείου μένεις πίσω. Έγιναν προσπάθειες για εξοπλισμό, υπάρχουν σχολεία που δεν έχουν τις απαραίτητες υλικές υποδομές. Δεν νομίζω ότι θα υπάρξει πρόβλημα με την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων.»

Σ3: «Στη δική μας ειδικότητα δεν νομίζω να υπάρξει. Υπάρχουν σχολεία που δεν έχουν εργαστήρια, υπάρχουν μόνο δύο φορητοί υπολογιστές και να έχεις 15 παιδιά, δεν γίνονται αυτά. Υπάρχουν προβλήματα από ελλιπή εξοπλισμό. Μπορείς να κάνεις κάποια στον πίνακα αλλά στον αιώνα που ζούμε να γυρίσουμε στον πίνακα; Ο δήμος βοηθάει αν το ζητήσουν. Η κουλτούρα έχει να κάνει ως εκπαιδευτικοί και ως γονείς. υπάρχει μία

αντίσταση στο καινούργιο, όχι όμως τόσο στον δικό μας κλάδο. Οι δάσκαλοι έχουν μεγάλη αντίσταση σε οτιδήποτε το καινούργιο. Είχαν θέμα και στον κορωνοϊό.»

Σ4: «Σίγουρα όλοι οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν την ίδια υποδομή, την ίδια εκπαίδευση για να αξιοποιήσουν κατάλληλα τα νέα περιβάλλοντα μάθησης ή την ίδια διάθεση. Η υλικοτεχνική υποδομή λείπει από πολλά σχολεία, θεωρώ τυχερό τον εαυτό μου που έχω πλήρες εργαστήριο. Έχουμε ρομποτική, δεν υπάρχουν αυτά σε άλλα σχολεία. Είναι περιοριστικό. Για την κουλτούρα υπάρχει άρνηση για το καινούργιο πάντα, είμαστε λίγο μη μου τους κύκλους τάραττε, δεν θα έχει την ίδια τύχη από όλους.»

Σ5: «Οι διδάσκοντες του κλάδου μας είναι όλοι μορφωμένοι, δεν θα υπάρχει πρόβλημα με την επαγγελματική τους ετοιμότητα. Ένα θέμα που μπορώ να πω είναι αυτό που είπα πριν, ότι αν εφαρμοστεί ξαφνικά θα υπάρχουν κενά στα παιδιά. Τα εργαστήρια δεν θα είναι έτοιμα, άρα θα πρέπει να υπάρχει χρόνος προσαρμογής. Η πληροφορική είναι μία επιστήμη που τρέχει αλλά αυτό μας κρατάει και νέους, η αγάπη για την εκπαίδευση και την επιστήμη μας βέβαια. Με βάση τις υλικές συνθήκες θα μπορούσαν να προκύψουν κάποιες δυσκολίες, δεν έχουν όλα τα σχολεία σύγχρονο εξοπλισμό. Τώρα σχετικά με την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων, υπάρχει πάντα μία αντίσταση στο καινούργιο. Το μέλλον θα δείξει.»

Σ6: «Υπάρχουν δυσκολίες σε όλα αυτά στην επαγγελματική κουλτούρα αν και η παιδαγωγική πια κατάρτιση είναι προαπαιτούμενο. Θεωρώ πως χρειάζεται περισσότερη δουλειά στους συναδέλφους και αυτό θα επιτευχθεί μέσα από επιμορφώσεις και σεμινάρια ειδικά πάνω στο πρόγραμμα σπουδών. Όσον αφορά το σχολείο, η έλλειψη διδακτικών ωρών και η κουλτούρα είναι αυτό που προανέφερα, η πληροφορική δεν θεωρείται ένα βασικό μάθημα. Τα υπόλοιπα θεωρούνται βασικά. Επομένως θα μπορούσαμε να αντιμετωπίσουμε προβλήματα παραγκωνισμού, λιγότερη σημασία από τους υπόλοιπους δασκάλους και αυτό θα κόστιζε και στο μάθημά μας. Δεν έχουν όλα τα σχολεία υλικοτεχνικό εξοπλισμό που χρειαζόμαστε. Υπάρχουν φοβερές ελλείψεις, θα έλεγα ότι στο 50% είμαστε υλικά εξοπλισμένοι.»

Σ7: «Όταν δεν υπάρχει υλικοτεχνική υποδομή υπάρχει πρόβλημα. Οι πληροφορικοί έχουν τα τυπικά προσόντα, άρα θέματα επαγγελματικής ετοιμότητας δεν τίθενται.»

Σ8: «Νομίζω ότι αν γίνει μία σωστή επιμόρφωση στους συναδέλφους, το πρόγραμμα θα μπορέσει να προχωρήσει και να εφαρμοστεί σωστά. Δεν έχει απαιτήσεις σε γνώσεις, σε επίπεδο δεν ζητάει κάτι παραπάνω, μόνο ο χρόνος όπως είπαμε. Η ρομποτική υπάρχει αλλά θέλει επιμόρφωση. Η κουλτούρα είναι αυτή που είναι, δεν αλλάζει.»

Σ9: «Θεωρώ πιο δύσκολο τις υλικές συνθήκες, την υλικοτεχνική υποδομή που αντιμετωπίζουν πολλοί εκπαιδευτικοί της ειδικότητας μας, η έλλειψη χώρου, κατάλληλης αίθουσας, ηλεκτρονικών υπολογιστών και ότι άλλο απαιτείται για να γίνει το μάθημα. Θεωρώ ότι οι εκπαιδευτικοί είναι καταρτισμένοι από σεμινάρια, μεταπτυχιακά, επιμορφώσεις. Ήδη υπάρχει μία μεγάλη συνεργασία από εμάς από ομάδες, συνομιλούμε, υπάρχει μία επικοινωνία, ο ένας βοηθάει τον άλλον, οπότε θεωρώ ότι δεν θα υπάρχει θέμα. Η κουλτούρα των ελληνικών σχολείων είναι μία χαρά, δεν νομίζω ότι θα υπάρχει κάποιο εμπόδιο στο νέο πρόγραμμα σπουδών.»

3. Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)

Ερωτώμενοι οι εκπαιδευτικοί, **βάσει της εμπειρίας τους από την πιλοτική εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών, ποιες ήταν οι σημαντικότερες δυσκολίες ή και αδυναμίες του που εντόπισαν, ως βασικότερη δυσκολία αναγνώρισαν το θέμα του διατιθέμενου προς διδασκαλία χρόνου, της μίας ώρας την εβδομάδα.** Άλλες δυσκολίες που ανέφεραν είναι **το επίπονο της εκπόνησης σεναρίων διδασκαλίας, η ανάγκη ύπαρξης και δεύτερου διδάσκοντος λόγω της**

ομαδοσυνεργατικής, διερευνητικής φύσης του μαθήματος, η δυσκολία εφαρμογής του σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, η δυσκολία του περιεχομένου εν σχέσει με την ηλικία των παιδιών και, τέλος, η έλλειψη παραχθέντος υλικού που αφορά στις ενότητες και τις υποενότητες.

Θετικά στοιχεία του που εντόπισαν στην πράξη ήταν η στροφή στον προγραμματισμό, η εισαγωγή της επιστήμης της Πληροφορικής πέρα από τις Τ.Π.Ε. και το ότι δίδεται περισσότερη έμφαση στη συμπερίληψη. Επίσης, ως θετικό στοιχείο καταγράφεται το γεγονός πως τα παιδιά είναι πιο χαρούμενα, συμμετέχουν και ανυπομονούν τότε θα κάνουν μάθημα. Επιπλέον, η δυνατότητα εφαρμογής μεγάλους εύρους εκπαιδευτικών τεχνικών, η ποικιλία των δραστηριοτήτων στις οποίες κάθε παιδί μπορεί να βρει κάτι που το αφορά, καθώς επίσης και η ωφέλεια στα παιδιά και σε άλλα αντικείμενα όπως τα Μαθηματικά και η Φυσική, συγκαταλέγονται στα θετικά στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών σύμφωνα με τις απαντήσεις που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί.

Παρατίθενται ενδεικτικά οι δοθείσες απαντήσεις.

Σ1: «Ο χρόνος είναι το σημαντικότερο. Θεωρώ ότι από τη στιγμή που η φύση του είναι ομαδοσυνεργατική, διερευνητική, θέλουν και δεύτερο άτομο μέσα στην τάξη. το λέω σαν πειραματικό Αλεξανδρούπολης και κάνω και ρομποτική σε ένα σύγχρονο εργαστήριο και έχω ζητήσει οι φοιτητές ώστε να επιβλέπουν 10 ομάδες. Η καλύτερη επίβλεψη δημιουργεί καλύτερες συνθήκες. Τα θετικά όπως σας είπα είναι ότι επενδύουμε στον προγραμματισμό.»

Σ2: «Στο επίπεδο των Τ.Π.Ε. αγγίζει πολλά μαθήματα, είμαστε σε ένα σχολείο που τώρα θεωρούνται καινούργια, εμείς όμως τα χρησιμοποιούσαμε από πριν. Τα αρνητικά είναι να γίνει πιο εφαρμοστικό και πιο κατάλληλο σε σχέση με την ηλικία των παιδιών.»

Σ3: «Το σημαντικό πρόβλημα σας το ανέφερα και πριν, είναι ο χρόνος. Θετικά στοιχεία είναι ότι τα παιδιά είναι πιο χαρούμενα, συμμετέχουν, ανυπομονούν τότε θα κάνουμε μάθημα. Από τις δραστηριότητες έγινε το θετικό.»

Σ4: «Ο χρόνος είναι η αδυναμία η βασική, δεν είχα θέμα ούτε με την κουλτούρα ούτε με την υποδομή. Δεν αντιμετώπισα πρόβλημα με τους μαθητές. Τα θετικά τα έχω ήδη πει. Είναι προς θετική κατεύθυνση, την επαφή τους με την τεχνολογία, στη συμπερίληψη περισσότερη έμφαση. τα έχω πει δεν πάει το μυαλό μου σε κάτι άλλο.»

Σ5: «Μία δυσκολία είναι ο χρόνος, δεν εντόπισα κάτι άλλο. Στο δικό μου σχολείο έχουμε και το χώρο και το εργαστήριο. Το πρόγραμμα σπουδών δεν έχει καμία δυσκολία, ίσα-ίσα μας λύνει τα χέρια. Από τα σημαντικότερα θετικά στοιχεία είναι η εισαγωγή της επιστήμης πληροφορικής πέρα από τις Τ.Π.Ε.»

Σ6: «Όσον αφορά την ειδική αγωγή στην οποία εργάζομαι, το πρόγραμμα δεν απευθύνεται σε ειδικά παιδιά, ακόμα με πολλές προσαρμογές σε δραστηριότητες που παρουσιάζονται, ναι υπάρχει μία προσαρμογή. Παρ' όλα αυτά, όλες οι δραστηριότητες μπορούν να εφαρμοστούν στα ειδικά παιδιά και πάλι δεν έχεις το χρόνο να τις εκτελέσεις σωστά. Θετικά στοιχεία είναι η ποικιλία των δραστηριοτήτων, δηλαδή κάθε παιδί μπορεί να βρει κάτι που το αφορά.»

Σ7: «Η ολοκλήρωση ενός σεναρίου διδασκαλίας 4,5 ωρών είναι μία διαδικασία που είναι επίπονη. Θετικά στοιχεία είναι ότι μπορείς να εφαρμόσεις ποικίλες εκπαιδευτικές τεχνικές, ποικίλο υλικό, συμπερίληψη ατόμων από άλλες χώρες ή με μαθησιακές δυσκολίες.»

Σ8: «Πρέπει να παραχθεί υλικό για τις ενότητες και τις υποενότητες. Σιγά-σιγά θα φτιαχτεί από εκπαιδευτικούς, είχε πει το ΙΕΠ ότι θα φτιαχτεί υλικό»

Σ9: «Σε αυτές τις ώρες που εφάρμοσα, κατά την άποψή μου δεν αντιμετώπισα κάποια δυσκολία. Επίσης, είχα την τύχη να έχω και καλά εργαστήρια και αρκετό υλικό όσον αφορά τη ρομποτική. Τα αντικείμενα που εφάρμοσα είχα την τύχη να έχω διευθυντές

που μπόρεσαν και μου αγόρασαν ένα με δύο πράγματα ή από κάποιες δωρεές. Πράγματα που αφορούν τον σύγχρονο άνθρωπο όπως προγραμματισμό και τα άλλα που προείπα τα θεωρώ πολύ σημαντικά. Επίσης βοηθάει τα παιδιά και στα υπόλοιπα μαθήματα, ασ πούμε στα Μαθηματικά και στη φυσική όταν προσπαθούμε να συνεργαστούμε μεταξύ μας οι εκπαιδευτικοί να κάνουμε κάτι κοινό.»

4. Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)

Στην τεθείσα ερώτηση **ποιες συγκεκριμένες προτάσεις θα έκαναν οι εκπαιδευτικοί για πιθανή βελτίωση του νέου προγράμματος σπουδών**, τέσσερις εκ των ερωτηθέντων θεωρούν πως το νέο πρόγραμμα έχει καλώς και δεν υπάρχει ανάγκη βελτίωσής του. Από τους υπολοίπους έγιναν προτάσεις όπως να συμπτυχθούν δραστηριότητες λόγω έλλειψης χρόνου, να επιλυθεί το ζήτημα των υπερβολικών, σύμφωνα με τον εκπαιδευτικό, απαιτήσεων από τα παιδιά της πρώτης και δευτέρας Δημοτικού τα οποία που δεν γνωρίζουν επαρκώς γραφή και ανάγνωση καθώς επίσης να εξεταστεί και το ζήτημα αναντιστοιχίας απαιτούμενου από το πρόγραμμα και διαθέσιμου διδακτικού χρόνου.

Ακολουθούν χαρακτηριστικά αποσπάσματα.

Σ2: *«Είπαμε, στην πρώτη και τη δεύτερα δημοτικού με την εφαρμοστικότητα του προγράμματος λόγω ηλικίας και λόγω του χρόνου. Μέχρι να βγάλεις τα ρομπότ για να τα στήσεις, πρέπει να τα μαζέψεις, Δεν υπάρχει χρόνος.»*

Σ3: *«Μία χαρά είναι το νέο πρόγραμμα σπουδών, η πρότασή μου είναι ότι χρειάζεται μία έξτρα ώρα»*

Σ4: «Δεν μπορώ να προτείνω κάτι διότι δεν βρίσκω κάτι αρνητικό, δεν υπάρχει θέμα στο πρόγραμμα σπουδών Άρα δεν μπορώ να προτείνω κάτι.»

Σ5: «Δεν μπορώ να σκεφτώ κάποια πρόταση, μία χαρά είναι το πρόγραμμα.»

Σ6: «Θα ήθελα η έλλειψη χρόνου ώστε να υπάρξει μείωση η σύμπτυξη δραστηριοτήτων. Αυτά, και ίσως να λάβουμε υπόψη μας ότι αν εφαρμοστεί αυτό που λέγαμε σε μεγαλύτερη τάξη τώρα παράδειγμα στην έκτη τάξη δεν θα υπάρχουν οι προγενέστερες γνώσεις, θα υπάρχει ένα χάσμα.»

Σ8: «Είναι ευέλικτο, έχει πολλές ιδέες, είναι καλά κατανοημένο, σωστά επίπεδα ηλικίας, ανάλογα με την τάξη και το επίπεδο των παιδιών. Κάθε διδάσκαλος θα το εφαρμόσει στα μέτρα του.»

Σ9: «Αρχικά θα έλεγα οποιοδήποτε πρόγραμμα σπουδών να συμμετέχουν εκπαιδευτικοί από διάφορα σημεία της Ελλάδας οι οποίοι βρίσκονται μέσα στην τάξη και έχουν κάποια γνώση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων των παιδιών. Αλλαγές θα έκανα από την πρώτη δημοτικού. Θα έβγαζα ανάγνωση και γραφή, θα τα πήγαινα μία τάξη παραπάνω. Περιμένουμε να δούμε από πέρυσι τι έγινε με τα πιλοτικά. Ο χρόνος είναι λίγος μία ώρα την εβδομάδα.»

5. Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του ΠΣ; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;

Όταν ερωτήθηκαν οι εκπαιδευτικοί εάν η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του προγράμματος σπουδών,

όλοι απάντησαν καταφατικά. Χαρακτήρισαν την επιμόρφωση ωφέλιμη, δήλωσαν πως διεξήχθη εξαιρετικά από όλες τις απόψεις και στη διαχείριση και στη μεταδοτικότητα, υπήρξε καθοδήγηση από τον υπεύθυνο και ήταν καλά οργανωμένη όσον αφορά το χρόνο, υπήρχε ροή, ξεκινούσε τμηματικά και βαθμιαία όδευσε προς την ολοκλήρωση του προγράμματος. Όλα τα ανωτέρω κατέστησαν σαφή και προώθησαν κατά τρόπον αποτελεσματικό τα νέα στοιχεία του προγράμματος σπουδών. Στην ερώτηση τι θα ήθελαν να γίνει περισσότερο ορισμένοι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως δεν συντρέχει λόγος για αλλαγή στον τρόπο της επιμόρφωσης. Άλλοι εκπαιδευτικοί διατύπωσαν προτάσεις όπως την παροχή δυνατότητας επιλογής των ημερών και ωρών των συναντήσεων, την διεξαγωγή δια ζώσης συναντήσεων και ημερίδας, την υλοποίηση περισσότερης πρακτικής εφαρμογής, και, τέλος, την παρουσίαση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και έτοιμων σεναρίων που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν.

Ακολουθεί η παράθεση των απαντήσεων.

Σ1: *«Ο Παναγιώτης ο Τσιωτάκης που ήταν δικός μας επιμορφωτής τον οποίο θεωρώ εξαιρετικό από όλες τις απόψεις και στη διαχείριση και στη μεταδοτικότητα, νομίζω ότι είναι ένας πολύ σωστός επαγγελματίας που τα κατάφερε τέλεια. Ο δικός μας εξαιρετικός, μόνο θετικά σχόλια. Νομίζω ότι είμαστε σε καλό δρόμο και με συντονιστή τον Παναγιώτη που μπορούμε να μιλήσουμε θα έχει καλή συνέχεια.»*

Σ2: *«Ήταν σαφής η επιμόρφωση, είναι ωφέλιμη. Να κοπούν όλες οι άλλες επιμορφώσεις και να μείνει αυτή. Οι εκπαιδευτικοί είναι μέσα σε έναν κυκεώνα και ψάχνονται. Ο χρόνος όπως έχω πει πολλάκις είναι βασικό θέμα.»*

Σ3: *«Ναι ήταν σαφή, δεν υπήρχε κανένα πρόβλημα. Είχαμε καθοδήγηση από τον υπεύθυνο. Μεταξύ μας βοηθάμε ο ένας τον άλλον και λύνουμε προβλήματα αν υπάρχουν.»*

Σ4: «Η επιμόρφωση είναι αποτελεσματική, φώτισε τα αδύνατα σημεία, δίνεται η ελευθερία στον κάθε εκπαιδευτικό να εμβαθύνει στο χρόνο.

Θα ήθελα ίσως να φτιάχναμε περισσότερα σενάρια για να έχουμε ένα υλικό πληρέστερο και περισσότερους άξονες.»

Σ5: «Θεωρώ πως ήταν αποτελεσματική. Πέρα από τις διαδικασίες και τις οδηγίες πρέπει να υπάρχει κάποιος συντονιστής ώστε να καθοδηγεί και να συμβουλεύει. Θεωρώ ότι ήταν αποτελεσματική στην προώθηση των νέων στοιχείων του προγράμματος σπουδών. Τώρα, θα ήθελα, για παράδειγμα, να έχουμε τη δυνατότητα να επιλέξουμε μέρα και ώρα συνάντησης. Βέβαια, δεν ξέρω εάν... θα μπορούσαν να γίνουν κάποιες διαζώσης συναντήσεις, όχι πολλές, δεν είναι εύκολο αυτό, αλλά να γίνει κάτι σαν μορφή ημερίδας.»

Σ6: «Θα έλεγα αρκετά αποτελεσματική στο να παρουσιαστούν οι βασικοί στόχοι, τώρα εγώ θα προτιμούσα να έχουν περισσότερη πρακτική εφαρμογή, που ακούσαμε δηλαδή, να παρουσιαστούν συγκεκριμένες δραστηριότητες και σενάρια έτοιμα που θα μπορούσαμε να εφαρμόσουμε. Δηλαδή η μεγάλη πρακτική εφαρμογή θα χρειαζόταν.

Σ7: «Θεωρώ πως ναι. Ήταν καλά οργανωμένο όσον αφορά το χρόνο, υπήρχε η ροή των πραγμάτων, ξεκινούσε τμηματικά και βήμα-βήμα πηγαίναμε προς την ολοκλήρωση του προγράμματος. Το γεγονός ότι η διαζώσης συνάντηση ήταν δύο ώρες ήταν μία καινοτομία. Άρα δεν υπήρχε κόπωση. Δεν υπάρχει λόγος για αλλαγή στον τρόπο της επιμόρφωσης»

Σ8: «Μάλιστα, ναι ήταν. Νομίζω ότι πρέπει να προωθηθεί η επικοινωνία των συναδέλφων, ζητήθηκαν να φτιαχτούν σενάρια, καλό θα ήταν να προβλέπεται και μία παρουσίαση σεναρίων. Οι ιδέες πρέπει να μοιράζονται.»

Σ9: «Θεωρώ ότι ήταν καλή ευκαιρία για συζήτηση μεταξύ μας και ανταλλαγή απόψεων για το νέο πρόγραμμα σπουδών. Θυμάμαι τα αρνητικά, τα θετικά, τα πιθανά προβλήματα.

Ήταν ένας καλός τρόπος για να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του προγράμματος σπουδών. Όχι δεν θα ήθελα να γίνει κάτι περισσότερο.»

5.3 Σύνοψη της έρευνας

Η γενική γνώμη των ερωτηθέντων εκπαιδευτικών, όσον αφορά στο νέο πρόγραμμα σπουδών, είναι πως κινείται στην σωστή κατεύθυνση. Πλην των Τ.Π.Ε. στρέφεται στο αντικείμενο της επιστήμης της Πληροφορικής αυτό καθαυτό, δίδει έμφαση στην αλγοριθμική, τον προγραμματισμό αλλά και την πολιτειότητα.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως το νέο πρόγραμμα σπουδών αναφορικά με το υφιστάμενο είναι πιο πλήρες, πως υπάρχει στροφή προς την κατεύθυνση της πληροφορικής ως γνωστικό αντικείμενο ενώ το προηγούμενο πρόγραμμα σπουδών ήταν περισσότερο προς την κατεύθυνση του ψηφιακού γραμματισμού που έχει να κάνει με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή. Επίσης, πως οι έννοιες της αλγοριθμικής, του προγραμματισμού, της ανάλυσης δεδομένων υπάρχουν από τις μικρές τάξεις. Ακόμη, πως δίνει περισσότερο βάση στην υπολογιστική σκέψη. Τέλος, πως είναι πιο σύγχρονο, ότι στηρίζεται περισσότερο στα σενάρια διδασκαλίας, ενισχύεται η ρομποτική, εμπλέκει πολλαπλά στοιχεία, έρχεται πιο κοντά στην εξωστρέφεια, στην κοινωνία, στον πολιτισμό. Την εν λόγω διαφοροποίηση μεταξύ υφισταμένου και νέου προγράμματος σπουδών οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί την αξιολόγησαν ως θετική.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως το νέο πρόγραμμα σπουδών χαρακτηρίζεται από καινοτομία, οργάνωση, λεπτομέρεια, είναι πιο συγκεκριμένο, έχει μία διαβάθμιση, θέλει να καταστήσει την πληροφορική βασικό μάθημα του σχολείου, δίνει έμφαση στην αλληλεπίδραση με το περιβάλλον, τη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται των παιδιών και των εφήβων αργότερα, δίδεται βάση στην ψηφιακή πολιτειότητα, τα δίκτυα, στην έννοια του ψηφιακού πολίτη, την ασφάλεια στο διαδίκτυο.

Επίσης, δήλωσαν πως ο βαθμός επίτευξης στο νέο πρόγραμμα σπουδών της ανοικτότητας ώστε να επιτρέπεται η μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού στην προσαρμογή στις συνθήκες της τάξης του, της προσαρμοσιμότητας σε τυχόν ιδιαίτερες

ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και της συμπεριληπτικότητας ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα, είναι μεγάλος.

Δύο χαρακτηριστικά του νέου προγράμματος σπουδών για το μάθημα Τ.Π.Ε. και Πληροφορικής στο Δημοτικό τα οποία θα πρέπει να διακρίνουν όλους τους μαθητές και όλες τις μαθήτριες μετά την ολοκλήρωση του δημοτικού σχολείου προκρίθηκαν ως σημαντικά. Το πρώτο χαρακτηριστικό σχετίζεται με την ικανότητα των αποφοιτησάντων και αποφοιτησασών να σκέφτονται δημιουργικά και καινοτόμα και να αναπτύξουν ικανότητες αφαίρεσης, γενίκευσης και επίλυσης προβλημάτων με υπολογιστικό τρόπο και το δεύτερο χαρακτηριστικό με την ικανότητα να κατανοούν με κριτικό τρόπο τις επιδράσεις της ψηφιακής τεχνολογίας στη σύγχρονη κοινωνία και να συμπεριφέρονται δεοντολογικά, με υπευθυνότητα και με ασφάλεια στο διαδίκτυο. Όσον αφορά στο εάν είναι ορατά, θεωρούν όλοι πως είναι ορατά στο νέο Π.Σ. σε πολύ μεγάλο βαθμό. Αναφορικά με το κατά πόσον συμφωνούν με τις συγκεκριμένες επιλογές, απάντησαν πως συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως το νέο πρόγραμμα σπουδών θα λειτουργήσει βοηθητικά στην καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας τους από ικανοποιητικό έως πολύ μεγάλο βαθμό και δηλώνουν πως θα το χρησιμοποιήσουν είτε κατά γράμμα είτε ως οδηγό. Θα αξιοποιηθούν τα έτοιμα σενάρια που υπάρχουν μέσα στο παράρτημα του εκπαιδευτικού, άλλα θα τροποποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης τους και άλλα θα δημιουργηθούν από τους εκπαιδευτικούς έχοντας ως πηγή έμπνευσης το νέο πρόγραμμα σπουδών.

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ είναι από αρκετά έως πολύ σωστά διατυπωμένα, η διατύπωση είναι σαφής και δομημένη με πολύ λογική ροή και είναι προς την κατεύθυνση δραστηριοτήτων του 21ου αιώνα. Επίσης, πως είναι από αρκετά έως πολύ βοηθητικά όσον αφορά στο να οργανωθεί η διδασκαλία καθώς συνοδεύονται από κάποιες δραστηριότητες που εξηγούν τους στόχους.

Όσον αφορά στην καταλληλότητά του περιεχομένου του νέου Π.Σ., ένας εκ των εκπαιδευτικών το έκρινε ως κατάλληλο. Οι υπόλοιποι εξέφρασαν ενστάσεις. Συγκεκριμένα, αναφορικά με την καταλληλότητά με βάση την ηλικία των μαθητών, αναφέρθηκε πως, ειδικά για τις δύο πρώτες τάξεις του Δημοτικού, οι απαιτήσεις είναι

υπερβολικές μιας και τα παιδιά αυτής της ηλικίας δεν έχουν κατακτήσει επαρκώς την ικανότητα ανάγνωσης και γραφής. Επίσης, πως η έννοια του αλγορίθμου στη δεύτερα τάξη θα πρέπει να δοθεί διαφορετικά. Σχετικά με την καταλληλότητά με βάση τις προγενέστερες γνώσεις τους δηλώθηκε πως απαιτείται μία μεταβατική περίοδος για τα παιδιά, μιας και το νέο πρόγραμμα σπουδών είναι πιο αναλυτικό από το προηγούμενο και ότι τα παιδιά που είναι στην πέμπτη και στην έκτη τάξη καλούνται να καταβάλουν μεγαλύτερη προσπάθεια ώστε να καλυφθούν ορισμένα κενά που έχουν προκύψει από αυτά που διδάσκονταν στις προηγούμενες τάξεις με βάση το υφιστάμενο πρόγραμμα σπουδών. Τέλος, εκφράστηκε ο προβληματισμός για το εάν το περιεχόμενο είναι κατάλληλο και εφαρμόσιμο σε μαθητές ενός απομακρυσμένου ορεινού χωριού εν συγκρίσει με τους μαθητές μιας πόλης, εφόσον έχουν διαφορετικά ερεθίσματα και προσλαμβάνουσες. Όσον αφορά την επιστημονική του εγκυρότητα, αυτή κρίθηκε πολύ υψηλή.

Οι εκπαιδευτικοί ισχυρίζονται πως η σπειροειδής προσέγγιση όχι μόνο βοηθά στην εμπάθυνση αλλά και στην επανάληψη, μιας και, όπως δηλώθηκε, τα παιδιά σε μικρές ηλικίες μαθαίνουν πιο εύκολα αλλά ξεχνούν και πιο εύκολα, δηλαδή μεταβαίνοντας από τη μία τάξη στην άλλη τα έχουν λησμονήσει, οπότε η σπειροειδής προσέγγιση λειτουργεί ευεργετικά. Επίσης, η οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη βοηθά τον διδάσκοντα να οργανώσει καλύτερα τη διδασκαλία του. Τέλος θεωρείται πως αυτή η καινοτομία θα λειτουργήσει προς την σωστή κατεύθυνση.

Κρίνοντας το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται για τη διδασκαλία του μαθήματος όλοι ανεξαιρέτως οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως δεν επαρκεί μία ώρα την εβδομάδα. Όσον αφορά τυχόν αλλαγές ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος διατυπώθηκαν διάφορες προτάσεις. Αναφέρθηκε να μην μειωθεί η ύλη αλλά να αφαιρεθούν ορισμένες δραστηριότητες. Προτάθηκε, επίσης, να αφαιρεθεί μέρος της ύλης που αφορά στα υπολογιστικά συστήματα ή στον ψηφιακό γραμματισμό μιας και η πολιτειότητα, η αλγοριθμική και ο άξονας των δεδομένων κρίνονται σημαντικότεροι. Τέλος, προτάθηκε ακόμα και η αφαίρεση της μισής ύλης.

Τέθηκε η ερώτηση εάν θα άλλαζαν οι εκπαιδευτικοί κάτι τι θα ήταν αυτό ως προς τη διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων. Τρεις εκπαιδευτικοί

απάντησαν πως δεν θα άλλαζαν τίποτα από το πρόγραμμα σπουδών, πως έχει καλώς όπως είναι. Όσον αφορά στην διάταξη των ενοτήτων ένας εκπαιδευτικός πρότεινε στην πρώτη και την δεύτερα δημοτικού η πλοήγηση στο διαδίκτυο να μετατεθεί λίγο προς τα πίσω και ένας δεύτερος εκπαιδευτικός να μετετίθετο η αλγοριθμική σκέψη στο τέλος όσον αφορά στις μικρές τάξεις. Αναφορικά με την προσθήκη ενοτήτων, ένας εκπαιδευτικός πρότεινε να προστεθούν ενότητες στον άξονα της πολιτειότητας. Σχετικά με την αφαίρεση ενοτήτων, προτάθηκε να αφαιρεθούν η ανάλυση δεδομένων και τα υπολογιστικά συστήματα. Επίσης, προτάθηκε χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση η αφαίρεση ενοτήτων στην πρώτη και στη δεύτερα δημοτικού. Τέλος, διατυπώθηκε η άποψη πως συνιστά λάθος η αφαίρεση ενοτήτων και πως θα έπρεπε να αφαιρεθούν ορισμένες δραστηριότητες.

Στο κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες, οι πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δήλωσε πως απαντά από ικανοποιητικό έως πολύ μεγάλο βαθμό και επιχειρηματολόγησαν αναφέροντας ορισμένα παραδείγματα.

Οι εκπαιδευτικοί, μηδενός εξαιρουμένου, απάντησαν πως η προαναφερθείσα προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματος των Τ.Π.Ε. και Πληροφορικής στο Δημοτικό.

Όπως προέκυψε από τις απαντήσεις που δόθηκαν, παρά τους όποιους προβληματισμούς, κυρίως όσον αφορά στον διατιθέμενο ανά εβδομάδα χρόνο διδασκαλίας που είναι μία ώρα, γενικότερα οι εκπαιδευτικοί της Πληροφορικής δέχθηκαν θετικά το νέο πρόγραμμα σπουδών του μαθήματος Τ.Π.Ε. και Πληροφορική Δημοτικού.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πιθανόν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες αναφορικά με τις υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων αλλά όχι από την επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων, όταν το νέο πρόγραμμα σπουδών του μαθήματος Τ.Π.Ε. και Πληροφορική Δημοτικού εισέλθει στη φάση της γενικευμένης του εφαρμογής.

Ως βασικότερη δυσκολία αναγνώρισαν το θέμα του διατιθέμενου προς διδασκαλία χρόνου, της μίας ώρας την εβδομάδα. Άλλες δυσκολίες που ανέφεραν είναι το επίπονο της εκπόνησης σεναρίων διδασκαλίας, η ανάγκη ύπαρξης και δεύτερου διδάσκοντος λόγω της ομαδοσυνεργατικής, διερευνητικής φύσης του μαθήματος, η δυσκολία

εφαρμογής του σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, η δυσκολία του περιεχομένου εν σχέσει με την ηλικία των παιδιών και, τέλος, η έλλειψη παραχθέντος υλικού που αφορά στις ενότητες και τις υποενότητες.

Θετικά στοιχεία του που εντόπισαν στην πράξη ήταν η στροφή στον προγραμματισμό, η εισαγωγή της επιστήμης της Πληροφορικής πέρα από τις Τ.Π.Ε. και το ότι δίδεται περισσότερη έμφαση στη συμπερίληψη. Επίσης, ως θετικό στοιχείο καταγράφεται το γεγονός πως τα παιδιά είναι πιο χαρούμενα, συμμετέχουν και ανυπομονούν τότε θα κάνουν μάθημα. Επιπλέον, η δυνατότητα εφαρμογής μεγάλους εύρους εκπαιδευτικών τεχνικών, η ποικιλία των δραστηριοτήτων στις οποίες κάθε παιδί μπορεί να βρει κάτι που το αφορά, καθώς επίσης και η ωφέλεια στα παιδιά και σε άλλα αντικείμενα όπως τα Μαθηματικά και η Φυσική, συγκαταλέγονται στα θετικά στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών σύμφωνα με τις απαντήσεις που έδωσαν οι εκπαιδευτικοί.

Τέσσερις εκ των ερωτηθέντων θεωρούν πως το νέο πρόγραμμα έχει καλώς και δεν υπάρχει ανάγκη βελτίωσής του. Από τους υπολοίπους έγιναν προτάσεις όπως να συμπυκθούν δραστηριότητες λόγω έλλειψης χρόνου, να επιλυθεί το ζήτημα των υπερβολικών, σύμφωνα με τον εκπαιδευτικό, απαιτήσεων από τα παιδιά της πρώτης και δευτέρας Δημοτικού τα οποία που δεν γνωρίζουν επαρκώς γραφή και ανάγνωση καθώς επίσης να εξεταστεί και το ζήτημα αναντιστοιχίας απαιτούμενου από το πρόγραμμα και διαθέσιμου διδακτικού χρόνου.

Τέλος, η επιμόρφωση κρίθηκε από όλους αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του προγράμματος σπουδών. Χαρακτήρισαν την επιμόρφωση ωφέλιμη, δήλωσαν πως διεξήχθη εξαιρετικά από όλες τις απόψεις και στη διαχείριση και στη μεταδοτικότητα, υπήρξε καθοδήγηση από τον υπεύθυνο και ήταν καλά οργανωμένη όσον αφορά το χρόνο, υπήρχε ροή, ξεκινούσε τμηματικά και βαθμιαία όδευαν προς την ολοκλήρωση του προγράμματος. Ορισμένοι εκπαιδευτικοί κρίνουν πως δεν συντρέχει λόγος για αλλαγή στον τρόπο της επιμόρφωσης. Άλλοι εκπαιδευτικοί διατύπωσαν προτάσεις όπως την παροχή δυνατότητας επιλογής των ημερών και ωρών των συναντήσεων, την διεξαγωγή δια ζώσης συναντήσεων και ημερίδας, την υλοποίηση περισσότερης πρακτικής εφαρμογής, και, τέλος, την παρουσίαση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και έτοιμων σεναρίων που θα μπορούσαν να εφαρμόσουν.

5.4 Σύνοψη των αποτελεσμάτων

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα:

Οι εκπαιδευτικοί του δείγματος της έρευνας δήλωσαν πως και οι ίδιοι και οι συνάδελφοί τους δέχθηκαν θετικά το νέο πρόγραμμα σπουδών του μαθήματος Τ.Π.Ε. και Πληροφορική Δημοτικού. Θεωρούν πως το νέο Πρόγραμμα Σπουδών κινείται στην σωστή κατεύθυνση, στρέφεται στο αντικείμενο της επιστήμης της Πληροφορικής, δίδεται έμφαση στην αλγοριθμική, τον προγραμματισμό και την πολιτειότητα. Διαφοροποιείται από το υφιστάμενο καθώς είναι πληρέστερο και πιο σύγχρονο, στηρίζεται περισσότερο στα σενάρια διδασκαλίας, έρχεται πιο κοντά στην εξωστρέφεια, στην κοινωνία, στον πολιτισμό. Η εν λόγω διαφοροποίηση μεταξύ υφισταμένου και νέου προγράμματος σπουδών αξιολογήθηκε ως θετική. Είναι ανοικτό, προσαρμόσιμο και συμπεριληπτικό. Είναι βοηθητικό για την καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας και θα χρησιμοποιηθεί είτε κατά γράμμα είτε ως οδηγός. Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα είναι από αρκετά έως πολύ σωστά διατυπωμένα, και από αρκετά έως πολύ βοηθητικά όσον αφορά στο να οργανωθεί η διδασκαλία καθώς συνοδεύονται από κάποιες δραστηριότητες που εξηγούν τους στόχους.

Η επιστημονική του εγκυρότητα, αυτή κρίθηκε πολύ υψηλή και η οργάνωση του περιεχομένου του νέου Προγράμματος Σπουδών σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη βοηθά στην καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας και αυτή η καινοτομία θα λειτουργήσει προς την σωστή κατεύθυνση. Δηλώθηκε εμφατικά πως δεν επαρκεί μία ώρα την εβδομάδα και διατυπώθηκαν ορισμένες προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Πρόγραμμα Σπουδών. Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες. Διαπνέεται όντως από μια προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική όπως διακηρύσσουν οι κατασκευαστές του και θεωρείται ως η πλέον κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματος των Τ.Π.Ε. και Πληροφορικής στο Δημοτικό.

Οι σημαντικότερες δυσκολίες ή και αδυναμίες που διαπιστώθηκαν από την πιλοτική εφαρμογή του είναι ο διατιθέμενος προς διδασκαλία χρόνος της μίας ώρας την εβδομάδα, το επίπονο της εκπόνησης σεναρίων διδασκαλίας, η ανάγκη ύπαρξης και δεύτερου διδάσκοντος λόγω της ομαδοσυνεργατικής, διερευνητικής φύσης του

μαθήματος, η δυσκολία εφαρμογής του σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, η δυσκολία του περιεχομένου σε σχέση με την ηλικία των παιδιών και, τέλος, η έλλειψη παραχθέντος υλικού που αφορά στις ενότητες και τις υποενότητες. Θετικά στοιχεία συνιστούν η στροφή στον προγραμματισμό, η εισαγωγή της επιστήμης της Πληροφορικής πέρα από τις Τ.Π.Ε., η έμφαση στη συμπερίληψη, το γεγονός πως τα παιδιά είναι πιο χαρούμενα, συμμετέχουν και ανυπομονούν τότε θα κάνουν μάθημα, η δυνατότητα εφαρμογής μεγάλους εύρους εκπαιδευτικών τεχνικών, η ποικιλία των δραστηριοτήτων στις οποίες κάθε παιδί μπορεί να βρει κάτι που το αφορά, και, τέλος, η ωφέλεια στα παιδιά και σε άλλα αντικείμενα όπως τα Μαθηματικά και η Φυσική.

Τέλος, η επιμόρφωση κρίθηκε αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του προγράμματος σπουδών, ωφέλιμη, διεξήχθη εξαιρετικά από όλες τις απόψεις.

Ακολουθεί ο πίνακας με την κατηγοριοποίηση των αποτελεσμάτων.

Ερευνητικά Ερωτήματα	Παράγοντες	Αποτελέσματα
Ποια είναι τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν τα νέα Π.Σ. σύμφωνα με τους κατασκευαστές τους και με ποιο τρόπο αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς;	Γενική γνώμη για το νέο πρόγραμμα σπουδών	Κινείται στην σωστή κατεύθυνση, στρέφεται στο αντικείμενο της επιστήμης της Πληροφορικής, δίδεται έμφαση στην αλγοριθμική, τον προγραμματισμό και την πολιτεότητα.
	Στοιχεία διαφοροποίησης του νέου προγράμματος σπουδών από το υφιστάμενο	Είναι πληρέστερο, στρέφεται προς την κατεύθυνση της πληροφορικής ως γνωστό αντικείμενο ενώ το προηγούμενο πρόγραμμα σπουδών ήταν περισσότερο προς την κατεύθυνση του ψηφιακού γραμματισμού, υπάρχουν οι έννοιες της αλγοριθμικής, του προγραμματισμού, της ανάλυσης δεδομένων ήδη από τις μικρές τάξεις, δίδεται περισσότερο βάση στην υπολογιστική σκέψη, είναι πιο σύγχρονο, στηρίζεται περισσότερο στα σενάρια διδασκαλίας, ενισχύεται η ρομποτική, εμπλέκει πολλαπλά στοιχεία, έρχεται πιο κοντά στην εξωστρέφεια, στην κοινωνία, στον πολιτισμό. Η εν λόγω διαφοροποίηση μεταξύ υφισταμένου και νέου προγράμματος σπουδών αξιολογήθηκε ως θετική.
	Στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιογνωμία του μαθήματος	Χαρακτηρίζεται από καινοτομία, οργάνωση, λεπτομέρεια, είναι πιο συγκεκριμένο, έχει μία διαβάθμιση, θέλει να καταστήσει την πληροφορική βασικό μάθημα του σχολείου, δίδεται έμφαση στην αλληλεπίδραση με το περιβάλλον, τη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται των παιδιών και των εφήβων αργότερα, δίδεται βάση στην αλγοριθμική σκέψη,

		στον προγραμματισμό, στην ψηφιακή πολιτειότητα, στα δίκτυα, στην έννοια του ψηφιακού πολίτη, στην ασφάλεια στο διαδίκτυο, έχει βιωματικό εργαστηριακό χαρακτήρα και, τέλος, καλούνται οι εκπαιδευτικοί να διδάξουν Πληροφορική και όχι να καλλιεργήσουν απλά ψηφιακές δεξιότητες χειρισμού συσκευών και λογισμικών.
	Διάκριση ανάμεσα σε Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα ή σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό	Προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες διότι τα παιδιά του δημοτικού είναι σε μικρή ηλικία οπότε δεν τίθεται θέμα εξειδίκευσης σπουδών. Επίσης, αποκτούν βασικές δεξιότητες απαραίτητες ώστε να γίνει η καθημερινότητά τους πιο εύκολη και τέλος, τα όσα περιέχει το πρόγραμμα αφορούν όλους τους αυριανούς πολίτες.
	Βαθμός οργανικής ενσωμάτωσης της χρήσης των ΤΠΕ από το νέο Π.Σ.	Στον μέγιστο βαθμό
	Βαθμός επίτευξης ανοικτότητας, προσαρμοσιμότητας συμπεριληπτικότητας στο νέο πρόγραμμα σπουδών	Η ανοικτότητα επιτυγχάνεται σε ικανοποιητικό έως πολύ μεγάλο βαθμό διότι δεν τίθεται κάποιος περιορισμός στον εκπαιδευτικό στο πώς θα διδάξει το αντικείμενο, στο ποιο λογισμικό ή ποια εφαρμογή θα χρησιμοποιήσει στην υλοποίηση της διδασκαλίας του. Η προσαρμοσιμότητα, επιτυγχάνεται σε ικανοποιητικό έως σε πολύ μεγάλο βαθμό. Η συμπερίληψη επιτυγχάνεται σε ικανοποιητικό έως σε πολύ μεγάλο βαθμό διότι δεν διαπιστώθηκε κανένα πρόβλημα στην συμμετοχή μαθητών οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.
	Βαθμός συμφωνίας με τα χαρακτηριστικά: «μετά την ολοκλήρωση του δημοτικού σχολείου όλοι όλες οι μαθητές και μαθήτριες θα πρέπει να είναι ικανοί: 1ον, να σκέφτονται δημιουργικά και καινοτόμα και να αναπτύξουν ικανότητες αφαίρεσης, γενίκευσης και επίλυσης προβλημάτων με υπολογιστικό τρόπο, και 2ον να κατανοούν με κριτικό τρόπο τις επιδράσεις της ψηφιακής τεχνολογίας στη σύγχρονη κοινωνία και να συμπεριφέρονται δεοντολογικά, με υπευθυνότητα και με ασφάλεια στο διαδίκτυο.»	Συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό διότι είναι επίκαιρα, και σχετικά με το πρώτο χαρακτηριστικό, ελευθερώνει τη δημιουργικότητα των μαθητών και συντελεί στο μαθαίνουν να σκέφτονται αφαιρετικά. Σχετικά με το δεύτερο χαρακτηριστικό, συντελεί στο να μην να χρησιμοποιούν τα παιδιά τα μέσα αλόγιστα καθώς ελλοχεύουν θέματα ασφάλειας κατά την πλοήγηση στο διαδίκτυο.
	Βαθμός βοήθειας από το νέο Π.Σ. για την καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας και τρόποι αξιοποίησής του για το σκοπό αυτό	Είναι βοηθητικό από ικανοποιητικό έως πολύ μεγάλο βαθμό και θα χρησιμοποιηθεί είτε κατά γράμμα είτε ως οδηγός, θα αξιοποιηθούν τα έτοιμα σενάρια που υπάρχουν μέσα στο παράρτημα του εκπαιδευτικού, άλλα θα τροποποιηθούν ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης και άλλα θα δημιουργηθούν από τους εκπαιδευτικούς έχοντας ως πηγή έμπνευσης το νέο Π.Σ.

<p>Ποιες λειτουργικές αδυναμίες των νέων Π.Σ. εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στα νέα Π.Σ.;</p>	<p>Βαθμός καλής διατύπωσης των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων στο νέο Π.Σ και βαθμός βοηθητικότητας στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος</p>	<p>Είναι από αρκετά έως πολύ σωστά διατυπωμένα, η διατύπωση είναι σαφής και δομημένη με πολύ λογική ροή και προς την κατεύθυνση δραστηριοτήτων του 21ου αιώνα. Επίσης, είναι από αρκετά έως πολύ βοηθητικά όσον αφορά στο να οργανωθεί η διδασκαλία καθώς συνοδεύονται από κάποιες δραστηριότητες που εξηγούν τους στόχους.</p>
	<p>Αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα</p>	<p>Αναφορικά με την καταλληλότητά με βάση την ηλικία των μαθητών, ειδικά για τις δύο πρώτες τάξεις του Δημοτικού, οι απαιτήσεις κρίνονται υπερβολικές μιας και τα παιδιά αυτής της ηλικίας δεν έχουν κατακτήσει επαρκώς την ικανότητα ανάγνωσης και γραφής, και η έννοια του αλγορίθμου στη δεύτερα τάξη θα πρέπει να δοθεί διαφορετικά.</p> <p>Σχετικά με την καταλληλότητά με βάση τις προγενέστερες γνώσεις τους, απαιτείται μία μεταβατική περίοδος για τα παιδιά, μιας και το νέο Π.Σ. είναι πιο αναλυτικό από το προηγούμενο και τα παιδιά που είναι στην πέμπτη και στην έκτη τάξη καλούνται να καταβάλουν μεγαλύτερη προσπάθεια ώστε να καλυφθούν ορισμένα κενά που έχουν προκύψει από αυτά που διδάσκονταν στις προηγούμενες τάξεις με βάση το υφιστάμενο πρόγραμμα σπουδών. Τέλος, το περιεχόμενο κρίνεται είναι κατάλληλο και εφαρμόσιμο σε μαθητές ενός απομακρυσμένου ορεινού χωριού εν συγκρίσει με τους μαθητές μιας πόλης, εφόσον έχουν διαφορετικά ερεθίσματα και προσλαμβάνουσες.</p> <p>Όσον αφορά την επιστημονική του εγκυρότητα, αυτή κρίθηκε πολύ υψηλή.</p>
	<p>Γνώμη για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη</p>	<p>Κρίθηκε ως θετικό, προς την σωστή κατεύθυνση, αφού η σπειροειδής προσέγγιση βοηθά στην εμβάθυνση αλλά και στην επανάληψη, μιας και τα παιδιά σε μικρές ηλικίες μαθαίνουν πιο εύκολα αλλά ξεχνούν και πιο εύκολα, οπότε η σπειροειδής προσέγγιση λειτουργεί ευεργετικά. Επίσης, η οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη βοηθά στην καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας και, τέλος, αυτή η καινοτομία θα λειτουργήσει προς την σωστή κατεύθυνση.</p>
	<p>Αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων</p>	<p>Δεν επαρκεί μία ώρα την εβδομάδα. Απαιτείται να διδάσκεται το μάθημα δύο ώρες εβδομαδιαίως, αν όχι στο σύνολο των τάξεων, τουλάχιστον στην πέμπτη και έκτη τάξη. Διατυπώθηκαν οι εξής προτάσεις: να μην μειωθεί η ύλη αλλά να αφαιρεθούν ορισμένες δραστηριότητες, να αφαιρεθεί μέρος της ύλης που αφορά στα υπολογιστικά συστήματα ή στον ψηφιακό γραμματισμό μιας και η πολιτεότητα, η αλγοριθμική και ο άξονας των δεδομένων κρίνονται σημαντικότεροι και, τέλος, η αφαίρεση της μισής ύλης.</p>
	<p>Προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ</p>	<p>Τρεις εκπαιδευτικοί δεν θα άλλαζαν τίποτα από το πρόγραμμα σπουδών.</p> <p>Όσον αφορά στην αλλαγή στη διάταξη των ενοτήτων προτάθηκαν τα εξής: στην πρώτη και την δεύτερα δημοτικού η πλοήγηση στο διαδίκτυο να μετατεθεί λίγο προς τα πίσω, να μετατεθεί η αλγοριθμική σκέψη στο τέλος όσον αφορά στις</p>

		<p>μικρές τάξεις.</p> <p>Αναφορικά με την προσθήκη ενοτήτων, προτάθηκε η πρόσθεση ενοτήτων στον άξονα της πολιτειότητας.</p> <p>Σχετικά με την αφαίρεση ενοτήτων, προτάθηκε η αφαίρεση της ανάλυσης δεδομένων και των υπολογιστικών συστημάτων και, χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση, η αφαίρεση ενοτήτων στην πρώτη και στη δεύτερα δημοτικού.</p> <p>Τέλος, διατυπώθηκε η άποψη πως συνιστά λάθος η αφαίρεση ενοτήτων και πως θα έπρεπε να αφαιρεθούν ορισμένες δραστηριότητες.</p>
Ποια λειτουργικά πλεονεκτήματα εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στα νέα Π.Σ.;	Αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.	<p>Το νέο Π.Σ. απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες από ικανοποιητικό έως πολύ μεγάλο βαθμό καθώς οι προτεινόμενες δραστηριότητες και τα εργαλεία είναι τέτοια ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στην κοινωνικοποίηση των παιδιών, αντιθέτως οι online δραστηριότητες τα φέρουν σε επαφή με παιδιά που βρίσκονται σε άλλες χώρες, η ρομποτική μπορεί να συσχετισθεί με γνώσεις περιβαλλοντικές, επίσης, μπορούν να ασχοληθούν με κάποιο θέμα που σχετίζεται με τη διαπολιτισμικότητα. Ακόμη, στον ψηφιακό γραμματισμό υπάρχουν δραστηριότητες στις οποίες μπορούν να ανταποκριθούν παιδιά από διάφορες πολιτισμικές κατηγορίες, και, τέλος, ο άξονας της πολιτειότητας προετοιμάζει τον πολίτη του μέλλοντος.</p>
	Αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση	<p>Το νέο Π.Σ. διαπνέεται όντως από μια προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική όπως διακηρύσσουν οι κατασκευαστές του καθώς οι δραστηριότητες είναι σε αυτό το πνεύμα και είναι κάτι που οι μαθητές το εφαρμόζουν μέσα στην τάξη με την παρότρυνση του εκπαιδευτικού.</p> <p>Επίσης, ένα χαρακτηριστικό της εκπαίδευσης της πληροφορικής είναι ότι υπάρχει αυτή η έννοια της ανακάλυψης και της εξερεύνησης και οι μαθητές εργάζονται ομαδοσυνεργατικά.</p> <p>Σημειώνεται ρόλο στην υλοποίηση αυτής της προσέγγισης διαδραματίζουν ο εκπαιδευτικός, η διάταξη του χώρου, η διαθεσιμότητα υπολογιστών, όλη η υλικοτεχνική υποδομή.</p>
	Βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση	<p>Η προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι η πλέον κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματος των Τ.Π.Ε. και Πληροφορικής στο Δημοτικό.</p>
Ποιες δυσκολίες αναμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί κατά την εφαρμογή των νέων Π.Σ. και ποιες προτάσεις διατυπώνουν για τη βελτίωσή τους με στόχο την επιτυχή εφαρμογή τους στην πράξη;	Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας Πληροφορικής το νέο ΠΣ	<p>Παρά τους όποιους προβληματισμούς, κυρίως όσον αφορά στον διατιθέμενο ανά εβδομάδα χρόνο διδασκαλίας που είναι μία ώρα, γενικότερα οι εκπαιδευτικοί της Πληροφορικής δέχθηκαν θετικά το νέο πρόγραμμα σπουδών του μαθήματος Τ.Π.Ε. και Πληροφορική Δημοτικού.</p>
	Αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση την επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων, τις υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων, και	<p>Δεν πρόκειται να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην γενικευμένη εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών λόγω μη επαγγελματικής ετοιμότητας των διδασκόντων, διότι οι εκπαιδευτικοί του κλάδου της Πληροφορικής είναι επαρκώς καταρτισμένοι στο αντικείμενό τους με σεμινάρια, μεταπτυχιακά, επιμορφώσεις. Επίσης, υπάρχει συνεργασία μέσα από ομάδες, όπου συνομιλούν, επικοινωνούν και βοηθούν ο ένας τον</p>

	<p>αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής</p>	<p>άλλον, όταν παραστεί ανάγκη. Από την άλλη, είναι πολύ πιθανή η ανάκυψη δυσκολιών λόγω της ελλιπούς υλικοτεχνικής υποδομής που αντιμετωπίζουν πολλοί εκπαιδευτικοί του κλάδου της Πληροφορικής, όπως η έλλειψη χώρου, κατάλληλης αίθουσας, ηλεκτρονικών υπολογιστών και ότι άλλο απαιτείται προκειμένου να υλοποιηθεί το μάθημα. Όσον αφορά στην κουλτούρα των ελληνικών σχολείων, εντοπίζονται πιθανές δυσκολίες καθώς στα ελληνικά σχολεία υπάρχει πάντοτε άρνηση για το καινούργιο, παρατηρείται μία αντίσταση σε καθετί νέο. Επίσης, η πληροφορική δεν θεωρείται από τους δασκάλους των Δημοτικών βασικό μάθημα και επομένως, είναι πολύ πιθανόν να αντιμετωπίσουν προβλήματα παραγκωνισμού, λιγότερης σημασίας από τους υπόλοιπους δασκάλους πράγμα που θα κόστιζε και στο μάθημά τους.</p>
	<p>Σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες και σημαντικότερα θετικά στοιχεία του νέου Π.Σ. που διαπιστώθηκαν από την πιλοτική εφαρμογή του</p>	<p>Οι σημαντικότερες δυσκολίες ή και αδυναμίες: βασικότερη δυσκολία το θέμα του διατιθέμενου προς διδασκαλία χρόνου της μίας ώρας την εβδομάδα, το επίπονο της εκπόνησης σεναρίων διδασκαλίας, η ανάγκη ύπαρξης και δεύτερου διδάσκοντος λόγω της ομαδοσυνεργατικής, διερευνητικής φύσης του μαθήματος, η δυσκολία εφαρμογής του σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, η δυσκολία του περιεχομένου σε σχέση με την ηλικία των παιδιών και, τέλος, η έλλειψη παραχθέντος υλικού που αφορά στις ενότητες και τις υποενότητες. Θετικά στοιχεία: η στροφή στον προγραμματισμό, η εισαγωγή της επιστήμης της Πληροφορικής πέρα από τις Τ.Π.Ε., η έμφαση στη συμπερίληψη, το γεγονός πως τα παιδιά είναι πιο χαρούμενα, συμμετέχουν και ανυπομονούν πότε θα κάνουν μάθημα, η δυνατότητα εφαρμογής μεγάλους εύρους εκπαιδευτικών τεχνικών, η ποικιλία των δραστηριοτήτων στις οποίες κάθε παιδί μπορεί να βρει κάτι που το αφορά, και, τέλος, η ωφέλεια στα παιδιά και σε άλλα αντικείμενα όπως τα Μαθηματικά και η Φυσική.</p>
	<p>Συγκεκριμένες προτάσεις για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ</p>	<p>Τέσσερις θεωρούν πως το νέο πρόγραμμα έχει καλώς και δεν υπάρχει ανάγκη βελτίωσής του. Από τους υπολοίπους έγιναν προτάσεις όπως: σύμπτυξη δραστηριοτήτων λόγω έλλειψης χρόνου, επίλυση του ζητήματος των υπερβολικών, απαιτήσεων από τα παιδιά της πρώτης και δεύτερας Δημοτικού τα οποία δεν γνωρίζουν επαρκώς γραφή και ανάγνωση καθώς και εξέταση και του ζητήματος αναντιστοιχίας απαιτούμενου από το πρόγραμμα και διαθέσιμου διδακτικού χρόνου.</p>
	<p>Αξιολόγηση επιμόρφωσης και προτάσεις βελτίωσής της</p>	<p>Η επιμόρφωση κρίθηκε αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του προγράμματος σπουδών, ωφέλιμη, διεξήχθη εξαιρετικά από όλες τις απόψεις και στη διαχείριση και στη μεταδοτικότητα, υπήρξε καθοδήγηση από τον υπεύθυνο και ήταν καλά οργανωμένη όσον αφορά στο χρόνο, υπήρχε ροή, ξεκινούσε τμηματικά και βαθμιαία όδευσε προς την ολοκλήρωση του προγράμματος. Όσον αφορά σε προτάσεις βελτίωσής της, ορισμένοι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως δεν</p>

		<p>συντρέχει λόγος για αλλαγή στον τρόπο της επιμόρφωσης. Άλλοι διατύπωσαν προτάσεις όπως: παροχή δυνατότητας επιλογής των ημερών και ωρών των συναντήσεων, διεξαγωγή δια ζώσης συναντήσεων και ημερίδας, υλοποίηση περισσότερης πρακτικής εφαρμογής, και, τέλος, παρουσίαση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και έτοιμων σεναρίων που θα μπορούσαν να εφαρμοσούν.</p>
--	--	--

Κεφάλαιο 6. Συμπεράσματα

6.1 Συμπεράσματα

Στην παρούσα διπλωματική εργασία μελετήθηκαν οι απόψεις εκπαιδευτικών οι οποίοι εφάρμοσαν πιλοτικά το νέο Πρόγραμμα των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού την περίοδο 2021 – 2022, από την αρχή του σχολικού έτους 2022 έως και την λήψη της τελευταίας συνέντευξης στις 16 Νοεμβρίου 2022. Οι εκπαιδευτικοί υπηρέτησαν σε Πρότυπα και Πειραματικά Δημοτικά και η αξιολόγηση επιχειρείται συγκρίνοντας την επιδιωκόμενη από μέρους των κατασκευαστών και της προσλαμβανόμενης από τους εκπαιδευτικούς μορφής του Προγράμματος Σπουδών.

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση τα κύριων συμπερασμάτων ενώ επιχειρείται ερμηνεία των αποτελεσμάτων και σύγκρισή τους με ευρήματα σχετικών ερευνών στο πεδίο. Η παρουσίαση και ο σχολιασμός παρατίθενται ανά ερευνητικό ερώτημα όπως αυτά διατυπώθηκαν στο Κεφάλαιο 3. Τέλος, γίνεται αναφορά στους περιορισμούς της έρευνας, διατυπώνονται γενικά συμπεράσματα καθώς και προτάσεις για περαιτέρω μελέτη και έρευνα.

6.1.1 Ποια είναι τα βασικά στοιχεία τα οποία χαρακτηρίζουν τα νέα Π.Σ. σύμφωνα με τους κατασκευαστές τους και με ποιο τρόπο αυτά τα στοιχεία αναγνωρίζονται από τους εκπαιδευτικούς;

Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα αναγνώρισαν πως το νέο Πρόγραμμα Σπουδών κινείται στην σωστή κατεύθυνση. Πλην των Τ.Π.Ε. στρέφεται στο αντικείμενο της επιστήμης της Πληροφορικής αυτό καθαυτό, πράγμα το οποίο είναι εμφανές και στον τίτλο του μαθήματος. Ως θετικά στοιχεία αναγνώρισαν την διδόμενη έμφαση στην αλγοριθμική, τον προγραμματισμό, από τις πρώτες τάξεις του Δημοτικού, αλλά και την πολυειότητα.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως το νέο πρόγραμμα σπουδών διαφοροποιείται από το υφιστάμενο επειδή είναι πληρέστερο, στρέφεται προς την κατεύθυνση της πληροφορικής ως γνωστικό αντικείμενο ενώ το προηγούμενο πρόγραμμα σπουδών έκλινε πιο πολύ προς τον το ψηφιακό γραμματισμό, τη χρήση δηλαδή του

ηλεκτρονικού υπολογιστή. Επίσης, ως θετικό κρίνεται το ότι οι έννοιες της αλγοριθμικής, του προγραμματισμού και της ανάλυσης δεδομένων υπάρχουν από τις πρώτες τάξεις. Ακόμη, ότι δίδεται βάση στην υπολογιστική σκέψη, του τρόπου επίλυσης κάποιου προβλήματος. Τέλος, είναι πιο σύγχρονο, στηρίζεται περισσότερο στα σενάρια διδασκαλίας, ενισχύεται η ρομποτική, εμπλέκει πολλαπλά στοιχεία, έρχεται πιο κοντά στην εξωστρέφεια, στην κοινωνία, στον πολιτισμό. Η διαφοροποίηση μεταξύ υφισταμένου και νέου προγράμματος σπουδών αξιολογήθηκε ως θετική από τους ερωτηθέντες εκπαιδευτικούς.

Οι εκπαιδευτικοί της έρευνας θεωρούν πως η φυσιογνωμία του μαθήματος, όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών, χαρακτηρίζεται από καινοτομία, οργάνωση, λεπτομέρεια, είναι πιο συγκεκριμένο, έχει μία διαβάθμιση και ότι θέλει να καταστήσει την πληροφορική βασικό μάθημα του σχολείου. Δίδεται έμφαση στην αλληλεπίδραση με το περιβάλλον, τη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται των παιδιών και των εφήβων αργότερα. Δίδεται βάση στην αλγοριθμική σκέψη, στον προγραμματισμό, στην ψηφιακή πολιτεότητα, στα δίκτυα, στην έννοια του ψηφιακού πολίτη, στην ασφάλεια στο διαδίκτυο. Το μάθημα έχει βιωματικό εργαστηριακό χαρακτήρα. Και, τέλος, καλούνται να διδάξουν Πληροφορική και όχι να καλλιεργήσουν απλά ψηφιακές δεξιότητες χειρισμού συσκευών και λογισμικών.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως το νέο πρόγραμμα σπουδών προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές και τις μαθήτριες ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι πολίτες, καθώς αποκτούν βασικές δεξιότητες απαραίτητες ώστε να γίνει η καθημερινότητά τους πιο εύκολη και τέλος, διότι τα όσα περιέχει το πρόγραμμα αφορούν όλους τους αυριανούς πολίτες.

Επίσης, οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού έχει οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ στον μέγιστο βαθμό.

Όσον αφορά στην ανοικτότητα, ώστε να επιτρέπεται η μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού στην προσαρμογή στις συνθήκες της τάξης του, οι εκπαιδευτικοί ισχυρίστηκαν πως, στο νέο πρόγραμμα σπουδών, επιτυγχάνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό καθώς δεν τίθεται κάποιος περιορισμός στον εκπαιδευτικό στο πώς θα διδάξει το

αντικείμενο και επαφίεται στην διακριτική ευχέρεια του εκπαιδευτικού ποιο λογισμικό ή ποια εφαρμογή θα χρησιμοποιήσει στην υλοποίηση της διδασκαλίας του. Ο διδάσκων επιλέγει ποια είναι εκείνα τα εργαλεία που θεωρεί ότι ταιριάζουν στην εκάστοτε τάξη. Όσον αφορά στην προσαρμοσιμότητα, επίσης επιτυγχάνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό. Αναφορικά με τη συμπερίληψη, οι εκπαιδευτικοί διατύπωσαν την άποψη πως επιτυγχάνεται και αυτή σε πολύ μεγάλο βαθμό αφού στο μάθημα της Πληροφορικής συμμετέχουν χωρίς δυσκολία μαθητές προερχόμενοι από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.

Οι ερωτηθέντες εκπαιδευτικοί, όσον αφορά σε δύο χαρακτηριστικά του νέου προγράμματος σπουδών για το μάθημα Τ.Π.Ε. και Πληροφορικής στο Δημοτικό τα οποία θα πρέπει να διακρίνουν όλους τους μαθητές και όλες τις μαθήτριες μετά την ολοκλήρωση του δημοτικού σχολείου, α) την ικανότητα των αποφοιτησάντων και αποφοιτησασών να σκέφτονται δημιουργικά και καινοτόμα και να αναπτύξουν ικανότητες αφαίρεσης, γενίκευσης και επίλυσης προβλημάτων με υπολογιστικό τρόπο και β) την ικανότητα να κατανοούν με κριτικό τρόπο τις επιδράσεις της ψηφιακής τεχνολογίας στη σύγχρονη κοινωνία και να συμπεριφέρονται δεοντολογικά, με υπευθυνότητα και με ασφάλεια στο διαδίκτυο, δήλωσαν πως είναι ορατά σε πολύ μεγάλο βαθμό. Επίσης, ισχυρίστηκαν πως συμφωνούν με αυτές τις επιλογές διότι είναι επίκαιρα. Όσον αφορά στο πρώτο χαρακτηριστικό, δήλωσαν πως ελευθερώνει τη δημιουργικότητα των μαθητών και συντελεί στο μαθαίνουν να σκέφτονται αφαιρετικά και σχετικά με το δεύτερο χαρακτηριστικό, συντελεί στο να μην να χρησιμοποιούν τα παιδιά τα μέσα αλόγιστα καθώς ελλοχεύουν θέματα ασφάλειας κατά την πλοήγηση στο διαδίκτυο.

Τέλος, θεωρούν πως το νέο πρόγραμμα σπουδών θα λειτουργήσει βοηθητικά σε πολύ μεγάλο βαθμό στην καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας τους και σκοπεύουν να το αξιοποιούν για το σκοπό αυτό, είτε κατά γράμμα είτε ως οδηγό. Αξιοποιούν τα έτοιμα σενάρια που υπάρχουν μέσα στο παράρτημα του εκπαιδευτικού, άλλα τα τροποποιούν ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης τους και άλλα τα δημιουργούν έχοντας ως πηγή έμπνευσης το νέο πρόγραμμα σπουδών.

Στην βιβλιογραφία εντοπίζονται αναφορές όπου έχουμε διαφορετικά ευρήματα. Σύμφωνα με τους Bergqvist & Bergqvist (2017), το ότι οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν και υιοθετούν ένα Πρόγραμμα Σπουδών δεν συνεπάγεται αυτόματα πως θα προβούν σε εφαρμογή του σύμφωνα με τις προθέσεις αυτών που το σχεδίασαν. Σχετικά

πρόσφατα διενεργηθείσες έρευνες από τους Kiss & Stein (2015), Hand (2012), Jacobs et al (2010) και Mason (2011) σε εκπαιδευτικούς οι οποίοι διδάσκουν μαθηματικά, εστιάζουν στην αποδοχή ή μη του Προγράμματος Σπουδών και συμφωνούν πως οι εκπαιδευτικοί προβαίνουν στην κατασκευή ενός δικού τους, διαφοροποιημένου από το επίσημο και εν συνεχεία το υλοποιούν. Ανάλογα είναι και τα συμπεράσματα του Alexander (2009) ο οποίος θεωρεί ότι οι εκπαιδευτικοί, ενόσω εφαρμόζουν το επίσημο Πρόγραμμα Σπουδών, το ερμηνεύουν και το τροποποιούν εντάσσοντας στοιχεία δικά τους, πράγμα το οποίο οδηγεί στον μετασχηματισμό του.

Πρόσφατη έρευνα η οποία διεξήχθη από τους Shuilleabhain & Seery (2018) στην Ιρλανδία σε εκπαιδευτικούς οι οποίοι διδάσκουν μαθηματικά, έχει διαφορετικά ευρήματα σε σχέση τα προηγούμενα. Μετά τη μελέτη των απόψεών των εν λόγω εκπαιδευτικών όσον αφορά στην εφαρμογή του νέου Προγράμματος Σπουδών, το οποίο προσανατολίζεται σε παιδαγωγικές προσεγγίσεις εποικοδομητικές, κατέληξαν σε ευρήματα που δείχνουν πως η επιφυλακτικότητα η οποία χαρακτήριζε αρχικώς τους εκπαιδευτικούς σχετικά με το να ενσωματώσουν νέες παιδαγωγικές πρακτικές υποχώρησε προϊόντος του χρόνου και σημειώθηκαν αλλαγές. Οι εκπαιδευτικοί προχώρησαν σε υιοθέτηση των προτεινόμενων διδακτικών προσεγγίσεων και υλοποίησαν σε μεγάλο βαθμό το επίσημο Πρόγραμμα Σπουδών. Ανάλογα είναι τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξαν και οι έρευνες των Cosgrove et al. (2012), Jeffes et al. (2013) και Lynch (2011) οι οποίες διεξήχθησαν επίσης στην Ιρλανδία, οι εκπαιδευτικοί δίδασκαν μαθηματικά, και εφάρμοσαν το νέο Πρόγραμμα Σπουδών μέσω της υιοθέτησης της εποικοδομητικής φιλοσοφίας.

Οι εκπαιδευτικοί του δείγματος της έρευνας η οποία διεξήχθη στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας ευρέθησαν πως τοποθετούνται πολύ κοντά στο επίσημο Πρόγραμμα. Επέλεξαν και σχεδίασαν μαθησιακές δραστηριότητες, εκπαιδευτικά σενάρια και σχέδια έρευνας και εργασίας για την υλοποίηση του ΠΣ σύμφωνα με τους άξονές του. Η προσαρμογή στο Πρόγραμμα Σπουδών εκδηλώνεται με την επιλογή τους να υλοποιήσουν προσωπικά σενάρια ή σενάρια αντλημένα από το συνοδευτικό υλικό εκπαιδευτικού του Προγράμματος Σπουδών κατόπιν τροποποίησης. Ακόμα όμως και όταν προβαίνουν σε προσαρμογή, ισχυρίζονται πως ακολουθούν τη φιλοσοφία του Προγράμματος Σπουδών, εκμεταλλευόμενοι το ότι είναι ανοικτό και, έτσι, έχουμε σύγκλιση των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων με των προσδοκώμενων..

Τα ανωτέρω παρατεθέντα συμπεράσματα είναι, γενικώς, διαφορετικά σε σχέση με εκείνα που είναι κυρίαρχα στη βιβλιογραφία. Σύμφωνα με αυτά διαπιστώνεται, σε γενικές γραμμές, πως στην προσπάθεια υλοποίησης ενός Προγράμματος Σπουδών, έχουμε υιοθέτηση εκ μέρους των εκπαιδευτικών, άλλων διαδρομών από τις προτεινόμενες από πλευράς των υπευθύνων σχεδιασμού των Προγραμμάτων Σπουδών (Cuban, 2013). Έρευνες των Cuban (2013) και Stein, Remillard & Smith (2007) που άπτονται θεμάτων όπως των διαρθρωτικών αλλαγών στα σχολεία και των μεταρρυθμίσεων στις διδακτικές πρακτικές που χαρακτηρίζουν ένα νέο Πρόγραμμα Σπουδών, δείχνουν πως τα όσα προτείνονται από πλευράς των νέων Προγραμμάτων Σπουδών δεν παρουσιάζουν τα επιθυμητά αποτελέσματα, ακόμα και στην περίπτωση που οι εκπαιδευτικοί έχουν την άποψη πως υπάρχει ενσωμάτωση των νέων ιδεών στις προσπάθειές τους. Η προσαρμογή του Προγράμματος Σπουδών δεν είναι η εξαίρεση αλλά ο κανόνας (Supovitz & Weinbaum, 2008). Επίσης, σύμφωνα με τους McGee, Wang & Polly (2013) και Tarr et al. (2008) παρατηρείται διαφοροποίηση, αναλόγως με την περίπτωση, στον τρόπο κατά τον οποίον υφίσταται προσαρμογή ένα Πρόγραμμα Σπουδών, μετασχηματιζόμενο από το επίσημο στο υλοποιούμενο. Επίσης, σύμφωνα με τους Donovan et al. (2015), οι πρακτικές των εκπαιδευτικών δεν καθορίζονται αναγκαστικά από τις προθέσεις τους. Η έρευνα των van Driel, Bulte & Verloop (2008) η οποία διεξήχθη στην Ολλανδία και αφορούσε το Πρόγραμμα Σπουδών της Χημείας κατέδειξε πως, προκειμένου να υπάρξει ανάπτυξη των αξόνων ενός νέου Προγράμματος Σπουδών, αυτό θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από ευελιξία, δίνοντας στους εκπαιδευτικούς της πράξης ελευθερία και παρέχοντας επιλογές προκειμένου να αναπτυχθούν οι ιδέες τους.

6.1.2 Ποιες λειτουργικές αδυναμίες των νέων Π.Σ. εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στα νέα Π.Σ.;

Οι εκπαιδευτικοί του δείγματος της έρευνας δήλωσαν πως τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών είναι από αρκετά έως πολύ σωστά διατυπωμένα, η διατύπωση είναι σαφής και δομημένη με πολύ λογική ροή και είναι προς την κατεύθυνση δραστηριοτήτων του 21^{ου} αιώνα. Επίσης, πως είναι από αρκετά έως πολύ βοηθητικά όσον αφορά στο να οργανωθεί η διδασκαλία μιας και συνοδεύονται από κάποιες δραστηριότητες που εξηγούν τους στόχους.

Οι εκπαιδευτικοί ως προς την καταλληλότητα του περιεχομένου με βάση την ηλικία των μαθητών εξέφρασαν ενστάσεις. Δηλώθηκε ειδικά για τις δύο πρώτες τάξεις του Δημοτικού πως οι απαιτήσεις είναι υπερβολικές μιας και τα παιδιά αυτής της ηλικίας δεν έχουν κατακτήσει επαρκώς την ικανότητα ανάγνωσης και γραφής. Επίσης, πως η έννοια του αλγορίθμου στη δεύτερα τάξη θα πρέπει να δοθεί διαφορετικά. Όσον αφορά στην καταλληλότητά του βάσει των προγενέστερων γνώσεών τους, δηλώθηκε πως απαιτείται μία μεταβατική περίοδος για τα παιδιά, μιας και το νέο πρόγραμμα σπουδών είναι πιο αναλυτικό από το προηγούμενο και ότι τα παιδιά που είναι στην πέμπτη και στην έκτη τάξη καλούνται να καταβάλουν μεγαλύτερη προσπάθεια ώστε να καλυφθούν ορισμένα κενά που έχουν προκύψει από αυτά που διδάσκονταν στις προηγούμενες τάξεις με βάση το υφιστάμενο πρόγραμμα σπουδών. Τέλος, εκφράστηκε ο προβληματισμός για το εάν το περιεχόμενο είναι κατάλληλο και εφαρμόσιμο σε μαθητές ενός απομακρυσμένου ορεινού χωριού εν συγκρίσει με τους μαθητές μιας πόλης, εφόσον έχουν διαφορετικά ερεθίσματα και προσλαμβάνουσες. Όσον αφορά την επιστημονική του εγκυρότητα, αυτή κρίθηκε πολύ υψηλή.

Οι εκπαιδευτικοί αναφορικά με το ότι το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών οργανώνεται σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη το έκριναν ως θετικό, ότι είναι προς την σωστή κατεύθυνση. Θεωρούν πως η σπειροειδής προσέγγιση όχι μόνο βοηθά στην εμβάθυνση αλλά και στην επανάληψη, μιας και, όπως δηλώθηκε, τα παιδιά σε μικρές ηλικίες μαθαίνουν πιο εύκολα αλλά ξεχνούν και πιο εύκολα, δηλαδή μεταβαίνοντας από τη μία τάξη στην άλλη τα έχουν λησμονήσει, οπότε η σπειροειδής προσέγγιση λειτουργεί ευεργετικά. Επίσης, το ότι οργανώνεται το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη βοηθά τον διδάσκοντα να οργανώσει καλύτερα τη διδασκαλία του. Τέλος, θεωρείται πως αυτή η καινοτομία θα λειτουργήσει προς την σωστή κατεύθυνση.

Όσον αφορά στο περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται για τη διδασκαλία του μαθήματος δηλώθηκε πως δεν επαρκεί μία ώρα την εβδομάδα. Θεωρούν απαραίτητο να διδάσκεται το μάθημα δύο ώρες εβδομαδιαίως, αν όχι στο σύνολο των τάξεων, τουλάχιστον στην πέμπτη και έκτη τάξη. Όσον αφορά τυχόν αλλαγές ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος διατυπώθηκαν διάφορες προτάσεις. Αναφέρθηκε να μην μειωθεί η ύλη αλλά να αφαιρεθούν ορισμένες δραστηριότητες. Προτάθηκε, επίσης, να αφαιρεθεί μέρος της

ύλης που αφορά στα υπολογιστικά συστήματα ή στον ψηφιακό γραμματισμό μιας και η πολιτειότητα, η αλγοριθμική και ο άξονας των δεδομένων κρίνονται σημαντικότεροι. Τέλος, προτάθηκε ακόμα και η αφαίρεση της μισής ύλης.

Όσον αφορά σε τυχόν αλλαγή ως προς τη διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων, τρεις εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως δεν θα άλλαζαν τίποτα από το πρόγραμμα σπουδών, πως έχει καλώς όπως είναι. Όσον αφορά στην διάταξη των ενοτήτων ένας εκπαιδευτικός πρότεινε στην πρώτη και την δεύτερα δημοτικού η πλοήγηση στο διαδίκτυο να μετατεθεί λίγο προς τα πίσω και ένας δεύτερος εκπαιδευτικός να μετετίθετο η αλγοριθμική σκέψη στο τέλος όσον αφορά στις μικρές τάξεις. Αναφορικά με την προσθήκη ενοτήτων, ένας εκπαιδευτικός πρότεινε να προστεθούν ενότητες στον άξονα της πολιτειότητας. Σχετικά με την αφαίρεση ενοτήτων, προτάθηκε να αφαιρεθούν η ανάλυση δεδομένων και τα υπολογιστικά συστήματα. Επίσης, προτάθηκε χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση η αφαίρεση ενοτήτων στην πρώτη και στη δεύτερα δημοτικού. Τέλος, διατυπώθηκε η άποψη πως συνιστά λάθος η αφαίρεση ενοτήτων και πως θα έπρεπε να αφαιρεθούν ορισμένες δραστηριότητες.

6.1.3 Ποια λειτουργικά πλεονεκτήματα εντοπίζουν οι εκπαιδευτικοί στα νέα Π.Σ.;

Όσον αφορά στο κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες, δηλώθηκε από τους εκπαιδευτικούς της έρευνας πως απαντά από ικανοποιητικό έως πολύ μεγάλο βαθμό διότι οι προτεινόμενες δραστηριότητες και τα εργαλεία είναι τέτοια ώστε να μην αποτελούν τροχοπέδη στην κοινωνικοποίηση των παιδιών, αντιθέτως μάλιστα, οι online δραστηριότητες τα φέρουν σε επαφή με παιδιά που βρίσκονται μακριά, σε άλλες χώρες. Επίσης, η ρομποτική δύναται να συσχετισθεί με γνώσεις περιβαλλοντικές, να δημιουργηθεί κατασκευή που να προσφέρει στο περιβάλλον. Επιπλέον, είναι δυνατόν οι μαθητές να ασχοληθούν με κάποιο θέμα που σχετίζεται με τη διαπολιτισμικότητα. Ακόμη, αναφέρθηκε πως στον ψηφιακό γραμματισμό υπάρχουν δραστηριότητες στις οποίες μπορούν να ανταποκριθούν παιδιά από διάφορες πολιτισμικές κατηγορίες, μιας και τα τεχνολογικά μέσα δεν προϋποθέτουν να προέρχεται από κάποια πολιτισμική κατηγορία. Τέλος, υποστηρίχθηκε ότι ειδικά ο άξονας της πολιτειότητας προετοιμάζει τον πολίτη του μέλλοντος.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως το νέο πρόγραμμα σπουδών διαπνέεται όντως από μια προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική όπως διακηρύσσουν οι κατασκευαστές του και μάλιστα σε μεγάλο βαθμό μιας και οι δραστηριότητες είναι σε αυτό το πνεύμα και είναι κάτι που οι μαθητές το εφαρμόζουν μέσα στην τάξη με την παρότρυνση του εκπαιδευτικού. Δήλωσαν πως ένα χαρακτηριστικό της εκπαίδευσης της πληροφορικής είναι πως σε αυτήν ενυπάρχει η έννοια της ανακάλυψης και της εξερεύνησης και πως οι μαθητές εργάζονται ομαδοσυνεργατικά. Οι εκπαιδευτικοί προέβησαν και στην εξής παρατήρηση, πως προκειμένου να γίνει πράξη η εν λόγω προοδευτική - μαθητοκεντρική προσέγγιση, σημαίνοντα ρόλο διαδραματίζουν ο εκπαιδευτικός, η διάταξη του χώρου, η διαθεσιμότητα υπολογιστών, όλη η υλικοτεχνική υποδομή. Τέλος, κατέληξαν πως η προαναφερθείσα προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματος των Τ.Π.Ε. και Πληροφορικής στο Δημοτικό.

Τα αποτελέσματα της διενεργηθείσας έρευνας στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας επιβεβαιώνουν ευρήματα άλλων ερευνών (Cosgrove, et al., 2012; Jeffes, et al., 2013; Lynch, 2011) όσον αφορά στην επίδραση που ασκούν οι ανοικτές προσεγγίσεις στο πώς αντιμετωπίζεται ένα νέο Πρόγραμμα Σπουδών από τους εκπαιδευτικούς, όπως λόγου χάρη, όταν εφαρμόζονται τέτοιες προσεγγίσεις στα μαθηματικά. Στην έρευνα που διεξήγαγαν οι Hume & Coll (2010) σχετικά με την υλοποίηση Προγραμμάτων Σπουδών τα οποία βασίζονται σε σχέδια εργασίας και έρευνας στα μαθηματικά, δηλώθηκε από τους εκπαιδευτικούς πως μέσα από αυτήν τη προσέγγιση προκύπτουν αξιοποίηση των προϋπαρχουσών γνώσεων των μαθητών, ενίσχυση του κινήτρου και της προσπάθειας των μαθητών και αύξηση του ενδιαφέροντός τους για μάθηση.

6.1.4 Ποιες δυσκολίες αναμένουν ότι θα αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί κατά την εφαρμογή των νέων Π.Σ. και ποιες προτάσεις διατυπώνουν για τη βελτίωσή τους με στόχο την επιτυχή εφαρμογή τους στην πράξη;

Όσον αφορά στο πώς δέχθηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί το νέο πρόγραμμα σπουδών, παρά τους όποιους προβληματισμούς, κυρίως όσον αφορά στον διατιθέμενο ανά εβδομάδα χρόνο διδασκαλίας που είναι μία ώρα, γενικότερα οι εκπαιδευτικοί της Πληροφορικής δέχθηκαν θετικά το νέο πρόγραμμα σπουδών του μαθήματος Τ.Π.Ε. και Πληροφορική Δημοτικού.

Οι ερωτηθέντες θεωρούν πως δεν πρόκειται να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην γενικευμένη εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών λόγω μη επαγγελματικής ετοιμότητας των διδασκόντων, μιας και δήλωσαν πως οι εκπαιδευτικοί του κλάδου της Πληροφορικής είναι επαρκώς καταρτισμένοι στο αντικείμενό τους με σεμινάρια, μεταπτυχιακά, επιμορφώσεις. Επίσης, υπάρχει συνεργασία μέσα από ομάδες, όπου συνομιλούν, επικοινωνούν και βοηθούν ο ένας τον άλλον, όταν παραστεί ανάγκη.

Προκειμένου να μετασχηματισθεί το σχολείο σύμφωνα με τις απαιτήσεις του 21ου αιώνα, μείζονος σημασίας είναι η οριζόντια υποστήριξη της Πληροφορικής. Ο βαθμός επίτευξης της οριζόντιας υποστήριξης συναρτάται με τις συνεργασίες των εκπαιδευτικών σε δύο επίπεδα, στο ενδοσχολικό αλλά και στο επίπεδο συνεργασίας ανάμεσα σε διαφορετικές σχολικές μονάδες. Στα ευρήματα της έρευνας καταγράφεται η συγκρότηση ομάδων συνεργασίας εκπαιδευτικών, οι οποίες σύμφωνα με τους Tsiotakis & Jimoyiannis (2016), έχουν τη δυνατότητα της εξέλιξης σε κοινότητες μάθησης και πρακτικής. Στην περίπτωση δικτυακών δομών τέτοιας μορφής όπως τεκμαίρεται βάσει πρόσφατων ερευνών και τάσεων στο πεδίο της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών (Cinkara & Arslan 2017; Jayatilleke et al., 2017; Lin & Acosta-Tello, 2017; Neely, Cotton & Neely, 2017; Pitipornrapin et al., 2018; Spanorriga, Tsiotakis & Jimoyiannis, 2018; Kumar & Johnson, 2019), τα έμπειρα ή ήδη επιμορφωμένα μέλη δύνανται να λειτουργούν ως πολλαπλασιαστές, άτυποι σύμβουλοι ή μέντορες.

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα εκπαιδευτικοί θεωρούν, ως πολύ πιθανή την ανάκυψη δυσκολιών λόγω της ελλιπούς υλικοτεχνικής υποδομής που αντιμετωπίζουν πολλοί εκπαιδευτικοί του κλάδου της Πληροφορικής, όπως η έλλειψη χώρου, κατάλληλης αίθουσας, ηλεκτρονικών υπολογιστών και ότι άλλο απαιτείται προκειμένου να υλοποιηθεί το μάθημα.

Οι εκπαιδευτικοί εντοπίζουν πιθανές δυσκολίες και όσον αφορά στην κουλτούρα των ελληνικών σχολείων, καθώς, όπως ισχυρίστηκαν, στα ελληνικά σχολεία υπάρχει πάντοτε άρνηση για το καινούργιο, παρατηρείται μία αντίσταση σε καθετί νέο. Επίσης, όπως ανέφεραν τα υποκείμενα της έρευνας, η πληροφορική δεν θεωρείται από τους

δασκάλους των Δημοτικών βασικό μάθημα. Τα υπόλοιπα θεωρούνται βασικά. Επομένως, όταν εισέλθουμε στη φάση της γενικευμένης εφαρμογής του νέου Προγράμματος Σπουδών, θεωρούν πολύ πιθανόν οι καθηγητές της Πληροφορικής να αντιμετωπίσουν προβλήματα παραγκωνισμού, λιγότερης σημασίας από τους υπόλοιπους δασκάλους και αυτό θα κόστιζε και στο μάθημά τους.

Οι εκπαιδευτικοί, βάσει της εμπειρίας τους από την πιλοτική εφαρμογή του νέου προγράμματος σπουδών, εντόπισαν τις εξής σημαντικότερες δυσκολίες ή και αδυναμίες:

- το θέμα του διατιθέμενου προς διδασκαλία χρόνου, της μίας ώρας την εβδομάδα, το οποίο και αναγνώρισαν ως τη βασικότερη δυσκολία
- το επίπονο της εκπόνησης σεναρίων διδασκαλίας
- την ανάγκη ύπαρξης και δεύτερου διδάσκοντος λόγω της ομαδοσυνεργατικής, διερευνητικής φύσης του μαθήματος
- τη δυσκολία εφαρμογής του σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες
- τη δυσκολία του περιεχομένου εν σχέσει με την ηλικία των παιδιών και, τέλος,
- την έλλειψη παραχθέντος υλικού που αφορά στις ενότητες και τις υποενότητες.

Θετικά στοιχεία του που εντόπισαν στην πράξη ήταν:

- η στροφή στον προγραμματισμό
- η εισαγωγή της επιστήμης της Πληροφορικής πέρα από τις Τ.Π.Ε
- το ότι δίδεται περισσότερη έμφαση στη συμπερίληψη
- το γεγονός πως τα παιδιά είναι πιο χαρούμενα, συμμετέχουν και ανυπομονούν τότε θα κάνουν μάθημα
- η δυνατότητα εφαρμογής μεγάλους εύρους εκπαιδευτικών τεχνικών
- η ποικιλία των δραστηριοτήτων στις οποίες κάθε παιδί μπορεί να βρει κάτι που το αφορά και, τέλος,
- η ωφέλεια στα παιδιά και σε άλλα αντικείμενα όπως τα Μαθηματικά και η Φυσική,

Όσον αφορά σε πιθανή βελτίωση του νέου προγράμματος σπουδών, τέσσερις εκ των εννέα ερωτηθέντων θεωρούν πως το νέο πρόγραμμα έχει καλώς και δεν υπάρχει ανάγκη βελτίωσής του. Από τους υπολοίπους έγιναν προτάσεις όπως:

- να συμπυχθούν δραστηριότητες λόγω έλλειψης χρόνου,
- να επιλυθεί το ζήτημα των υπερβολικών απαιτήσεων από τα παιδιά της πρώτης και δευτέρας Δημοτικού τα οποία που δεν γνωρίζουν επαρκώς γραφή και ανάγνωση
- να εξεταστεί και το ζήτημα αναντιστοιχίας απαιτούμενου από το πρόγραμμα και διαθέσιμου διδακτικού χρόνου.

Οι εκπαιδευτικοί κατέθεσαν πως η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του προγράμματος σπουδών. Χαρακτήρισαν την επιμόρφωση ωφέλιμη, δήλωσαν πως διεξήχθη εξαιρετικά από όλες τις απόψεις και στη διαχείριση και στη μεταδοτικότητα, υπήρξε καθοδήγηση από τον υπεύθυνο και ήταν καλά οργανωμένη όσον αφορά το χρόνο, υπήρχε ροή, ξεκινούσε τμηματικά και βαθμιαία όδευσε προς την ολοκλήρωση του προγράμματος. Όλα τα ανωτέρω κατέστησαν σαφή και προώθησαν κατά τρόπον αποτελεσματικό τα νέα στοιχεία του προγράμματος σπουδών. Όσον αφορά στο τι θα ήθελαν να γίνει περισσότερο ορισμένοι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως δεν συντρέχει λόγος για αλλαγή στον τρόπο της επιμόρφωσης. Άλλοι εκπαιδευτικοί διατύπωσαν προτάσεις όπως:

- την παροχή δυνατότητας επιλογής των ημερών και ωρών των συναντήσεων,
- την διεξαγωγή δια ζώσης συναντήσεων και ημερίδας,
- την υλοποίηση περισσότερης πρακτικής εφαρμογής, και, τέλος,
- την παρουσίαση συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και έτοιμων σεναρίων που θα μπορούσαν να εφαρμόσουν.

Σχετικά με τις επιμορφωτικές δράσεις όσον αφορά στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού, οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν την αξία και τη δυναμική τους. Σημειωτέον πως όταν αναμορφώθηκε το Πρόγραμμα Σπουδών Πληροφορικής στο Ηνωμένο Βασίλειο το 2014, αναπτύχθηκε ένα εκτεταμένο πρόγραμμα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών Πληροφορικής, προκειμένου να προετοιμαστούν κατάλληλα για τη νέα πραγματικότητα (Fluck et al., 2016).

6.2. Περιορισμοί της έρευνας

Λαμβανομένων υπόψιν των περιορισμών τους οποίους από τη φύση της έχει η μέθοδος της συνέντευξης και της ποιοτικής ανάλυσης των δεδομένων σύμφωνα με τους Cohen, Manion & Morrison (2008) και Creswell (2011), τα ευρήματα τα οποία προέκυψαν από αυτήν την έρευνα αφορούν στις απόψεις των συγκεκριμένων εννέα εκπαιδευτικών σχετικά με την πιλοτική εφαρμογή του νέου Προγράμματος Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού στα Πρότυπα και Πειραματικά Δημοτικά στα οποία υπηρετούν και δεν μπορούν να γενικευθούν. Εδράζονται επί των δηλώσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος και δεν έχει πραγματοποιηθεί τριγωνοποίηση, όπως, λόγω χάρη, μελέτη των απόψεων των μαθητών και μαθητριών τους. Οι περιορισμοί της έρευνας άπτονται των παραγόντων οι οποίοι αφορούν στον τρόπο οργάνωσης και στην εκπαιδευτική κουλτούρα των Πρότυπων και Πειραματικών Δημοτικών, το προφίλ που χαρακτηρίζει τους υπηρετούντες στα εν λόγω σχολεία εκπαιδευτικούς και, τέλος τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του μαθητικού δυναμικού τους.

Οι μετέχοντες στην εν λόγω έρευνα εκπαιδευτικοί διακρίνονται για τα αυξημένα προσόντα τους. Επελέγησαν από την κοινή ομάδα εργασίας των τριών μελών ΔΕΠ του Τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και των τριών μελών του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής και στην πλειοψηφία τους έχουν πραγματοποιήσει σπουδές μεταπτυχιακού ή διδακτορικού επιπέδου σχετικά με το αντικείμενο τους ή και την εκπαίδευση. Η πειραματική φύση η οποία χαρακτηρίζει τα σχολεία στα οποία υπηρετούν έχει διαμορφώσει μια κουλτούρα εντός της σχολικής τους κοινότητας, η οποία τους «ωθεί» στο να πειραματίζονται κάνοντας χρήση νέων διδακτικών προσεγγίσεων και εκπαιδευτικών πρακτικών, συνεπώς, από πλευράς των διδασκόντων είχε ήδη αναπτυχθεί σε ορισμένο βαθμό, εποικοδομητικός προσανατολισμός στις προσεγγίσεις τους. Υλοποίησαν πιλοτικά το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού διακείμενοι θετικά σε θέματα που άπτονται εποικοδομητικών διδακτικών προσεγγίσεων και εν γένει φιλοσοφίας του νέου Προγράμματος Σπουδών.

Η περίπτωση των εν λόγω εκπαιδευτικών λειτουργεί περιοριστικά στο να γενικευθούν τα αποτελέσματα της έρευνας, εφόσον δεν συνιστούν αντιπροσωπευτικό δείγμα των καθηγητών Πληροφορικής στην υποχρεωτική Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Επίσης, οι φοιτώντες μαθητές και φοιτώσες μαθήτριες στα Πρότυπα και Πειραματικά Δημοτικά σχολεία του δείγματος της παρούσας έρευνας δεν συνιστούν δείγμα αντιπροσωπευτικό του συνόλου των μαθητών της Ελλάδας, διότι εντός του πλαισίου της φοίτησης στα σχολεία αυτής της κατηγορίας, αναπτύσσεται σε ορισμένο βαθμό μια κουλτούρα η οποία επικουρεί στην θετική από μέρους τους τη ανταπόκριση σε θέματα εφαρμογής νέων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων και πρακτικών.

Κρίνεται απαραίτητο τα όσα ευρέθησαν με βάση την παρούσα έρευνα να επιβεβαιωθούν μέσω μελλοντικών ερευνητικών προσπαθειών. Άλλωστε, σκοπός των σχολείων αυτής της κατηγορίας είναι η αξιοποίηση πληροφοριών προερχομένων από αυτά προκειμένου να σχεδιάζεται εκπαιδευτική πολιτική μακρόπνοου χαρακτήρα.

6.3. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Λαμβάνοντας υπόψιν πως τα ευρήματα τα οποία προέκυψαν από αυτήν την έρευνα αφορούν στις απόψεις των συγκεκριμένων εννέα εκπαιδευτικών σχετικά με την πιλοτική εφαρμογή του νέου Προγράμματος Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού στα Πρότυπα και Πειραματικά Δημοτικά, ενδιαφέρον θα παρουσίαζε μία ανάλογη μελλοντική έρευνα, η οποία θα χαρακτηριζόταν από τον συνδυασμό ποσοτικών και ποιοτικών μεθόδων η οποία θα είχε ως υποκείμενα και τους υπολοίπους εκπαιδευτικούς οι οποίοι εφάρμοσαν πιλοτικά το νέο Πρόγραμμα Σπουδών.

Ενδιαφέρον θα ήταν επίσης να πραγματοποιηθεί σύγκριση των ευρημάτων της παρούσας εργασίας με την χρήση εμπειρικών δεδομένων προερχόμενα από τους μαθητές και μαθήτριες οι οποίοι φοιτούσαν στα Πρότυπα και Πειραματικά Δημοτικά σχολεία την περίοδο κατά την οποία εφαρμόστηκε πιλοτικά το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής το οποίο μελέτησε η παρούσα εργασία, προκειμένου να γίνει διερεύνηση του τρόπου ανταπόκρισης από μέρους των μαθητών και μαθητριών των κυρίων διαστάσεων του

Προγράμματος Σπουδών και του βαθμού κατάκτησης των προσδοκώμενων ικανοτήτων.

Τέλος, λαμβανομένου υπόψιν του ενιαίου σχεδιασμού των νέων Προγραμμάτων Σπουδών, ενδιαφέρον θα παρουσίαζε η διενέργεια μιας συγκριτικής μελέτης η οποία να αφορά στις απόψεις εκπαιδευτικών από διαφορετικές ειδικότητες περί του πλαισίου, των αρχών και των τρόπων υλοποίησης των νέων Προγραμμάτων Σπουδών στα Δημοτικά της Ελλάδας.

6.4. Επίλογος

Στην παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών σχετικά με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού προκειμένου να προβούμε στην αξιολόγηση του εν λόγω νέου Προγράμματος Σπουδών, συγκρίνοντας την επιδιωκόμενη από μέρους των κατασκευαστών και της προσλαμβανόμενης από τους εκπαιδευτικούς μορφής του.

Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως το νέο Πρόγραμμα Σπουδών κινείται στην σωστή κατεύθυνση. Σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς, διαφοροποιείται από το υφιστάμενο καθώς είναι πιο πλήρες και στρέφεται προς την κατεύθυνση της πληροφορικής ως γνωστικό αντικείμενο. Επίσης, οι έννοιες της αλγοριθμικής, του προγραμματισμού, της ανάλυσης δεδομένων υπάρχουν από τις μικρές τάξεις. Ακόμη, δίδεται περισσότερο βάση στην υπολογιστική σκέψη. Τέλος, είναι πιο σύγχρονο, στηρίζεται περισσότερο στα σενάρια διδασκαλίας, ενισχύεται η ρομποτική, εμπλέκει πολλαπλά στοιχεία, έρχεται πιο κοντά στην εξωστρέφεια, στην κοινωνία, στον πολιτισμό, στις απαιτήσεις του 21^{ου} αιώνα. Η εν λόγω διαφοροποίηση μεταξύ υφισταμένου και νέου προγράμματος σπουδών αξιολογήθηκε ως θετική από τους εκπαιδευτικούς του δείγματος της έρευνας.

Βάσει της ανάλυσης των αποτελεσμάτων, παρέχονται ισχυρές ενδείξεις πως οι εκπαιδευτικοί οι οποίοι εφάρμοσαν πιλοτικά το νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) & Πληροφορικής Δημοτικού ενστερνίζονται την φιλοσοφία του νέου Προγράμματος Σπουδών. Θεωρούν πως το νέο

πρόγραμμα σπουδών θα λειτουργήσει βοηθητικά σε πολύ μεγάλο βαθμό στην καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας τους και σκοπεύουν να το αξιοποιούν για το σκοπό αυτό και θα το χρησιμοποιήσουν είτε κατά γράμμα είτε ως οδηγό, αξιοποιώντας ως έχουν τα έτοιμα σενάρια που υπάρχουν μέσα στο παράρτημα του εκπαιδευτικού, τροποποιώντας ορισμένα ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης τους και δημιουργώντας νέα σενάρια έχοντας ως πηγή έμπνευσης το νέο πρόγραμμα σπουδών. Πάγιο και διαχρονικό αίτημα των εκπαιδευτικών του δείγματος αλλά και όλων όσοι διδάσκουν το μάθημα της Πληροφορικής στα Δημοτικά σχολεία είναι η αύξηση των διδασκόμενων ανά εβδομάδα ωρών από μία που ισχύει τώρα σε δύο ώρες.

Εν κατακλείδι, θα θέλαμε να τονισθεί το γεγονός πως βασικοί παράγοντες της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί και η παρούσα διπλωματική εργασία αποτέλεσε ένα βήμα προβολής των προβληματισμών, των σκέψεων και των απόψεών τους.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Frey, K. (1998). *Η μέθοδος project*, μτφρ Κλ. Μάλλιου. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.

Plummer, K. (2000). Τεκμήρια ζωής: *Εισαγωγή στα προβλήματα και την βιβλιογραφία μιας Ανθρωπιστικής Μεθόδου* (μτφρ. Χ. Λιαναντωνάκη). Αθήνα: Gutenberg.

Robson, C. (2007). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου. Ένα μέσο για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές* (μτφρ. Βασ. Νταλάκου & Κατ. Βασιλικού). Αθήνα: Gutenberg.

ΔΕΙΠΣ (2003). *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής*. Αθήνα
Ανακτήθηκε 22-11-2022

Από: <http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>

Δούκας, Χ. (2013). *Ανάλυση και σχεδιασμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων: η περίπτωση των Προγραμμάτων Σπουδών (ΠΣ) του «Νέου Σχολείου»*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ.

Ανακτήθηκε 25-11-2022

Από

<https://blogs.sch.gr/gmamakis/files/2014/10/ΥΛΙΚΟ-ΕΚΚΛΑ.doc>

ΕΠΠΣ (1997). *Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής*. Αθήνα: ΥΠΔΒΜΘ.

Ι.Ε.Π (2021) Πρόγραμμα Σπουδών Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και Πληροφορική στο Δημοτικό

Ανακτήθηκε στις 20-9-2022

Από: <https://iep.edu.gr/services/eduguide/iframes/education-guide/view-file?fid=82664325104c39b12a8824e757f16fae1bd54e0bb2eadaa39c167d55bf7c782a>

Ιωσηφίδης, Θ. (2008). *Ποιοτικές Μέθοδοι έρευνας στις Κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Κριτική.

Καράκιζα, Τ., & Κωσταλιάς, Κ. (2009). Αξιολόγηση της επιμορφωτικής διαδικασίας των εκπαιδευτικών ΠΕ19- 20 στο πλαίσιο του Υποέργου 1 «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Πληροφορικής» της Πράξης «Δράσεις Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Πληροφορικής» του ΕΠ ΚτΠ στη Δωδεκάνησο. *3η Πανελλήνια Διημερίδα Καθηγητών Πληροφορικής (Απρίλιος 2009)*, Αλεξανδρούπολη. Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Κεδράκα, Κ. (2008). *Μεθοδολογία λήψης συνέντευξης*.

Ανακτήθηκε 30 Απριλίου 2021

Από: <https://www.adulteduc.gr>

Κόμης, Β. (2019). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Νέων Τεχνολογιών.

Π.Σ. ΑΕΠΠ (1999). *ΔΕΙΠΣ-ΑΠΣ Ανάπτυξη Εφαρμογών σε Προγραμματιστικό περιβάλλον*. Φ.Ε.Κ 392/ 15-4-1999, 4650- 4658.

Παπαναστασίου, Κ. & Παπαναστασίου, Ε. (2005). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Λευκωσία: Καΐλας.

Πηγιάκη, Π. (1988). *Εθνογραφία. Η μελέτη της ανθρώπινης διάστασης στην κοινωνική και παιδαγωγική έρευνα*. Αθήνα: Γρηγόρης.

- ΠΣΤΠΕ (2011). *Πρόγραμμα Σπουδών για τον Πληροφορικό Γραμματισμό στο Γυμνάσιο*. Αθήνα: ΥΠΑΙΘ.
- Πυργιωτάκης, Ι. Ε. (2011). *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Επιστήμη*. (16^η εκδ.). Αθήνα: Πεδίο.
- Πυργιωτάκης, Ι. Ε. (2011). *Κοινωνικοποίηση και Εκπαιδευτικές Ανισότητες*. (9^η έκδ.). Αθήνα: Γρηγόρης.
- Πυργιωτάκης, Ι. Ε. (2011). Ο ρόλος του Παιδαγωγού στο σύγχρονο κόσμο. Στο Β. Οικονομίδης (επιστ. επιμέλεια), *Εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις*, σελ. 29-35. Αθήνα: Πεδίο.
- Συμεού, Α. (2007). Εγκυρότητα και αξιοπιστία στην ποιοτική εκπαιδευτική έρευνα: Παρουσίαση, αιτιολόγηση και πράξη. *Πρακτικά 5^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας « 25 χρόνια Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδας»* (τομ. 2, σσ. 333-339). Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.
- Τζιμογιάννης, Α. (2011). Τα Νέα Προγράμματα Σπουδών για τις ΤΠΕ στην Υποχρεωτική Εκπαίδευση. *Ημερίδα «Το Νέο Σχολικό Πρόγραμμα Σπουδών και η Πιλοτική Εφαρμογή του»*, 17 Σεπτεμβρίου 2011, Αθήνα.
- Τζιμογιάννης, Α. (2019). *Ψηφιακές τεχνολογίες και μάθηση του 21ου αιώνα*. Αθήνα: Κριτική.
- Τσιώλης, Γ. (2011). Η Σχέση της ποιοτικής και ποσοτικής Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες. Από την Πολεμική των Παραδειγμάτων στις συνθετικές προσεγγίσεις. Στο Μ. Δαφέρμος, Μ. Σαματάς, Μ. Κουκουριτάκης & Στ. Χιωτάκης (επιμ.). *Κοινωνικές επιστήμες στον 21ο Αιώνα* (σσ. 56-84). Αθήνα: Πεδίο.
- Τσιώλης, Γ. (2014). *Μέθοδοι και Τεχνικές ανάλυσης στην Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα*. Αθήνα: Κριτική, 2014.
- ΥΠΑΔΜΘ (2011α). *Πρόγραμμα Σπουδών για τις ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Πράξη «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών, στους Άξονες Προτεραιότητας 1, 2, 3 - Οριζόντια Πράξη»*, με κωδικό MIS 295450, Υπόεργο 1: «Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οδηγιών για τον εκπαιδευτικό «Εργαλεία Διδακτικών Προσεγγίσεων»». Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- ΥΠΑΔΜΘ (2011β). *Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου 2011. Πράξη «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών, στους Άξονες Προτεραιότητας 1, 2, 3 - Οριζόντια Πράξη»*, με κωδικό MIS 295450, Υπόεργο 1: «Εκπόνηση Προγραμμάτων Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και οδηγιών για τον εκπαιδευτικό «Εργαλεία Διδακτικών Προσεγγίσεων»». Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- ΥΠΑΔΜΘ. ΕΑΕΠ (2010). *Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Υφαντή, Α. & Βοζαΐτης, Γ. (2009). Η επιμόρφωση και η επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού ως στοιχεία ποιότητας στο εκπαιδευτικό έργο. *Παιδαγωγική - Θεωρία και Πράξη*, 3, 3.
- Φεσάκης, Γ. (2019). *Εισαγωγή στις Εφαρμογές των Ψηφιακών Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση: Από τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην Ψηφιακή Ικανότητα και την Υπολογιστική Σκέψη*, Εκδόσεις: Gutenberg
- Φίλιας, Β. (2004). *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*. (2^η εκδ.) Αθήνα: Gutenberg.
- Φλουρής, Γ. (1997). *Αναλυτικά Προγράμματα για μια νέα εποχή στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: (15η έκδοση). Γρηγόρης.

Χριστοπούλου, Α. (2009). Οι απόψεις εκπαιδευτικών Πληροφορικής για το Πρόγραμμα Επιμόρφωσης του ΥΠΕΠΘ. *3η Πανελλήνια Διημερίδα Καθηγητών Πληροφορικής (Απρίλιος 2009)*. Αλεξανδρούπολη.

Ψαρρού, Μ. & Βασιλόπουλος, Κ. (2004). *Επιστημονική Έρευνα: Θεωρία και εφαρμογή στις Κοινωνικές Επιστήμες*. Αθήνα: Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Abd-el-Khalick, F., Bell, R. L., & Lederman, N. G. (1998). The nature of science and instructional practice: Making the unnatural. *Science Education*, 82, 417-436.

Akerson, V. L., Cullen, T. A., & Hanson, D. L. (2009). Fostering a Community of Practice through a Professional Development Program to Improve Elementary Teachers' Views of Nature of Science and Teaching Practice. *Journal of Research in Science Teaching*, 46(10), 1090-1113.

Alvunger, D., Sundberg, D., & Wahlström, N. (2017). Teachers matter but how? *Journal of Curriculum Studies*, 49(1), 1-6. doi:10.1080/00220272.2016.1205140

Anderson, S. E. (1997). Understanding teacher change: Revisiting the concerns based adoption mode. *Curriculum Inquiry*, 27, 331-367.

Applefield, J. M., Huber, R., & Moaellem, M. (2001). Constructivism in theory and practice: Toward a better understanding. *The High School Journal*, 84(2), 33-53.

Ball, D. L., & Cohen, D. K. (1999). Developing practice, developing practitioners: toward a practice-based theory of professional education. In I. Darling-Hammond, & G. Sykes (Eds.), *Teaching as the Learning Profession: Handbook of Policy and Practice* (pp. 3-32). San Francisco: Jossey-Bass.

Ball, D., & Cohen, D. (1996). Reform by the book: What is-or might be-the role of curriculum materials in teacher learning and instructional reform? *Educational Researcher*, 25(9), 6-8, 14.

Bantwini, B. D. (2010). How teachers perceive the new curriculum reform: Lessons from a school district in the Eastern Cape Province, South Africa. *International Journal of educational development*, 30(1), 83-90.

Baran, B., & Cagiltay, K. (2010). The dynamics of online communities in the activity theory framework. *Educational Technology & Society*, 13(4), 155-166.

Bergqvist, E., & Bergqvist, T. (2017). The role of the formal written curriculum in standards-based reform. *Journal of Curriculum Studies*, 49(2), 149-168. doi:<https://doi.org/10.1080/00220272.2016.1202323>

Bernstein, B. (2003). *Class, codes and control: The structuring of pedagogic discourse* (Vol. 4). London: Psychology Press.

- Biesta, G., Priestley, M., & Robinson, S. (2015). The role of beliefs in teacher agency. *Teachers and Teaching*, 21(6), 624-640. doi:10.1080/13540602.2015.1044325
- Biggs, J. (1996). Enhancing teaching through constructive alignment. *Higher Education*, 32(3), 347-364.
- Bird, M., Hammersley, M., Gomm, R., & Woods, P. (1999). *Εκπαιδευτική έρευνα στην πράξη. Εγχειρίδιο Μελέτης* (μτφ. Ε. Φράγκου). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Bobbit, F. (1971). *Curriculum*. New York: Arno Press. (πρώτη έκδοση 1918).
- Borko, H., & Putnam, R. T. (1995). Expanding a teacher's knowledge base: A cognitive psychological perspective on professional development. *Professional development in education: New paradigms and practices*, 35-65.
- Breault, D. A., & Marshall, J. D. (2010), Curriculum, definitions of. In Kridel, C. (Ed.), *Encyclopedia of curriculum studies* (pp. 179-181). CA: Sage.
- Charalambous, C., & Philippou, G. (2010). Teachers' concerns and efficacy beliefs about implementing a curriculum reform: integrating two lines of inquiry. *Educational Studies in Mathematics*, 75(1), 1-21. doi:10.1007/s10649-010-9238-5
- Cherryholmes, C. H. (2002). Curriculum ghosts and visions-and what to do? In Doll, W.E., & Gough, N. (Eds.). *Curriculum visions* (pp. 116-126). New York, NY: Peter Lang
- Choppin, J. M. (2011). Learned adaptations: Teachers' understanding and use of curriculum resources. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 14(5), 331-353.
- Clandinin, D. J., & Connelly, F. M. (1992). Teacher as curriculum maker. In Jackson, P.W. (Ed.), *Handbook of research on curriculum* (pp. 363-401). New York: Macmillan Publishers.
- Coenders, F., Terlouw, C., & Dijkstra, S. (2008). Assessing Teachers' Beliefs to Facilitate the Transition to a New Chemistry Curriculum: What Do the Teachers Want? *Journal of Science Teacher Education*, 19(4), 317-335. doi:10.1007/s10972-008-9096-5
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας* (μτφρ. Σ. Κυρανάκης, Μ. Μαυράκη, Χ. Μητσοπούλου, Π. Μπιθάρα και Μ. Φιλοπούλου). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Collopy, R. (2003). Curriculum materials as a professional development tool: How textbooks support opportunities for teacher learning. *Elementary School Journal*, 103(3). doi:10.1086/499727
- Conrad, D. (2008). From Community to Community of Practice: Exploring the Connection of Online Learners to Informal Learning in the Workplace. *The American Journal of Distance Education*, 22, 3-23.
- Courau, S. (2000). *Τα βασικά εργαλεία του Εκπαιδευτή ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Creswell, W. J. (2011). *Η έρευνα στην Εκπαίδευση. Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*. (μτφ. Ν. Κουβαράκου). Αθήνα: Ίων.

- Dancy, M., & Henderson, C. (2007). Framework for articulating instructional practices and conceptions. *Physical Review Special Topics-Physics Education Research*, 3. doi:10.1103/PhysRevSTPER.3.010103
- Darling-Hammond, L., Holtzman, D. J., Gatlin, S. J., & Heilig, J. V. (2005). *Does teacher certification matter? Evidence about teacher certification, Teach for America, and teacher effectiveness*. Chapel Hill, NC The Southeast Center for Teaching Quality.
- Datnow, A., & Castellano, M. (2000). Teachers' responses to success for all: How beliefs, experiences, and adaptations shape implementation. *American Educational Research Journal*, 37(3), 775-799.
- Deng, Z. (2007a). Knowing the subject matter of a secondary school science subject. *Journal of Curriculum Studies*, 39(5), 503-535.
- Deng, Z. (2007b). Transforming the subject matter: examining the intellectual roots of pedagogical content knowledge. *Curriculum Inquiry*, 37(3), 279-295.
- Deng, Z., & Luke, A. (2008). Subject matter: Defining and theorizing school subjects. In Connelly, F. M. (Ed.), *The Sage handbook of curriculum and instruction* (pp. 66-87). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2000). *Handbook of qualitative research* (2nd edn). Thousand Oaks, Ca: Sage.
- Dewey, J. (1902). *The Child and the Curriculum*. Chicago: University of Chicago Press. doi:10.1080/00220270601078259
- Donovan, D., Borda, E., Hanley, D., & Landel, C. (2015). Participation in a Multi-institutional Curriculum Development Project Changed Science Faculty Knowledge and Beliefs About Teaching Science. *Journal of Science Teacher Education*, 26(2), 193-216. doi:10.1007/s10972-014-9414-z
- Duncan-Howell, J. (2010). Teachers making connections: Online communities as a source of professional learning. *British Journal of Educational Technology*, 41(2), 324-340.
- Eco, U. (1984). *The role of the reader: Explorations in the semiotics of texts* (Vol. 318). Indiana University Press.
- Eisner, E. (1985). *The Educational Imagination: On the Design and Evaluation of School Programs*. New York: Macmillan College Publishing.
- Erickson, M. (1995). A Sequence of Developing Art Historical Understandings: Merging Teaching, Service, Research, and Curriculum Development. *Art Education Volume 48, 1995 Issue 6: ...And Now, on Several Other Matters*, 23-37.
- Evers, W. J., Brouwers, A., & Tomic, E. (2002). Burnout and self-efficacy: A study on teachers' beliefs when implementing an innovative educational system in the Netherlands. *British Journal of Educational Psychology*, 72, 227-243

- Fogo, S., Reisman, A., & Breakstone, J. (2019). Teacher adaptation of document-based history curricula: results of the Reading Like a Historian curriculum-use survey. *Journal of Curriculum Studies*. doi:10.1080/00220272.2018.1550586
- Forbes, C., & Davis, E. (2010a). Curriculum design for inquiry: Preservice teachers mobilization and adaptation of science curriculum. *Journal of Research in Science Teaching*, 47(7), 820-839.
- Forbes, C., & Davis, E. (2010b). Beginning elementary teachers' curriculum design and development of pedagogical design capacity for science teaching: A longitudinal study. In Kattington, *Handbook of curriculum development* (pp. 209-232). New York: Nova Science.
- L.E. (Ed.),
- Fung, Y. (2000). A constructivist strategy for developing teachers for change: . a Hong Kong experience. *Journal of in-service education*, 26(1), 153–167
- Germeten, S. (2011). The new National Curriculum in Norway: a change in the role of principals? *Australian Journal of Education*, 55 (1), 14-23.
- Gerrard, J., & Farrell, L. (2014). Remaking the professional teacher: authority and curriculum reform. *Journal of Curriculum Studies*, 46(5), 634-655. doi:10.1080/00220272.2013.854410
- Graham, P. (2007). Improving teacher Effectiveness through structured collaboration: A case study of a Professional Learning Community. *Research in Middle Level Education*, 31(1), 1-17.
- Grossman, P. L, Wilson, S. M., & Shulman, L. S. (1989). Teachers of substance: subject matter knowledge for teaching. In Reynolds, M.C. (Ed.), *Knowledge Base for the Beginning Teacher* (pp. 23-36). New York: Pergamon
- Guskey, T. R. (2002). Professional development and teacher change. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 8(3), 381-391
- Handbook of theory and research*. New York: Agathon Press.
- Hara, N., Shachaf, P., & Stoerger, S. (2009). Online communities of practice typology revisited. *Journal of Information Science*, 35(6), 740-757.
- Hewitt, T. W. (2006). *Understanding and shaping curriculum: What we teach and why?* Thousand Oaks, CA: Sage.
- Huberman, M. (1995). Professional careers and professional development: some intersections. In Guskey, T.R., & Huberman, M. (Eds.), *Professional Development in Education: new paradigms and practices* (pp. 193-224). New York: Teachers College Press.
- Ilari, B. (2010). A community of practice in music teacher training: The Case of Musicalizagao Infantil. *Research Studies in Music Education*, 32(1), 43-60.
- Jaramillo, J. A. (1996). Vygotsky's sociocultural and contributions to the development of constructivist curricula. *Education*, 117, 133-140.

- Johnson, C. (2009). An examination of effective practices: Moving toward elimination of achievement gaps in science. *Journal of Science Teacher Education*, 20, 287-306.
- Johnson, H. (1968). *Foundations of the Curriculum*. Columbus, Ohio: Merrill.
- Kang, N., & Wallace, C. W. (2004). Secondary science teachers' use of laboratory activities: Linking epistemological beliefs, goals, and practices. *Science Education*, 89, 140-165.
- Kelly, A. V. (2009). *The curriculum: Theory and practice*. London: Sage.
- Kilpatrick, J. (2003). What works? In Senk, S.L., & Thompson, D.R. (Eds.), *Standards' based school mathematics curricula. What are they? What do students learn?* (471-493). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Knight, P. H. (2001). Complexity and curriculum: A process approach to curriculum-making. *Teaching in Higher Education*, 6(3), 369-381. doi:10.1080/13562510120061223
- Krueger, R. A. (1998). *Developing questions for focus groups. Moderating focus groups. Analysing and reporting focus group results*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Levine, T., & Marcus, A. (2010). How the structure and focus of teachers' collaborative activities facilitate & constrain teacher learning. *Teaching and Teacher Education*, 26, 389-398,
- Lincoln, Y. (2001). Varieties of validity: Quality in qualitative research. In J. Smart & W. Tierney (Eds.). *Higher education*:
- Lloyd, G. M. (1999). Two teachers' conceptions of a reform-oriented curriculum: Implications for mathematics teacher development. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 2(3), 227-252
- Manson, J. (2009). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής Έρευνας* (μτφρ. Ε. Δημητριάδου, επιμ. Ν. Κυριαζή). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- McGee, J. R., Wang, C., & Polly, D. (2013). Guiding teachers in the use of a standards-based mathematics curriculum: Perceptions and subsequent instructional practices after an intensive professional development program. *School Science and Mathematics*, 113, 16-28. doi:10.1111/j.1949-8594.2012.00172.x
- Morgan, C. (2010). Making sense of innovation and mathematics teacher identity. In Kaner, C. (Ed.), *Elaborating professionalism* (pp. 107-122). Dordrecht: Springer.
- Morgan, L. D. (1998). *The Focus group guidebook*, sage publications. *International Educational and professional Publisher*. Thousand Oaks London. New Delhi.
- Neuman, W.L. (2006). *Social research methods: qualitative and quantitative approaches* (6th ed.). Boston: Pearson

- Nye, B., Konstantopoulos, S., & Hedges, L. V. (2004). How large are teacher effects? *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 26, 237-257.
- Oliva, P. (1997). *The curriculum: Theoretical dimensions*. New York: Longman.
- Osborne, J., Simon, S., & Collins, S. (2003). Attitudes towards science: a review of the literature and its implications. *International Journal of Science Education*, 25(9), 1049-1079.
- O'Shea, J., & Leavy, A. (2013). Teaching mathematical problem-solving from an emergent constructivist perspective: the experiences of Irish primary teachers. *Journal of mathematics teacher education*, 16(4), 427-449. doi:10.1007/s10857-013-9235-6.
- Park, M., & Sung, Y. K. (2013). Teachers' perceptions of the recent curriculum reforms and their implementation: what can we learn from the case of Korean elementary teachers?. *Asia Pacific Journal of Education*, 33(1), 15-33.
- Pinar, W. F., Reynolds, W. M., Slattery, P., & Taubman, P. M. (1995). *Understanding curriculum: An introduction to the study of historical and contemporary curriculum discourses*. New York: Peter Lang.
- Pinar, W. F., Reynolds, W. M., Slattery, P., & Taubman, P. M. (2004). *Understanding curriculum: An introduction to the study of historical and contemporary curriculum discourses*. New York, NY: Peter Lang
- Pintó, R. (2005). Introducing curriculum innovations in science: Identifying teachers' transformations and the design of related teacher education. *Science Education*, 89(1), 1-12. doi:10.1002/sce.20039
- Polettini, A. F. (2000). Mathematics teaching life histories in the study of teachers' perceptions of change, *Teaching and Teacher Education*, 16, 765-783.
- Powell, C., & Anderson, R. (2002). Changing teachers' practice: Curriculum materials and science education reform in the USA. *Studies in Science Education*, 37, 107-136.
- Pratt, D. (1980). *Curriculum Design and Development*. New York: Harcourt, Brace and Jovanovich.
- Priestley, M., & Humnes, W. (2010). The development of Scotland's Curriculum for Excellence: amnesia and de ja vu. *Oxford Review of Education*, 36(3), 345-361.
- Raymond, A. M. (1997). Inconsistency between a beginning elementary teachers' mathematics belief and practices. *Journal for Research on Mathematics Education*, 28(5), 550-576.
- Remillard, J. (2005). Examining key concepts in research on teachers' use of mathematics curricula. *Review of Educational Research*, 75(2), 211-246.
- Remillard, J. T. (2009). Part II commentary: Considering what we know about the relationship between teachers and curriculum materials. In Remillard, J.T., Herbel-Eisenmann, B.A., & Lloyd, G.M. (Eds.), *Mathematics teachers at work: Connecting curriculum materials and classroom instruction* (pp. 85- 92). New York: Routledge.

- Remillard, J. T., & Heck, D. (2014). Conceptualizing the curriculum enactment process in mathematics education. *ZDM Mathematics Education*, 46, 705–718.
- Robin, B. (2008). Digital storytelling: A powerful technology tool for the 21st century classroom. *Theory into Practice*, 47(3), 220- 228.
- Rogers, A. (1998). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*. (Παπαδοπούλου, Μ., & Τόμπρου, Μ., Μετ.) Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Roth McDuffie, A., Choppin, J., Drake, C., Davis, J. D., & Brown, J. (2018). Middle school teachers' differing perceptions and use of curriculum materials and the common core. *Journal of Mathematics Teacher Education*, 21(6), 545-577. doi:10.1007/s10857-017-9368-0
- Ryan K., & Cooper, J. (1980). *Those Who Can Teach*. Boston: Houghton Mifflin Co.
- Senk, S.; Thompson, D. (2003). (Eds.) *Standards-based school mathematics curricula: What are they? What do students learn?* Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Shulman, L. S. (1986). Those who understand: knowledge growth in teaching. *Educational Researcher*, 15(2), 4-14.
- Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: foundations of the new reform. *Harvard Educational Review*, 57(1), 1-22.
- So, K., & Kim, J. (2013). Informal Inquiry for Professional Development among Teachers within a Self- Organized Learning Community: A Case Study from South Korea. *International Education Studies*, 6(3).
- Squires, D. A. (2008). *Curriculum alignment, research based strategies for increasing student achievement* Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Stuart, H. (1980). "Encoding / Decoding." In: Hall, D. Hobson, A. Lowe, and P. Willis (eds). *Culture, Media, Language: Working Papers in Cultural Studies, 1972–79*. London: Hutchinson, pp. 128–138.
- Tarr, J. E., Chavez, O., Reys, R. E., & Reys, B. J. (2006). From the written to the enacted curricula: The intermediary role of middle school mathematics teachers in shaping students' opportunity to learn. *School Science and Mathematics*, 106, 191-201
- Tarr, J. E., Reys, R. E., Reys, B. J., Cha' vez, O., Shih, J., & Osterlind, S. J (2008). The impact of middle-grades mathematics curricula and the classroom learning environment on student achievement. *Journal for Research in Mathematics Education*, 39, 247-280.
- Taylor, P. H., & Richards, C. M. (2018). *An introduction to curriculum studies*. London: Routledge.
- Taylor, P. H., & Richards, P. M. (1979). *An Introduction to Curriculum Studies*, New York: Humanities.
- Thompson, D. (2014). Reasoning-and-proving in the written curriculum: Lessons

and implications for teachers, curriculum designers, and researchers. *International Journal of Educational Research*, 64, 141-148.

Troyer, M. (2017). Teachers' adaptations to and orientations towards an adolescent literacy curriculum. *Journal of Curriculum Studies*, 51(2), 202-228. doi:10.1080/00220272.2017.1407458

Tuul, M., Ugaste, A., & Mikser, R. (2011). Teachers' perceptions of the curricula of the Soviet and post-Soviet A case study of Estonian pre-school teachers. *Journal of Curriculum Studies*, 43(6), 759-781. doi:10.1080/00220272.2011.596225

Tyler, R. (1949). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. Chicago: University of Chicago Press.

van Driel, J., Bulte, A., & Verloop, N. (2008). Using the curriculum emphasis concept to investigate teachers' curricular beliefs in the context of educational reform. *Journal of Curriculum Studies*, 40(1), 107-122

Varis, F. (1988). Eğitimde program Teori ve teknikler. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No: 157. Ankara: A.Ü Basımevi.

Vavasseur, C., & MacGregor, S. K. (2008). Extending Content-Focused Professional Development through Online Communities of Practice. *Journal of Research on Technology in Education*, 40(4), 517-536.

Westbury, I. (2008). Making Curricula: Why do states make curricula, and how? In Connelly, F.M. (Ed.), *The sage handbook of curriculum and instruction* (pp. 45-65). Thousand Oaks, CA: Sage.

Wheatley, K. F. (2002). The potential benefits of teacher efficacy doubts for educational reform. *Teaching and Teacher Education*, 18, 5-22.

Whitson, T. (2008). Decomposing curriculum, vs. curriculum-as-text. *Journal of Curriculum and Pedagogy*, 5(1), 111-137.

Whitty, G. (2010). Revisiting school knowledge: some sociological perspectives on new school curricula. *European Journal of Education*, 45(1), 28-45.

Wilson, S. M., Shulman, L., & Richert, A. E. (1987). '150 different ways' of knowing: representations of knowledge in teaching. In Calderhead, J. (Ed.), *Exploring Teachers' Thinking* (pp. 104-124). London: Cassell.

Yates, L., & Young, M. (2010), Editorial: globalization, knowledge and the curriculum. *European Journal of Education*, 45 (1), 4-10.

Young, M. (2011). The return to subjects: a sociological perspective on the UK Coalition government's approach to the 14-19 curriculum. *Curriculum Journal*, 22(2), 265-278

Παράρτημα

Το εργαλείο της έρευνας

Εισαγωγικό Κείμενο

Η παρούσα συνέντευξη έχει ως στόχο την καταγραφή των απόψεών σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών όπως το μελετήσατε και το εφαρμόσατε κατά τη φάση της πιλοτικής εφαρμογής του στο σχολείο σας.

Οι απόψεις σας θα αξιοποιηθούν για τη βελτίωση των νέου προγράμματος σε συνδυασμό με όλα τα άλλα συμπεράσματα της πιλοτικής φάσης εφαρμογής του.

Εισαγωγικές ερωτήσεις

Στοιχεία συνεντευξιζόμενου

- Φύλο
- Ειδικότητα
- Σπουδές
- Χρόνια Υπηρεσίας
- Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος
- Χρόνος πιλοτικής εφαρμογής του νέου προγράμματος
- Πως οργανώνεις το καθημερινό σου μάθημα; Σε ποια στοιχεία-υλικά στηρίζεσαι για αυτό;

Γενικές ερωτήσεις για το νέο πρόγραμμα σπουδών

- Ποια είναι η γενική γνώμη σας για το νέο πρόγραμμα σπουδών; (γενική εκτίμηση, τοποθέτηση για το νέο πρόγραμμα σπουδών, σύντομη τεκμηρίωση αυτής της γενικής γνώμης)
- Ως προς ποια στοιχεία θεωρείτε ότι διαφοροποιείται το νέο πρόγραμμα σπουδών από το υφιστάμενο; Πως κρίνετε (αξιολογείτε) αυτή τη

διαφοροποίηση; (αναγνώριση πιθανών στοιχείων διαφοροποίησης και αξιολογική σύγκριση μεταξύ του νέου και του υφιστάμενου Π.Σ.)

- Εάν σας ζητούσαν να αναφέρετε ορισμένα **στοιχεία που καθορίζουν τη φυσιγνωμία του μαθήματος** όπως αυτή καθορίζεται από το νέο πρόγραμμα σπουδών ποια θα λέγατε ότι είναι αυτά; Που εντοπίζετε αυτά τα στοιχεία στο νέο Π.Σ; (αναγνώριση των βασικών στοιχείων που καθορίζουν τη φυσιγνωμία του μαθήματος σύμφωνα με το νέο Π.Σ και τεκμηρίωση των σχετικών απαντήσεων)
- Ποια θέση ανάμεσα στις εξής δυο περιγράφει καλύτερα κατά τη γνώμη σας για το νέο Π.Σ. Δικαιολογήστε την απάντησή σας. (διάκριση ανάμεσα **σε Π.Σ. ακαδημαϊκού χαρακτήρα** ή **σε Π.Σ. για τον Πολίτη και το λειτουργικό του εγγραμματισμό**)

Θέση Α: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές να αποκτήσουν γερές βάσεις για να ακολουθήσουν μετέπειτα εξειδικευμένες ακαδημαϊκές σπουδές»

Θέση Β: «Το νέο Π.Σ. προετοιμάζει καλύτερα τους μαθητές ώστε να μπορούν να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που απέκτησαν από το μάθημα στην καθημερινή τους ζωή ως αυριανοί ενήλικοι Πολίτες»

- Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. έχει **οργανικά ενσωματώσει τη χρήση των ΤΠΕ**; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του βαθμού ενσωμάτωσης των ΤΠΕ)
- Οι κατασκευαστές του Π.Σ. ισχυρίζονται πως έχουν επιχειρήσει το νέο αυτό Π.Σ. να είναι **αρκετά ανοικτό** ώστε να επιτρέψει τη μεγαλύτερη αυτενέργεια του εκπαιδευτικού να το προσαρμόζει στις συνθήκες της τάξης του, **προσαρμόσιμο στις ιδιαίτερες ανάγκες μαθητών με διαφορετικές ικανότητες και συμπεριληπτικό** ώστε να μπορεί να δουλέψει καλά και με μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε

ότι έχει επιτευχθεί καθένας από τους παραπάνω τρεις στόχους; Δώστε παραδείγματα (αξιολόγηση του Π.Σ ως προς καθένα από τους τρεις στόχους και σχετική τεκμηρίωση).

- Οι κατασκευαστές του ισχυρίζονται ότι με το νέο Π.Σ το μάθημα αποκτάει τα εξής ειδικά χαρακτηριστικά:..... (αναφορά στα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που θα μας υποδείξουν ανά μάθημα οι συντονιστές). Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι είναι ορατά αυτά τα χαρακτηριστικά στο νέο Π.Σ. (Δώστε παραδείγματα). Κατά πόσο συμφωνείτε εσείς προσωπικά με τις συγκεκριμένες επιλογές;
- Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ. θα σας βοηθήσει να οργανώσετε καλύτερα τη διδασκαλία σας; Πως σκοπεύετε να το αξιοποιείτε για το σκοπό αυτό;

Ειδικότερες ερωτήσεις για επιμέρους στοιχεία του νέου προγράμματος σπουδών

- Πόσο καλά διατυπωμένα θεωρείτε ότι είναι ως τέτοια τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα στο νέο Π.Σ και πόσο βοηθητικά είναι στην οργάνωση της διδασκαλίας του μαθήματος; (αξιολόγηση του βαθμού σαφήνειας, αξιολόγηση της σαφήνειας ως προς τη διάκριση σε Γνώσεις-Δεξιότητες-Στάσεις και Αξίες, του βαθμού καθοδήγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του βαθμού σύνδεσής τους με το περιεχόμενο και τις προτεινόμενες δραστηριότητες, το βαθμό κάλυψης των δεξιοτήτων του 21ου αιώνα)
- Πως κρίνετε το περιεχόμενο (ύλη) που έχει συμπεριληφθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών; (αξιολόγηση του περιεχομένου ως προς την καταλληλότητα με βάση την ηλικία των μαθητών και τις προγενέστερες γνώσεις τους, ως προς την επιστημονική του εγκυρότητα)
- Ποια είναι η γνώμη σας για την οργάνωση του περιεχομένου του Π.Σ. σε ευρύτερα θεματικά πεδία τα οποία εξελίσσονται από τάξη σε τάξη; Πως πιστεύετε πως θα λειτουργήσει αυτή η καινοτομία;

- Κατά πόσο το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. απαντά στις **σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις και συνθήκες** (περιβαλλοντικές προκλήσεις, πολυπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση, συμπερίληψη, κλπ); Δώστε παραδείγματα; (αξιολόγηση της κοινωνικο-πολιτιστικής εγκυρότητας του περιεχομένου του νέου Π.Σ.)
- Πως κρίνετε **το περιεχόμενο του νέου Π.Σ. σε σχέση με το χρόνο που διατίθεται** για τη διδασκαλία του μαθήματος; Τι θα αλλάζατε ως προς την ύλη για να είναι επαρκέστερος ο διαθέσιμος διδακτικός χρόνος; (αξιολόγηση της επάρκειας του διαθέσιμου διδακτικού χρόνου για την κάλυψη της ύλης και διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων)
- Θα αλλάζατε κάτι και τι θα ήταν αυτό ως προς τη **διάταξη ή την προσθήκη/αφαίρεση επιμέρους ενοτήτων**; (προτάσεις για αλλαγή στη διάταξη ή για προσθήκη/αφαίρεση ενοτήτων στο Π.Σ.)
- Ως παιδαγωγική φιλοσοφία οι κατασκευαστές του νέου Π.Σ. διακηρύσσουν μια **προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική** ισχυριζόμενοι ότι: *«Τα ΠΣ προωθούν την ενεργό συμμετοχή και συνεργασία όλων των μαθητών/τριών, μέσω της δημιουργίας περιβαλλόντων καθοδηγούμενης μάθησης, αυτενέργειας, συνεργατικής δράσης σε ομάδες, διερευνητικής μάθησης, βιωματικής προσέγγισης, συνεργατικής επίλυσης προβλήματος, επικοινωνιακής προσέγγισης, και μετασχηματιστικής λογικής»*. Κατά πόσο θεωρείτε ότι το νέο Π.Σ πράγματι διαπνέεται από **αυτή την παιδαγωγική προσέγγιση**; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα (αναγνώριση του παιδαγωγικού προσανατολισμού του νέου Π.Σ. και τεκμηρίωση);
- Κατά πόσο συμφωνείτε ότι η παραπάνω προοδευτική-μαθητοκεντρική λογική είναι κατάλληλη για τη διδασκαλία του μαθήματός σας; (βαθμός συμφωνίας με την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση)

Ερωτήσεις για την εφαρμοσιμότητα του Π.Σ./Προτάσεις

- Πώς δέχτηκαν γενικά οι εκπαιδευτικοί της ειδικότητας σας το νέο ΠΣ;
- Λαμβάνοντας υπόψη την **επαγγελματική ετοιμότητα των διδασκόντων**, τις **υλικές συνθήκες και την κουλτούρα των ελληνικών σχολείων** θεωρείτε πως θα μπορούσαν να ανακύψουν κάποιες δυσκολίες στην εφαρμογή του νέου Π.Σ. και ποιες; (αξιολόγηση της εφαρμοσιμότητας του νέου Π.Σ. με βάση τα τρία κριτήρια, αναφορά σε πιθανές δυσκολίες στο πεδίο της εφαρμογής)
- Με βάση την εμπειρία σας από την πιλοτική εφαρμογή του νέου Π.Σ. ποιες ήταν οι **σημαντικότερες δυσκολίες/αδυναμίες** του που εντοπίσατε; Ποια ήταν τα **σημαντικότερα θετικά στοιχεία** του που διαπιστώσατε στην πράξη; (αναφορά στις σημαντικότερες δυσκολίες και πλεονεκτήματα από την πιλοτική εφαρμογή των Π.Σ.)
- Κλείνοντας τη συζήτησή μας ποιες **συγκεκριμένες προτάσεις** θα είχατε να κάνετε για πιθανή βελτίωση του νέου Π.Σ.; (συνοπτική διατύπωση συγκεκριμένων βελτιωτικών προτάσεων)
- Η επιμόρφωση ήταν αποτελεσματική στο να γίνουν σαφή και να προωθηθούν τα νέα στοιχεία του ΠΣ; Τι θα θέλατε να γίνει περισσότερο;